

id-drammi ta'
**ORESTE
CALLEJA**

PUBBLIKAZZJONI
WWW.ORESTECALLEJA.COM

U L-ANGLU HABBAR

U l-Anglu Habbar 3 atti

L-GĦANJA TAL-ANĠLU BELLU

"...Għall-kittieb li jrid jimpenja ruhu, il-materja prima għadha verġni, l-orizzonti bla limitu, il-vjaġġ fil-bidu. Imma jrid imur wahdu. Ikollu jmur wahdu. B'żewġ bagalji (vojtja?) f'fidu, b'saqajh tal-fildiferru u ...b'ebda garanzija li ma jbatix."

ORESTE
CALLEJA

Addendum 2016:
*Teatru tal-misthija,
Teatru tal-biża'*

PUBBLIKAZZJONI
www.orestecalleja.com

U L-ANĠLU ҒABBAR

ORESTE CALLEJA

**U L-ANĠLU
HABBAR**

PUBBLIKAZZJONI
www.orestecalleja.com

U L-ANĠLU HABBAR
2016 © Oreste Calleja
ISBN 978 99957 884 90
It-Tieni Edizzjoni

Edizzjonijiet digitali
EPUB, MOBI, PDF, AMAZON KINDLE, IBOOKS
huma disponibbli mis-sit tal-internet tal-awtur.
ISBN 978 99957 896 19

PUBBLIKAZZJONI
www.orestecalleja.com
webmaster@orestecalleja.com
<http://teatrumalti.blogspot.com.mt>

*L-issettjar, il-produzzjoni tal-ktieb
u d-d-disinn tal-qoxra huma tal-awtur.*

*Id-drittijiet kollha miżmuma mill-awtur.
Permess bil-quddiem biex dan id-dramm jinhadem
jew jittella' għall-palk, għat-televiżjoni jew għar-radju,
jew f'għamliet oħra ta' xandir jew ta' distribuzzjoni
għandu jinkiseb minghand l-awtur.*

Għal
KIRSTEN
u
KARLA

U L-ANĠLU HABBAR

PERSUNAĠĠI

KAREN — *tfajla ta' xi tletin sena*

ALDO — *fuq l-erbghin sena*

IL-HADDIEM — *ta' xi erbghin sena, qsajjar imma mibni sew*

IŻ-ŻĠHIR — *ibnu, m'ghalaqx l-ghoxrin*

IL-KURATUR — *qassis pjuttost żaghżugh*

IS-SEGRETARJA — *takkumpanja l-Kuratur, ta' mparu*

RAĠEL FIL-GALLARIJA — *ġuvni ta' xi ghoxrin sena*

RAĠEL BIL-BLEJŻER AHDAR — *matur, ta' età indeterminata*

JACKIE RUSSELL — *neguzjant tal-arti*

IN-NUTAR SACCO *u* **S-SINJURA SACCO**

u **Ż-ŻEWĠ ULIEDHOM** *żġhar*

ŻAGHŻUGH *u* **TFAJLA** — *ta' xi sittax-il sena*

1 Att

Il-bidu tas-sajf.

Filgħodu għal x'il-ħdax.

2 Att

Tmiem ir-rebbiegħa, xi ġimgħat qabel.

Nofsinhar.

3 Att

Il-bidu tal-ħarifa.

Tard wara nofsinhar.

Iż-Żmien:

Il-ġrajja sseħħ illum.

Il-Post:

Il-kamra tal-gallarija fl-ewwel sular ta' dar għadha kemm inbriet.

L-EWWEL ATT

1 XENA

Il-kamra tal-gallarija. Fuq ix-xellug, il-poġġaman tal-kawba tat-taraġ tiela' minn isfel. Fuq il-lemin, indana tagħti għal gewwa li minnha jintlema bieb jagħti għal sala oħra kbira. Fil-faccata, gallarija kbira b'bieb fin-nofs u tnejn iżgħar fil-ġnub.

Għalkemm fuq barra jidher li l-gallarija hija lesta mill-aluminju, il-bibien ta' gewwa għadhom ma twaħħlux. Minflok, hemm xi folji tat-triplaj u xi biċċtejn injam li jservu biex jgħattu l-fetha tal-bieb kbir tan-nofs, waqt li l-fetha tal-bibien tal-ġnub hija mgħottija temporanjament b'żewġ bibien tal-injam ohxon – bibien li għalkemm pjuttost imqabra, jidhru li darba kellhom certu preġju u probabbli nqalgħu minn xi bini jew dar antika.

Il-bieb tal-lemin huwa mgħotti b'xi żewġ fallakki kbar tal-armar miksijin żebgħa u siment, waqt li l-bieb tax-xellug huwa mikxuf u fuqu wieħed jista' jara għadd ta' graffiti mċappsin biż-żebgħa; l-aktar li jispikkaw huma żewġ ittri kbar miżbugħin bil-blu: PN.

Minn barra jistema' l-istorbju ta' xi hadd qed jahdem fil-qrib u hsejjes oħra ta' makkinarju li jieqfu u jkomplu kull tant hin.

Diehel minn tieqa mbexxa tal-gallarija hemm "extension wire" li huwa mqabbad ma' plakka tal-elettriku mal-hajt tal-lemin. Hdejn il-plakka, tabella mdaqqa bil-kliem "King Real Estate Development Unlimited" – kliem però li huwa nofsu moħbi taht strixxa bil-kitba "SOLD BY" fuqha.

Għalkemm il-post jidher li għadu mhux lest għal kollox, hemm diġà xi biċċtejn għamara stil orjentali, fosthom sufan tal-qasab bi drapp iffjuri tal-ħarir u xi tapit taħtu. Il-kamra tidher li qed tintuża bhala studjow tal-pittura.

F'nofsha, fuq kavallett żgħir tal-metall tispikka pittura kważi lesta – xogħol ta' diletant, xi vażun bil-fjuri jew xi natura morta – kif ukoll xi spotlight, banketta, tavolina b'xi vażetti bil-pitrolju u t-terpentina, stoċċijiet taż-żebgħa, eċċ.

Fir-rokna tal-lemin hemm paraventu u moħbi warajh jista'

jintlemaħ kavallett ieħor akbar tal-injam, qadim u goff, bi hdejh bank mgħobbi baktar żebgħa, xi kaxxa żgħira tal-ghodda, u għadd ġmielu ta' pitturi mdaqqsin kollha wiċċhom mal-ħajt, hekk li wiehed jista' jara biss it-tili minn wara stirati fuq tilari tal-injam.

Mitluqa fuq il-paraventu jidhru li hemm xi lbies ta' taħt ta' mara, xi negliġe kollha bizzilla, tights, eċċ. Fuq is-sufan hemm mixhut kowt pulit u xi valiġġa jew tnejn, donnhom ta' xi hadd li għadu kemm ġie minn xi safra. Waħda mill-valiġġi hija miftuħa u hdejha jidhru xi flixkun xorb, pakkett kbir tas-sigaretti u xi pakkett ieħor jew tnejn f'borża Duty Free.

ALDO, dahru lejn il-platea, jinsab bilqiegħda f'nofs il-kamra jħares lejn il-bibien fuq il-ġnub tal-gallarija. Huwa raġel matur, riesaq lejn l-erbghin, jekk ma qabiżhomx diġà, b'ċerta arja ta' sofistikaġni affettata.

Jisgħol, xi kultant johroġ sprej żgħir mill-but, jagħmlu ma' ħalqu, jagħfas l-isprej u jiehu nifs qawwi 'l ġewwa. Izomm in-nifs waqt li jħares lejn il-bieb tax-xellug, dak bil-PN fuqu, imbagħad lura lejn il-bieb tal-lemin.

Sa fl-aħħar jerħi n-nifs u jqum. Jersaq u josserva mill-qrib il-bieb tax-xellug waqt li kultant jagħti ħarsa lejn il-bieb l-ieħor. Jerga' jersaq lura u jdur iħares lejn il-pittura fuq il-kavallett żgħir.

Jersaq qrib u jxammem it-tila. Dlonk iqahqah u jingibed lura. Iqahqah aktar u jerga' johroġ l-isprej mill-but. L-istess rutina – jisprejja – izomm in-nifs – jerħi n-nifs.

Jerga' l-istorbju minn barra. ALDO jdur u jisprejja wkoll xi ftit madwaru, donnu jrid itaffi wkoll l-istorbju.

KAREN (*minn wara l-paraventu*): Baqgħet ma marritlekx dik it-tqahqiha, Aldo! Minkejja r-rebbiegħa friska ta' Berlin tal-Lvant!

ALDO (*jersaq lejn il-paraventu*): Daż-żejt għandek tgħid! Mhux l-arja ta' Berlin. Daż-żejt u terpentina! (*jisgħol*)

KAREN (*tixref għal ftit, xi kwadru jew tnejn f'idejha*): Eqq – Eqq – no peaking! Issa tarah tibzax!

KAREN *tergà' tistahba wara l-paraventu, tkompli tqalleb il-pitturi li hemm mal-ħajt, donnha ma tistax tiddeċiedi liema se tagħzel minnhom.*

Hija tfajla ta' xi tletin, irqajqa, liebsa jeans u pullover goff u kbir, xagħharha lixx u twil. Mhix ta' xi sbuħija straordinarja, b'temperament nervuż u indeċiż, kapaċi tleħħ minn estrem għal ieħor fil-burdati tagħha.

ALDO, *it-tqaħqiha m'hemmx li tmurlu, ma jistax jitkellem. Sa fl-aħħar idur u jmur lejn il-gallarija. Ħarstu tergà' tingibed miż-żewġ bibien laterali, imma l-aktar mill-kitba fuq il-bieb tax-xellug. Jergà' jieqaf josservah għal xi hin, idawwar ħarstu għal darba tnejn minn bieb għal ieħor.*

Ikun se jergà' jisprejja, meta jieqaf donnha feġġitlu x dea. Iħares b'aktar attenzjoni lejn il-bieb tal-lemin. Jersaq lejħ b'ċerta determinazzjoni.

KAREN *tixref minn wara l-paraventu, attenta tosservah. ALDO johroġ idu biex jaqbad waħda mill-fallakki biex iwarrabha ħa jara x'hemm taħtha meta tergà' taqbd u s-sogħla u jixraq.*

ALDO (*dur lura jfittex l-isprej*): Allura – immissajtni xejn?

KAREN *pronta tergà' tinħeba wara l-paraventu.*

ALDO (*jintebaħ - jisgħol*): Dan se nifga hawn ġew – dir-riħa ta' żebgħa. Iftaħ xi mkien tal-anqas, Karen! (*iħaffef lejn il-gallarija u jiftaħ purtella – jieħu nifs qawwi u jergà' jdur lura l'ġewwa*) Veru ma nafx x'fettillek tajtha għaž-żejt!

KAREN: L-acrylics ma stajtx naqbad art bihom. Kelli nsakkar għax ma ssaportejtux aktar dak l-istorbju. (*tixref b'żewġ tili f'idejha, tipprova tagħzel bejniethom*) Qed jinviwaw il-facċcata, rajthom?

ALDO: Iva, rajthom! U *about time* ukoll! ...Iż-żejt għamlu żmienu, Karen – ħażin għall-ambjent u fuq kollox ħażin għas-saħħa! Kont għidtlek...

KAREN (*thalli ż-żewġ tili jistrieħu mal-paraventu u tersaq lejn il-gallarija donnha trid tmur terġa' tagħlaqha*): Issa se jerġgħu jimlew kullimkien trab, issa tara.

ALDO: U halliha! Allura propju illum imma? Wara erba' sigħat fuq l-ajruplan dan l-istorbju kien jonqosni. U dan l-għeluq!

KAREN: Naf, Aldo. *I'm sorry*. Imma taf li ilhom sena jwegħduni li jiġu! Ma ssugrajtx ngħidlu jhalliha għal darb'ohra! X'dehrlek – għoġbok kif tiela'?

ALDO (*ifarfir it-tabella ta' King Real Estate mit-trab*): Stajt hallejtha mdendla barra f'it iehor, tagħmel f'it riklam għall-kumpanija tal-anqas. Nefqa bħal dik.

KAREN: Jien m'inxlekk riklam biżżejjed? Dak il-bir fil-*patio* lestewh ukoll, rajtu? Propju replika eżatta bħal ta' Palazzo Verdagna. Eżatt bħad-disinn li konna għamilna!

ALDO (*iħares lejn il-gallarija*): Niftakar. Imma din, dan x'gara hawn – dan l-aluminju – x'pastażata għamlu!

KAREN: Xiex? Naf, m'għidtlekk, imma kelli nagħmel xi haġa – ridt naħdem hawn ġew u ma stajtx inhalli aktar dik il-fetha kollha. Taf x'sirda taqa' filgħaxija!

ALDO: Veru qed tishar mela, għandek bżonn dad-dawl kollu! Imma proprju tal-aluminju allura, f'għieh kemm hemm!

KAREN: Xi stajt nagħmel? Tal-injam qalli kien se jdawwimni mill-anqas sitt xhur biex ilestieha. Dik lestiha f'gimġha!

ALDO: Veru miraklu! Xejn ma jwaqqfu l-progress minn daqshekk!

KAREN: U iva, dejjem nista' nerga' nagħmilha tal-injam meta jkolli f'it żmien.

ALDO: ...U f'it flus!

KAREN, *ma trid x tisma' bi flus, tgħolli spallejha.*

ALDO: Sar tassew importanti ż-żmien għalik milli qed nara. X'għamilt f'dawn ix-xahrejn? (*herqan li jkun jaf, imma ma jrid x juri kemm*) Immissajtni xejn?

KAREN: Le. Hdimt. Hdimt hafna... Irrid ngħid, immissjajtek, mela ma mmissjajtekx, isma' l-ieħor!

Ittih bewsa hafifa imma titbiegħed minnu malajr u ma ttihx çans iżommha. Tersaq deciża lejn il-paraventu u tagħżel wahda mill-pitturi.

Bla ma thalli 'l ALDO jaraha għalissa, twarrab il-paraventu biex tikxef il-kavallett l-kbir mohbi warajh.

KAREN: U ara!... Da dà! X'jidhirlek minn dan?

ALDO (*jersaq lejn il-kavallett*): Impressjonanti. Tabilhaqq impressjonanti! Huwa int donnok veru qed teħodha bis-serjetà! Dan fejn sibtu?

KAREN (*harsa bis-serqa lejn il-kwadru f'idejha, reġa' d-dubju jekk għandhiex turih*): Xtrajtu. Irkant. Kien ta' Caruana Dingli! Russell qalli li awtentiku – żgur li awtentiku!

ALDO: Ukoll! Qallek liema Caruana Dingli imma? Sa fejn naf jien ġa bieġh żewġ kavalletti... awtentiçi ta' Caruana Dingli! U din - diż-żebgħa wkoll?... (*imiss b'żebgħu xi żebgħa mçappsa mal-kavallett*) ...Din awtentika ta' Caruana Dingli wkoll tgħid? Ikolli ngħid li le però... (*jerfa' tarf il-ġlekk li mislu mal-kavallett*) Hemm int! Ara x'għamilti kif çappastha!

KAREN (*dlonk titlaq il-kwadru mal-paraventu*): Ooops! Il-lummy kif tebbajtha! *I'm sorry*, missni wissejtek.

Taqbad minn fuq il-bank paletta kbira mimlija żebgħa li fiha hemm imdeffsin xi żewġ pniesel u biçça çarruta mçappsa żebgħa – tgħaddi l-biçça lil ALDO biex jimsah idejh.

KAREN: Ghedtlek; għadni kemm lestejt kwadru. Ma lhaqtx naddaft il-pniesel, *I'm sorry*.

ALDO (*lanqas biss irid imiss iç-çarruta b'idu; johroġ tissue mill-but*): Ix-xejn xejn. U xi kemm ħadtu?

KAREN: Xiex?

ALDO: Xiex, dan, l-awtentiku ta' Caruana Dingli!

KAREN: Ma kienx irħis... Trid taraha?

ALDO: Xiex?

KAREN: ...Il-pittura; l-aħħar waħda li lestejt?

ALDO: Iva, ġib. Ilek mindu dħalna tparla, trid u ma tridx turihieli!
(*ipogġi fuq il-banketta*) U dik in-negligé hemm baqgħet,
bqajt ma ppruvajthiex!

KAREN: Sekonda waħda!

KAREN *bidlet fehmitha, tieħu l-kwadru li kienet għażlet u terġa'*
tmur tqalleb u tftitex iehor fost it-tili stivati wara l-paraventu.

KAREN: Eqq! Tharisx! *No peaking!*

ALDO: (*jghaddas rasu*) Oh ġiezuġiež!...

ALDO *jilmaħ flixkun xorb u magg taħt il-banketta.*

ALDO: Ma naqqastx mix-xorb milli qed nara. Tibżax – ġibtlek xi
tnejn vodka wkoll - mhux sigaretti biss.

KAREN: Ilu ġimġha hemm dak mingħajr ma ma missejtu ma'
xufftejja. U m'għadnix inpejje lanqas.

ALDO: Ukoll! Ix-xejn xejn.

ALDO *iferra' ftit xorb fil-magg, ilaħalhu u jarmi x-xorb ġo*
vazett hdejn il-kuluri.

KAREN (*toħroġ bi kwadru – l-istess wiehed li dahlet bih*): Mhux hemm,
Aldo! Kelli ż-żejt imħallat u lest!

ALDO: Eh, iż-żejt! Naf, xammejtu. L-intiena tiegħu trid tifgaha b'xi
ħaġa! U int intant għaż-żejt kellek taqa! Kont għidtlek tant
li jekk trid nurik kif tuża l-acrylics! Dawk aktar iġenici u fuq
kollox ma jniġġsux l-arja.

KAREN: Naf – *I'm sorry*. Ħa niftaħ il-bieb l-iehor ara... (*tmur tiftaħ*
il-bieb li jagħti għal-lemin)

ALDO (*iferra' fil-magg u jixrob*): Ma tridx tgħidli li int ilek ġimġha
sawm, bla ma tixrob qatra?

KAREN: Hekk hu imma! *Vissi d'arte! Vissi d'amore!*... (*sa fl-aħħar*

deċiża, tiġbor it-tila u tpoġġiha fuq il-kavallett - fanfara) Tatarat-tatà! X'jidhirlek!

ALDO: Ah, il-famuż kapolavur!

ALDO jibqa' wieqaf ihares għal ftit bla ma jitkellem – jixrob.

Pawsa twila.

KAREN: X'jidhirlek, eh?

Pawsa.

KAREN: Eh?

ALDO (*għadu ċcassat*): Interessanti...

KAREN: Interessanti!

ALDO: U dan (*iqahqah*) — dan minn meta tajtha għan-nudi?

KAREN: Ara – ersaq, ħares! (*iddawwar id-dawl tal-lampa biex jara aħjar*)

ALDO: U... nud ta' raġel?

KAREN: X'taħseb?

ALDO: Le, veru. Tajjeb. (*jipprova juri aktar entużjażmu*) Tajjeb ħafna anzi! Prosit.

KAREN: Temmen imma li sitt xhur ilu la kont naf x'inhu żejt u wisq anqas terpentina! U din, hawn, dil-biċċa bil-*palette knife* għamiltha, indunajt?

ALDO (*iħares*): Fejn?... Ah, iva. Veru effettiva. Effettiva ħafna. Speċjalment meta tiftakar, kif għidt int, li sa sena ilu bilkemm kont taf x'inhuma pastels...

KAREN: U x'pastels, pastels! Dawk, dawk bla ħajja, għal xi ħadd bla demm tajbin! Il-kulur qawwi, viskuż u jleqq, dak li veru jqanqlek... Kulur li fih qabda!

ALDO johroġ nuċċali mill-but. KAREN tosservah hekk kif donnu bla ma jrid jibda jfli l-pittura b'aktar reqqa. Jgħaddi subghajh ma' wiċċ it-tila.

KAREN: Veru? Hux donnu jistiednek toħroġ idek biex tmissu, donnok trid tiżgura ruħek li mhuiwix ħaj?

ALDO *jkompli jħares b'attenzjoni akbar aktar ma jmur. Idawwar id-dawl tal-lampa minn rokna għal oħra, kultant jerga' jmiss wiċċ it-tila bi truf subgħajh, kultant jgħolli n-nuċċali u jħares minn taħtu.*

ALDO: Le, tajjeb, eh. Dit-*texture* allura, din però donnha għandha xi gauze wire taħt.

KAREN: Kif indunajt?... (*malajr*) Mhix imma!

ALDO: Xiex?

KAREN: Mhix gauze wire! Mhux propja. Xi ħaġ'oħra. Aqta'!

ALDO: X'naqta'?

KAREN: X'wahħalt hemm! Aqta'!

ALDO (*bla ma jgħolli rasu mill-kwadru*): Jiġifieri... wahħalt xi ħaġa però?

KAREN: Mela! Imma ma taqtax xiex?

ALDO: Fejn naf. Fl-original żgur ma kenitx hekk.

KAREN: X'original?

ALDO: Minn fejn ikkupjajtha...

KAREN: Xi kkupjajt?

ALDO: Din. L-istampa...

KAREN: Xi stampa?

ALDO (*sa fl-aħħar jgħolli rasu mill-kwadru u jnehħi n-nuċċali. Jixtieq jemmen dan li qed jipprova jgħid*): Dan il-kwadru. Tgħidlix... Stenn – ikolli ngħid xi espressjonista Ġermaniż... U dak in-*nude* dak għandu wkoll xi ftit minn Blake, għalkemm ifakkarni f'xi illustrazzjoni ta' Kahlil Gibran...

KAREN *waqfet soptu – ma titkellimx.*

Pawsa twila hekk li ALDO jkollu jdur iħares lejha.

KAREN (*bajda karti*): X'illustrazzjoni! X'int tghid?

ALDO: X'gara?...

KAREN: Ġara?... Int x'gara! X'int tghid? Xi stampa kkupajjt? X'espressjonista Germaniż? (*furjuża*) X'int tghid!

ALDO: Jien naf. Forsi mhux Ġermaniż, fejn naf x'inhu... Awstrijak?...

KAREN: . X'int tghid?

ALDO :... Schiele forsi! Int taf!

KAREN: ...X'naf? Qed tghid li jien ikkupajjtha din? Dak li qed tghid?

ALDO: X'jigifieri? Trid tghid li dan mhux kopja?... (*idur iħares lejn il-kwadru.*) Li dan original?

KAREN *tiftaħ ħalqha imma tieqaf. Ma tistax tiddeciedi jekk hux qed jagħmel hekk apposta jew le.*

Pawsa.

ALDO *jħares fiss lejha għal ftit, imbagħad jerga' jilbes innuċċali. Jersaq lejn il-kwadru, jgħolli jdejh biex donnu jipprova jerga' jmiss fejn miss qabel. Jieqaf, donnu jeħtiegħu sforz biex jikkonċentra kif jixraq - u biex jiffaċċja r-realtà. Jimxi lura u kwazi jitfikkxel fil-banketta fejn hemm bilwieqfa* KAREN.

Bla ma jdur lejha jpogġi fuq il-banketta, harstu dejjem fuq il-kwadru. Jgħaddi bosta sekondi jħares fiss lejha.

ALDO (*bla ma jħares lejha*): U... x'suppost hu eżatt allura dan – raġel jew għasfur?...

KAREN: Anġlu.

ALDO: Ah. Anġlu. U x-xibka allura?...

KAREN: Maqbud fiha – xibka tal-insib abbandunata.

ALDO: U nqabad fiha intortament...

KAREN: U thalla hemm, imut bil-mod il-mod, bil-ġuħ, bil-kesħa, fil-għera ta' staġun mhux tiegħu...

ALDO: *I see.* U hloqtlu wkoll l-ambjent psikoloġiku... Il-klima

patoloġika. Naturalment. Prosit. U... xi kemm domt fuqu?

KAREN: Fuqu?... (*pawsa*) ...Tliet sessjonijiet. Għall-ewwel, l-ewwel tnejn bilkemm lestejt xejn. L-aħħar waħda mbagħad malli qbadt il-pniezel, il-paletta f'idejja, ma stajtx nieqaf...

ALDO (*aktar aħrax issa*): Kemm imma? Tmienja, sitt sığhat, kemm?

KAREN: Xi tliet sığhat. Forsi ftit aktar. Ma żammejtx ħin...

ALDO: Tliet sığhat. (*iħokk moħħu – aktarx jitkellem waħdu*) Tal-ghageb. Tliet sığhat... forsi ftit aktar

KAREN: Ma temminnix?.

ALDO: Le! Le, nemmnek! Nemmnek.

KAREN: U lilek... joghğbok?

ALDO: Joghğobni? Lili?...

KAREN: Mela lil min?

ALDO: Joghğobni, iva... Imma – aktar importanti – lilek joghğbok?

KAREN: Joghğobni?...

ALDO: Hekk hu. Lilek. Joghğbok?

KAREN: Hemm bzonn tistaqsini!

ALDO: Basta ghogbok. Basta ghogob lilek.

KAREN: ...Għidtlek! Għalija kapolavur!...

ALDO: L-aqwa li ghogob lilek.

KAREN: ...Kapolavur (*tieqaf*) Iva joghğobni! L-aqwa xogħol tas-seklu ghoxrin għalija! Aqwa minn l-aqwa Picasso! Jistghu jaħarquha l-Guernica issa għalija! X'çuć hu, Gauguin! Kokoschka! X'għal ghajn jew widnejn Van Gogh! Van Klee, Van Poxt!... (*tbaxxi lehinha*) Schiele! B'liema jedd tistaqsini joghğobnix?... Hemm bzonn tistaqsini? (*bi sfida*) Joghğobni iva! (*tersaq lejn il-kwadru u bil-ħrara kollha tagħtih bewsa*) Joghğobni. Joghğobni! Joghğobni

ALDO (*bil-mod il-mod ġej f'tieġħu*): Iva, qed nara. U ma nlumekx. (*iqum, jipprova jassumi ton biered, biered*) U... min kien il-

mudell, allura?

KAREN: Il-mudell?

ALDO: Ghandi nifhem li xi hadd ippużalek... Original bħal dan!

KAREN: Tista' tiddubita?

ALDO: Le. Anzi! Mingħajr mudell żgur ma kontx tkun kapaċi tagħmel xogħol hekk... hekk...

KAREN: Xogħol hekk kif?

ALDO: Hekk... originali. – Min kien?

KAREN: Jimporta min kien? L-aqwa minn hemm fuq it-tila. Mhux min kien!

ALDO: Tabilhaqq. Min kien imma? Wiċċu hallejthulu barra.

KAREN (*tbissima enigmatika*): Le – wiċċu hemm qiegħed kieku!

ALDO: Trid tagħmilha tal-gustuża?...

KAREN: *I'm sorry...* Ċajta privata.

ALDO: Min kien?

KAREN: Ma nistax ngħidlek.

ALDO: Ma tistax? Ma tistax għaliex?

KAREN: Sigriet professjonali!

ALDO: Tassew?

KAREN: Tassew. Taf int wara kollox kemm hu diffiċli ssib mudelli tajbin biex jippużawlek nudi...

ALDO: Ahh! Sibt wiehed mela u trid iżzommu għalik. Prosit. Digà se tibda tikkompeti miegħi.

KAREN (*issa sinciera*): Nikkompeti! Miegħek! Naf li jiena tajba – imma mhux daqshekk. Minkejja kollox, żgur mhux daqshekk...

ALDO, *donnu jrid jaqtagħha hawn, idur mill-kwadru. Jersaq lejn is-sufan – jitfa' xi affarijiet lura fil-valiġġa miftuħa.*

KAREN *tosserva. Tagħraf is-sinjali.*

ALDO (*iħossha tħares lejha – bla ma jdur*): Dak int biss tista' tghidu issa...

KAREN: Xiex?...

ALDO: ...Kemm int tajba jew le.

KAREN: Veru? Taħseb imma li tajba daqshekk?

ALDO: Daqshekk? X'inhuwa "daqshekk"? Liema kejl qed tirreferi għalih? Taħseb li hawn xi kejl li jista' xi hadd iqabbel ruħu miegħu biex tassew ikun jaf hux tajjeb "daqshekk!" ... jew le!

KAREN: Għalija iva. Ara kieku lili xi hadd jgħidli li jiena tajba daqsek pereżempju...

ALDO: Daqsi! Qed tipprova tonfoħni issa?

KAREN: ...Kieku – anzi – anki anqas minnek, imma qrib tiegħek, kif kont tpingi int, għalija kieku biżżejjed.

ALDO: *I see.* Tal-anqas għidt "kont".

KAREN: Meta kont tpingi biż-zejt irrid ngħid. Mhux għax l-acrylics tiegħek mhumiex tajbin...

ALDO: Grazzi.

KAREN (*tibdel it-ton – l-entuzjażmu diġà għeb*): Miniex nipprova nonfħok, le. Taf daqsi l-kapaċità tiegħek int, Aldo. M'għandekx bżonn lili biex nonfħok. Anzi. Taf li mhux soltu tiegħi...

ALDO (*jagħlaq il-valiġġa*): Appuntu.

KAREN: Appuntu – għalhekk – jekk nitlobok tghidli jekk xogħli... mhux jiena – jekk dax-xogħol hux tajjeb jew le – nistaqsi lilek għax inti awtorità. Għax int artist veru...

ALDO: Artist veru! (*bla sarkażmu*) Mhux aktar minnek imma.

KAREN: Aktar minni żgur...

ALDO: M'intix tismagħni, Karen... Mhux aktar minnek, le.

KAREN: Qed tgħid bis-serjetà?

ALDO: Bis-serjetà... U bl-awtorità kollha! (*kwazi b'rabja aktar ma jmur*) U emminni u ismagħha tajjeb, għax ma nergax nirrepetiha; f'dan l-ambjent – f'dil-belt ċkejna ċkejna tagħna, Karen – fil-gholi tal-arja rarifatta fejn jimirħu l-magħżulin tal-Muži – il-mimmi t'għajnejn l-allat għajjura tal-arti – m'intix se ssib iehor li jgħidlek sinċerament kliem bħal dan. Iva. Bis-serjetà. Ix-xogħol tiegħek – tal-anqas dan ix-xogħol – huwa xogħol... (*ifittex il-kliem, ixengel rasu, ma jafx jgħid – jew ma jridx – dak li jhoss*) Tal-għageb... x'inhi l-espressjoni?... Tal-genn! Nixtiequ kien tiegħi! Qed tismagħni? F'dawn l-aħħar għaxar snin ma rajtx xogħol bħal dak – la ta' hadd – u wisq anqas tiegħi. U la taż-żejt ta' qabel – u wisq anqas l-acrylics ta' wara. Mhux li kien kien tiegħi. (*pawsa*) Smajtha? Awtorevoli biżżejjed hekk?

KAREN: Ieqaf... M'għandekx għalfejn tagħmel hekk!

ALDO: Le? (*kiebi – f'daqqa wahda għajjien*) Qed ngħid bis-serjetà, Karen. Bis-serjetà kollha.

KAREN: Ieqaf. Se gġegħilni nibki. Ili gimgħat shaħ ma nibki... Ma rridx nerga' nibda.

ALDO: Karen... Karen, Karen...

Jersaq lejha. Hi tersaq lejha – imbagħad tintelaq f'idejha u tbusu. Bewsa mqanqla, hekk li għal bosta sekondi ma thallix jinħall minn magħha.

ALDO jipprova jaħkimha b'aktar qawwa u jigbidha lejha is-sufan. Jaqgħu t-tnejn fuqu imma KAREN dlonk digà qed tissielet biex tahrab minn miegħu. Tqum bilwieqfa.

KAREN: Le. Mhux issa, Aldo! Se nċempel lil Russell.

ALDO: Xi ċċempel!

KAREN: Lil Jackie! Nieħu l-parir tiegħu!

ALDO: X'parir?

KAREN: Hu jaf ikun aktar spassjonat, kritiku...

ALDO: Russell!

KAREN: ...Hadd aktar minnu ma jaf ikun aħdar daqsu meta jrid u jgħidlek veru dak li jhoss!

ALDO: Fuqix! Fuq il-kwadru? Mela qed tiġġennen!

KAREN: Dak il-*business* tiegħu!...

ALDO: *Business* imma! Mhux arti!...

KAREN: Għandu gallerija, le! Għal waħda tnejn! Jekk ma jafx hu x'jiswa dan, min tridu jaf?

ALDO: Mela veru qed tiġġennen! Mela taħseb li għax għandu gallerija dak jaf xi ħaġa fuq l-arti?...

KAREN: X'jiġifieri ma jafx! Xi ħaġa jaf!

ALDO: Imma kemm se jbigħha u kemm se jisloħ *commission*! Dak li jaf! Ngħidlek jien kemm se jgħidlek. Mitejn lira – tliet mija *tops!* (*jimita*) “Mitejn – tliet mija *tops!* Tliet mija *tops!*” U dak kieku niġi miegħek jien u ngħidlu li dan xogħol tajjeb – eċċellenti! Kieku qas biss iħares lejh!

KAREN: X'jiġifieri ma jħarisx lejh! Għadek kemm għidti!...

ALDO: Ismaġġni, Karen. Int xi trid taf? Kemm tista' tagħmel flus bil-kwadru?...

KAREN: U xi flus flus! X'jimpurtani mill-flus!

ALDO (*ironiku*): *Right!* Mela tgħidlu xejn lil Russell!

KAREN: Kulma rrid l-opinjoni tiegħu...

ALDO: Flus hi l-opinjoni tiegħu. Dak biss li jista' jgħidlek, isma' minni.

KAREN: Imma jekk ma jafx hu jikkritika xogħol bis-serjetà, min tridu jaf?

ALDO: Ah, kritika! Kritika ħaġ'ohra. Għax m'għidtlx mill-ewwel? Kritiċi nsiblek kemm trid! U ngħidlek jien lil min tgħid, jekk veru trid kritika tajba. Niehdok għand Walter D'Anastasi;

ħalli f'idejja.

KAREN: Walter...

ALDO: L-aħħar wirja li għamilt għamilli biċċa xogħol kapolavur ta' kritika. Veru li issa ilu ftit imma meta trid immorru. Anzi, ngħidlu jiġi hawn, l-istudjow tiegħek. Hekk xieraq. U jien stess neħodlok ir-ritratti. Naturalment, l-ewwel irid ikollok xi ftit aktar xogħlijiet lesti jekk veru tridu jtik studju serju.

KAREN: Minn daqshekk, xogħlijiet għandi kieku.

ALDO: X'xogħlijiet?

KAREN: Li lestejt. (*tersaq malajr lejn it-tili mal-ħajt*). Kont urejtej xi wħud minnhom qabel.

ALDO: Qabel? Qabel dan jiġifieri?

KAREN: Qabel dan. Ta' qabel sefirt.

ALDO: Dawk kienu oriġinali wkoll?

KAREN: Xi wħud! Aldo! Tgħidlix li... Ma tridx tgħidli li ma kontx indunajt?

ALDO: (*ixengel rasu – imma ma jgħid xejn*).

KAREN: Biex qed niskanta? Hekk jew hekk, int mhux biex tara x-xogħol tiegħi kont tiġi hawn dawk l-aħħar ġimghat.

ALDO: *Come on*. Mhux *fair* tgħid hekk, Karen.

KAREN: Le? Għaliya kont tiġi int, le – mhux għat-tpiġija tiegħi, mhux hekk? Għaliex mhux *fair*? Jien kont nurihomlok u int dejjem tgħidli kemm kienu tajbin u kemm qed nagħmel progress... U wara kollox, f'siegħa sagħtejn wiehed ma jistax jippretendi aktar minn hekk, mhux hekk?

ALDO: *I'm sorry*, OK?

KAREN: OK, għaliex le? Jien għidtlek xi ħaġa? Naturalment int assumejt li jien ma stajt nagħmel xejn oriġinali, xejn minn rajja... (*tqalleb it-tili, imma issa bla ħajra*) Ma nafx eżatt liema kont diġà rajt qabel...

ALDO (*jisprejja*): Ma jimpurtax. Ejja. Ħa naraw x'għandek...

KAREN (*tieqaf, għadha daharha lejha – tidritta b'xi żewġ kwadri li għażlet marsusin ma' sidirha*): Trid tara x'għandi?...

ALDO: Ġib...

KAREN (*iddur f'daqqa*): Le.

ALDO: Le?... Le xiex?

KAREN: Ma rridx nurihomlok.

ALDO: U għaliex?

KAREN: Missek rajthom meta kellek iċ-ċans!

ALDO: Ejja, Karen. Ghidtlek jiddispjacini...

KAREN: Naf. Mhux għalhekk imma. Mhux biss. Nghidlek is-sew ma nafx iniex lesta nħalli min jarahom għalissa.

ALDO: U għaliex le?

KAREN: Ma nafx. Nibza'.. Le, ma nibzax... Ma nafx! Int stess għidt wara kollox: x'jimporta x'jgħid haddiehor? L-aqwa li għalija huma sbieħ! Imma mhux hekk, Aldo? X'taħseb int? Tiehu gost – veru kont tkun trid int min jaralek ix-xogħol tiegħek?...

ALDO: (*skantat - m'hemmx dubju!*)

KAREN: ...Mhux aħjar iżzommhom għalik? Jibqgħu tiegħek? Bla ma thalli lil hadd iċappashomlok bit-tiffir...

ALDO: Jew jobzoqlok fuqhom, tgħid int...

KAREN: Rajtx! Le! Żgur li le! Hadd mhu se jarahom!

ALDO: U isa – kont qed niċċajta, Karen! Hadd mhu se jmaqdarhomlok, niżgurak.

KAREN: Le!

ALDO: Kont qed niċċajta!

KAREN: Le. Ma kontx qed tiċċajta. Il-fatt hu, Aldo, int ma tafx tiċċajta. Kont qrajtha l-kritika fuq ix-xogħlijiet tiegħek: "L-artist – ir-rappreżentant ewlieni ta' generazzjoni li ma

tgħallmetx tiċċajta! Il-ġenerazzjoni miċhuda!”

ALDO: *Cliché*, Karen! *Cliché*. Il-kritiċi wkoll jgħidu l-banalitajiet kultant. Teħodhomx b'vangelu.

KAREN: Minn daqshekk, tista' sserraħ mohħok.

ALDO: Imma xorta m'intix beħsiebek turini xejn aktar, hux hekk?

KAREN: Le. Mhux għalissa...

ALDO: Meta mela?

KAREN: Irrid naħsibha ftit hekk jew hekk. Nagħżel l-aħjar fosthom...

ALDO: L-aħjar? (*ħjiel ta' sarkażmu*) Hemm daqshekk tajbin allura, eh?

KAREN: Jien m'għidtx li huma tajbin.

ALDO: Le? U xi kemm għandek mela?

KAREN: Pitturi? B'ta' qabel?

ALDO: B'kollox – b'ta' qabel, ta' wara – kemm?

KAREN (*tinsisti*): B'ta' qabel bdejt... (*tieqaf*). Li kont urejtek qabel, għandi xi għaxra. Kont rajthom le?...

ALDO: U ta' wara – wara li bdejt b'dan, kemm?

KAREN: ...Tort tiegħek jekk ma rajthomx.

ALDO: Kemm, Karen?

KAREN: Fejn naf kemm! Xi ħamsa, sitta oħra!

ALDO: U kollha bħal ...dak. Kollha tajbin – tajbin daqs dak?

KAREN (*mossa bi spallejha, bejn trid tgħid iva, bejn ma tafx*): Għaliex le?

ALDO: U kollha ta' dak... L-istess mudell?

KAREN: Iva. Kollha. U kollha nudi. U kollha ta' dak, iva. Sett shiħ! Kollha l-istess sugġett! Serje shiħa! U kollha jibdew bil-mod, trid iżziegħel bihom, tmellishom bil-mod il-mod, toħroġhom minn qoxorthom, tippoġva darba, darbtejn!

Sakemm sa fl-ahhar straġi shiha fuq tila għal sagħtejn, tliet sigħat! Sakemm sa fl-ahhar teħles! U lesta: kapolavur ieħor! Guernica oħra mċarrta! Mona Lisa bi tbissima misterjuża, tbissima stupida, enigma ma tisser xejn! Hlielief dak li jfelles moħħ ossessiv ta' raġel – raġel għajjur! – iħares lejha! Imma jien ma nurihelhomx. Lil hadd! Lanqas lilek! Dik tiegħi! U tiegħi biss!

ALDO (*sarkastiku*): *Vissi d'arte, vissi d'amore!...*

Pawsa, tebqa t'għajjn.

KAREN: Mur, Aldo.

ALDO (*pawsa – ma jicċaqlaqx – imbagħad*): Allura m'intix se tgħidli min ippużalek?

KAREN *tqum u tmur tferra' grokk. Tixrob.*

KAREN (*bla ma thares lejha*): Mur.

ALDO: Ma mmisajtnix, hux hekk? U diġà qed tkeċċini. (*iqum u jmur lejn il-valiġġi – idur*) Bqajna fejn konna milli jidher. Aghar minn kif konna... Stajt ma tellajthom xejn hawn fuq dawn il-valiġġi... Stajt m'għamilt l-ebda vjaġġ! Stajt iffrankajthieli dik in-nefqa tal-anqas! (KAREN *ma twegħibx*) Stajt tal-anqas iffrankajtli dak it-taraġ u għidli qabel ma dħalt!

KAREN: Ma kontx naf qabel ma dħalt.

Pawsa

ALDO: Le. Kont taf. (*pawsa*) Ma jimpurtax. Arani sejjer.

Jaqbad valiġġa u jwassalha sa ras it-taraġ. Imma jieqaf u jidher jitlajja, indeċiż, ma jridhiex tispicċa hekk.

ALDO: Immur, Karen. Però xorta waħda nkellmu lil Walter jekk trid.

KAREN: Tkellmu xejn. Tagħmillix pjaċiri.

ALDO: Jien ngħidlu. Meta tridni ngħidlu li jista' jiġi?

KAREN: Qatt!

ALDO (*jersaq eqreb*): Ċaw, Karen. Ċempilli.

KAREN: Ara ma tgħidlu xejn.

ALDO: Ghada nerggħu nitkellmu...

KAREN: Ma nitkellmu xejn! U ma rridekx tkellmu, qed tismagħni?

ALDO: OK. Inċempillek mela...

KAREN: Mhux OK, Aldo! (*tahtfu mill-pavru – f'idha għandha l-palette knife*) Ma rridekx tkellmu! Ma rridekx tgħidlu kelma li hi kelma, qed tismagħni!

ALDO: OK! OK!

KAREN: Qed taraha din? Jekk tkellmu, jekk tgħidlu kelma li hi kelma... (*iddur lejn il-pittura – tgħolli s-sikkina għal darba tnejn, donnha se ċċarrat it-tila*) Kelma waħda... u ma nħallix biċċa li hi biċċa minnha! Qed tismagħni?... Wegħedni! Wegħedni li ma tkellmux.

ALDO: Ghidtlek, OK! Inwegħdek! Tajjeb? Inwegħdek!

Jara li KAREN għadha bis-sikkina mgħollija, għadha mhix konvinta – jagħmel tabirruħu li se jdur, imbagħad idur lura f'daqqa u jahtafha minn wara – jissielet magħha biex jehdilha s-sikkina minn idha.

ALDO: Min kien – għid! Ghidli. Min?

KAREN: Hallini!

ALDO: MIN?

Jissieltu għal sekonda, tnejn, imbagħad KAREN twerżaq waħda. Is-sikkina taq' fl-art. ALDO jitlaq lil KAREN – iżomm idu l-leminija u jara li hemm id-demmi nieżel minnha.

ALDO: Jesus Christ!

KAREN: Aldo!

ALDO: Jesus!... Ahjar tara ssibx xi ffit *antiseptic*... Jesus!

KAREN: *I'm sorry!* Ħa nara...

ALDO: Halli! Xi trid tara?... Ara ssibx ffit flavin, xi garża, jew faxxa xi haġa!...

KAREN: OK. Ejja – poġġi... (*tressqu lejn is-sufan*) Trid twaqqaf id-demmm, ipprova aghfas il-polz – zommu maghfus...

Hekk kif ALDO *jpoġġi fuq is-sufan*, KAREN *twarrab it-tapit b'saqajha biex ma jqattarx demm fuqu.*

ALDO: Għalfejn qed twarrbu? Tibza' li se ntebbagħhulek?

KAREN: Le. Hekk...

ALDO: ...Moħħok fit-tapit!

KAREN: ...*I'm sorry!*

ALDO: ...Mur ġib xi elastoplast jew xi haġa!

KAREN: OK. Stenn fitit! (*tkun se toħroġ mill-bieb tal-lemin imma terġa' ddur*) Forsi aħjar tmur fil-kamra tal-banju mill-ewwel...

ALDO (*idewwi idu bit-tissues li hareġ mill-but*): Għalfejn?

KAREN: ...Hemm il-*medicine chest* hemm ġew. U tkun tista' żzommha taħt l-ilma! Ejja!...

ALDO (*iqum*): Din kien jonqosni!

KAREN: *I'm sorry!*...

ALDO jgħaddi minn hdejn KAREN li tipprova tersaq lejha, ma tafx x'taġħmel biex tghinu, iżda hu ma jagħtix kasha u jibqa' għaddej.

ALDO: Ħallini! Aktar jien! Aktar jien ukoll!...

KAREN (*timxi warajha*): *I'm sorry*, Aldo! Ma ridtx inweggħhek, emminni!...

Jinstema' bieb jinfetaħ u jinstabat fil-kurutur.

KAREN *terġa' tidhol lura wara ftit sekondi.*

Fis-sikta l-istorbju minn barra issa jinstema' aktar.

KAREN (*weħedha*): *I'm sorry*...

Tersaq lejn il-kavallett, titbaxxa u tiġbor is-sikkina. Tara xi taqtir tad-demmm fl-art. Tieħu l-biċċa ċarruta mitluqa fuq il-kavallett u timshu biha. Tersaq lejn is-sufan, timsaħ xi tbajja

oħra ħdejh.

KAREN (*issejjah*): Kollox sew, Aldo? Sibthom?

Lehen ALDO, ma jinftiehemx x'inhu jghid, jinstema' jirrispondi minn ġewwa.

KAREN: Aldo! Kollox sew?...

Pawsa.

KAREN *terġa' titbaxxa tixxotta xi tebgħa oħra mill-art.*

Tizbarazza madwarha. Taqbad in-negligé minn fuq il-paraventu u donnha bla ħsieb, tagħmilha ma' sidirha, tara tiġihiex.

KAREN: *Wishful thinking*, Aldo! Ħasra li f'hekk biss tara kbir...

ALDO (*minn ġewwa*): X'int tghid? Għidilhom jieqfu 'l dawk hemm barra trid!

KAREN *tersaq lejn il-bagalji f'ras it-taraġ. Donnha aktar tiskonċerta ruħha meta tarahom.*

KAREN: Għidtlek għandek bżonn xi ħaġa?... Jekk trid... jekk trid indaħħallek il-valiġġi ġewwa jien, OK Aldo?... (*lehinha jitbaxxa – rassenjat?*) Jekk trid tibqa' hawn... ibqa'. (*Tibda tressaq it-tapit lura f'postu, donnha mingħajr ma taħseb f'dak li qed tagħmel.*) Jekk għadek trid...

ALDO *jitfaċċa fil-bieb jinfaxxa idu.*

ALDO: Grazie! M'għandi bżonn xejn! – Jekk irrid xiex?...

KAREN: Jekk trid ... jekk trid inwasselek sal-klinik. (*ħatja – titlaq in-negligé fuq il-valiġġa*) Għandek *injection* tat-tetnu?...

ALDO: Tetnu!... Jien ma sejjer ebda klinika, ibqa' ċerta!..

KAREN (*tersaq*): Reġa' ħiereg id-demm.

ALDO: X'ix-xjafek!... Ma jrid jieqaf b'xejn! Kollu ħtija tiegħek! Int u r-ras miġnuna li għandek! (*idur u jmur lura fil-kamra tal-banju.*)

KAREN (*warajh – tisplodi*): Jien? Int Int għandek tgħid! Int u l-ghira bażwija kollha tiegħek! Kollu tort tiegħek! Int... Int għandek tgħid! Int u l-ghira bażwija kollha tiegħek! Kollu tort tiegħek!

Pawsa.

Ebda twegiba.

Skiet - għajr għall-istorbju tal-haddiema barra.

KAREN: Tort tiegħek! Qed tismagħni!

Tridu jismagħha – iddur irrabjata lejn il-gallarija – tixref 'il barra.

KAREN: Intom għadkom hawn! Ilkom nofs ta' nhar u m'għamiltux hames minuti xogħol! Morru! Daqshekk xogħol! Huduha off!

L-istorbju jkompli.

KAREN: Qed tismagħni? – Għidtlek ieqaf! Ieqfu!... (*tinduna li mhumix jisimgħuha – jew mhumix jagħtu kasha - iddur f'daqqa.*) Eh, iva? Eh, iva, ja bagħal... Issa naraw mela.

Taqbad il-fil tal-wajer li hemm diehel mill-gallarija u ssegwih sa fejn huwa pplakkjat fil-ħajt. Tigbed il-plakka bil-herra.

Skiet perfett.

Imbagħad, bil-mod tistemgħa baxx fl-isfond l-mużika ta' opra. Arja minn Turandot. "Nessun dorma".

KAREN: Aħdmu issa – aħdem kemm trid...

Titlaq il-plakka fl-art u tmur lejn il-kavallett.

Tieħu l-flixxkun u l-magg u tferragħ fih. Tixrob waqt li ddawwar ħarsitha lejn it-tila. Tosservaha għal bosta sekondi.

ALDO (*minn ġewwa*): Karen!...

KAREN *ma tiċcaqlaqx.*

KAREN (*weħedha*): I'm sorry...

ALDO: Karen!

KAREN (*taħt l-ilsien*): Ġejja! (*imma għadha meżmerizzata thares lejn il-kwadru*). Ġejja...

Titbaxxa u tiġbor il-paletta. Imbagħad tieħu s-sikkina f'idejha. Tibqa' wieqfa hemm quddiem il-kavallett, paletta f'id wahda, is-sikkina marsusa fl-id l-oħra.

Jidhol ALDO, idu infaxxata sew issa.

ALDO: Mela ma tismax? Waqfu dawk? Ara tistax tagħmel għoqda hawn...

KAREN *iddur lejha, titlaq il-paletta bla għaġla hdejn il-kavallett, imbagħad bil-mod tiftaħ l-id l-oħra u thalli s-sikkina taqagħlha minn idha. Tieqaf thares donnha mistagħġba lejn il-pala ta' idha minn fejn jibda jidher hiereġ id-demm.*

Tersaq lejha, trid tghinu jorbot il-faxxa, imma donnha msahhra mid-demm iqattar minn idha...

ALDO: Ġiezuġiež! Karen! X'għamilt?...

KAREN: *I'm sorry, Aldo...*

Jitbaxxa bil-mod id-dawl.

KAREN: *I'm sorry.*

2 XENA

Aktar tard.

IL-HADDIEM *jitle' minn isfel. Huwa mimli trab, liebes flok ta' taħt u xorz imqattgħin. Imur dritt lejn il-gallarija jfittex il-wajer diehel minn barra, isegwih lura sal-ħajt fejn hemm il-plakka u jerga' jiplakkjah. Imur lejn il-gallarija, jara l-magg bix-xorb u l-flixkun hdejh u jieħu l-flixkun miegħu.*

IL-HADDIEM (*lil xi hadd barra*): Orrajt! Tijjha!

Ftit sekondi wara jerga' jibda l-ħoss tal-magna.

IL-HADDIEM: OK! Ħalli!

Il-ħsejjes jieqfu.

IL-HADDIEM *idur, jieħu belgħa mill-flixxkun u jmur ipogġi fuq is-sufan. Ineħħi l-maktur mimli trab li għandu marbut ma' rasu.*

Jitla' Ż-ŻGHIR. *Bilkemm għandu sbatax-il sena, irqajjaq u pjuttost magħlub, b'xagħru maqtuġħ stil skinhead u b'misluta waħda f'widnejh.*

Jidhol bil-mod, iħares madwaru b'interest u kurżità lubiena.

IL-HADDIEM *inewwillu l-flixxkun iżda IŻ-ŻGHIR ma jihdux.*

IŻ-ŻGHIR: Ahna se nibdew jew?

IL-HADDIEM: X'għaġla għandek? La jiġu nibdew. Taħdem u ma taħdimx, xorta mhumiex se jibqgħu jafuhulek.

IŻ-ŻGHIR: Kemm se jdumu?

IL-HADDIEM: Fejn naf. Waslu biex ikolli ngħid. Sakemm ma sabux in-nies il-poliklinik.

IŻ-ŻGHIR: Jien għandi l-ġuħ. Għadni ma ħadt xejn minn dalgħodu.

IL-HADDIEM: Issa mmorru dalwaqt.

Imur iħares lejn il-kwadru fuq il-kavallett il-kbir.

Ebda reazzjoni.

IŻ-ŻGHIR *jieqaf iħares lejn in-natura morta fuq il-kavallett iż-żgħir.*

IŻ-ŻGHIR: Għandi l-ġuħ imma.

IL-HADDIEM: Iva mur mela! U ġib żewġ hobziet lili wkoll.

IŻ-ŻGHIR: Kemm se ndumu?

IL-HADDIEM: Ħa ddum tiksirli għajni? Għidtlek: issa jiġu daqt. Mur.

IŻ-ŻGHIR *idahħal idu fil-but jara x'għandu flus.*

IŻ-ŻGHIR: Mhux se jkolli biżżejjed.

IL-HADDIEM: X'għamilt biha l-hames liri li tatek ommok ilbieraħ?

IŻ-ŻGHIR (*paniku ta' mument*): Qed ngħidlek dan mhux biżżejjed!

IL-HADDIEM: Issa ntik. Issa ntik jien. (*jixrob*) Int mur ara x'hemm fil-frigġ l-ewwel.

IŻ-ŻĠHIR: Fil-frigġ? Xi frigġ?

IL-HADDIEM (*juri d-dahla fuq il-lemin*): Hemgew.

IŻ-ŻĠHIR: Eh, jekk m'għandix!...

IL-HADDIEM: Baħnan. U mbaġħad jgħidu skont iz-zokk il-fergħa!

IŻ-ŻĠHIR *idur iħares lejn il-kwadru li kien qed iħares lejħ* IL-HADDIEM.

IŻ-ŻĠHIR: Dan xi pittur allura?

IL-HADDIEM: Le! Bajjad!

IŻ-ŻĠHIR: Irrid ngħid pittur tajjeb? Famuż jew?

IL-HADDIEM (*jgħolli spallejħ*): Li qed tara.

IŻ-ŻĠHIR: Ma nafx... (*jersaq iħares lejn il-kwadri l-oħra wara l-paraventu – se jibda jqalleb fosthom*) Irġiel biss donnu jħobb dan, dak żgur!

IL-HADDIEM: Iva mur ġibli ħobża! Halli kollox! Mela m'għadekx bil-ġuħ int, jew?

IŻ-ŻĠHIR: Ghidtlek, ma ħadt xejn minn dalġħodu!

IL-HADDIEM: Mela toqgħodx tbaġħbas! Għalhekk ma nkunx irridek miegħi int lilek għidilħa 'l ommok! M'int tajjeb għal xejn! Tik tgerger u ttikx tiekol!

IŻ-ŻĠHIR (*nervuż – johroġ sigarett – ikebbes u jmur ipoġġi fil-gallerija*): Meta trid tibda għidli. Qed tarani ngerger lili?... OK, ma ngergix. Taħseb se ninkwieta? Taħseb li m'iniex kapaci nkun kalm u skansafacendi bhalek?... (*ipejjep – nifs twil – imbaġħad inewwillu s-sigarett – ġest awtomatiku*)

IL-HADDIEM: Mur ħudu!

IŻ-ŻĠHIR: Mur ħudu int. (*ipejjep*)

Pawsa qasira.

IŻ-ŻĠHIR: Għandhom flus dawn ikolli ngħid.

IL-HADDIEM: Ġenn żgur għandhom.

IŻ-ŻGHIR: Dar bħal di'. Taf x'naf, kieku kelli dar jien, kieku kelli nibni dar għaliġa...

IL-HADDIEM: Għala, fejn noqogħdu ahna maqjel jew?

IŻ-ŻGHIR: ...Kieku kelli nibni dar għaliġa, xi haġa bħal din kont nibni...

IL-HADDIEM: Ġiss, mur obsor.

IŻ-ŻGHIR: Għaliex le?

IL-HADDIEM: U x'joghġbok fiha ngħidu ahna?

IŻ-ŻGHIR: X'joghġobni?... Kollox.

IL-HADDIEM: Kollox! Risposta ta' ġenju!

IŻ-ŻGHIR: Kollox; id-daqs tal-kmamar... il-kobor... Il-veduta hemm barra...

IL-HADDIEM: Eh – u x'int tara hemm isfel? Xi *topless fis-swimming pool!*

IŻ-ŻGHIR (*jittawwal*): Le, dik dahlet issa.

IL-HADDIEM: Immissjatek tarax.

IŻ-ŻGHIR: Lilek mhux lili: dawk il-muskoli u s-sider muswaf li tant thobb tippoppa. Jew dejqitha r-riħa ta' baqar mir-razzett hemm isfel. -

IL-HADDIEM: Jew immisjatek...

IŻ-ŻGHIR: Għandek tgħid x'faqgħa ta' veduta għandhom. Għalkemm dawk il-palm wara r-razzett, dawk żgur wara qegħduhom – wara li żviluppaw il-wied. U mbagħad dik-ix-xtajta wara r-razzett... (*jixref 'il barra donnu lemaħ xi haġa li laqtitu*) U ara hemm! Rajtu dak l-anglu hawn taħt?

IL-HADDIEM: X'anglu?

IŻ-ŻGHIR: Hemm isfel, f'dik il-bitha, qalb is-siġar tal-laring.

IL-HADDIEM: Ħarrub rajt! ...X'anglu? Ħallik mill-angli.

IŻ-ŻGHIR: Għidt jien dak ma rajtux. Dak għax kellek għajnejk

band'ohra; forsi għalhekk...

IL-HADDIEM: Anġlu ta' ras ommok.

IŻ-ŻGHIR: Dan ta' hdejhomm, hemm isfel fil-bitha. Naħseb li xi skultur. Fih raġel ukoll... Qed jongor ġebbla daqsie x għad-dell tad-dilja u l-kannizzati. U warajh, jixref minn fuq il-ħajt hemm anġlu kbir tal-kartapesta, jew tal-injam x'nhu. Lestieh għall-festa jkolli ngħid. Qisux San Ġużepp b'dak l-anġlu mperreċ warajh!...

IL-HADDIEM: San Ġużepp ma kienx naġġar, stuptu.

IŻ-ŻGHIR: Eh, skużani, int l-espert tal-Kotba Mqaddsa, insejt! L-espert ta' kollox int. (*jittawwal*) Hasra li f'idu deffsulu dak il-brazz bil-bozoz tal-elettriku. Daqsxejn anakroniżmu u jħassrulek l-effett kollu. Għidt: anakroniżmu. Tifhem int għandi naħseb xi rrid ngħid?... Naturalment!

IL-HADDIEM: Stuptu.

IŻ-ŻGHIR: Grazzi. (*idur 'il ġewwa mill-gallarija*) Le – tassew sabuh dal-post! U b'dik il-veduta mbagħad, bir-raħal kollu hemm taħt. Xi kemm tgħid li jiswa? (*ebda tweġiba - ikompli*) Kieku kelli l-flus jien!... M'hemmx isbaħ minn dar għadha kemm inbniet, qed ngħidlek!

IL-HADDIEM: Eh, u għalhekk ma tridx taf b'xogħol int. Tiginix bil-paroli, ara. Kieku trid taħdem, taf li miegħi qatt ma jonqsok ix-xogħol...

IŻ-ŻGHIR: M'għidtx li nħobb nibnihom. Jogħġbuni hekk, meta nsibhom lesti...

IL-HADDIEM: Tara, mur obsor!

IŻ-ŻGHIR: Kulma qed ngħid li d-djar ġodda jogħġbuni ...basta għad m'hemm hadd jgħix fihom! In-nies iħassru kollox. Jinfettaw kollox. Nobogħdu kemm nobogħodu x-xogħol tal-bini, m'hemmx isbaħ minn meta tidħol l-ewwel darba f'dar ġdida, bid-dawl ta' twieqi ġodda, il-ħitan bojod karti, għadhom ma kerruhomx b'xi purtiera kollha ġmiemen jew xi biċċa inkwatru ikrah... bħal dan. (*il-kwadru fuq il-kavallett żgħir*)

IL-HADDIEM: Biex tara kemm tifhem.

IŻ-ŻGHIR: M'hemmx isbaħ mill-ħitan bojod... U l-madam ileqq, frisk u niedi, u r-riħa ta' ġir, riħa tfuħ ta' siment frisk għadu qed joqgħod.

IL-HADDIEM: Trid titnejjek int dalgħodu.

IŻ-ŻGHIR: ...Turgien wisgħin tilgħin għal kmamar li se jinfethu għall-ewwel darba, l-eku jirbombja minn swali vojta bla għamara...

IL-HADDIEM: Ble-ble-ble! Riħa ta' siment!... Ble-ble! L-eku jirbombja fis-swali... Ble-ble! Taħsbekx xi poeta, jewwilla? Xi Dun Karm? Poeta tas-siment?

IŻ-ŻGHIR: U tal-angli tal-kartapesta.

IL-HADDIEM: Eh, tal-angli...

IŻ-ŻGHIR: ...Angli b'idejhom minfudin u mtaqqbin bil-wajers tal-elettriku...

IL-HADDIEM: U aqtagħha, ara! Aqtagħha! X'tifhem int? Paroli kulma qatt tgħallimt. Imma m'int tajjed għal xejn. Basta skola tal-Knisja! Basta skola privata! U skola u privatijiet, għidilha 'l ommok, u barra b'idek f'idek spicċajt. U ħlif iddendel idejk ma tafx! Ngħidlek biex inhuma mtaqqbin idejk... Kieku kellek tgħaddi milli kelli ngħaddi jien, Alla jilliberak! Kieku rajt il-ġuħ li rajna aħna, il-ġlidiet li rajna aħna...

IŻ-ŻGHIR: Ġlied iva – imma ġuħ?... Meta qatt rajtu l-ġuħ?

IL-HADDIEM: Meta? U jgħidlek meta!... Mela veru m'għallmuk xejn! Veru ma taf xejn! Flus il-baħar, għidilha 'l ommok! Issaħħan il-bankijiet biss! U sormok! Haġa ngħidlek – ara naqbdok ma' dak Silfi – ara narak tittaqqab, għax addijo kollox! Żgur addijo kollox imbagħad.

IŻ-ŻGHIR: Fejn qatt ittaqqabt?

IL-HADDIEM: Ara naqbdok. Dak ngħidlek. Dak Silfi m'għandux wisq, qed ngħidlek, dak jew daqt jispiċċa jkewwes waħda tal-aħħar – jew ikewsuhieu!...

IŻ-ŻGHIR: Min ikewwishieliu?

IL-HADDIEM: Ara naqbad lilek – dak li qed ngħidlek. Dak qed jistedinha hekk jew hekk, imma ara naqbad lilek. Għax veru tal-aħħar tkun.

IŻ-ŻGHIR: X'taqbadni? (*Jersaq lejħ – ifarfar it-trab minn fuq driegħu u jurihomlu*) Ara – tara xi ħaġa, eh? Tara xi ħaġa? (*Jieħu s-sigarett għadu mkebbes f'idu u bil-mod, bla ma jitmeżmeż jagħfas il-ġamra ma' driegħu u jitfih*). Eh, rajt biżżejjed issa?

IL-HADDIEM: Toqtol 'l ommok bil-ġhali sejjer int.

IŻ-ŻGHIR: Jien? Jien ... Ara tini xi ħaġa ħa mmur nixtri.

IL-HADDIEM: Tini – dejjem tini! Arak. Dejjem tittallab.

IŻ-ŻGHIR: Haqq dik il-qahba bagħla!... Aqtagħha din ta' tittallab! (*itajjar il-banketta*)

IL-HADDIEM: Ara x'int tkisser! Mela ħsibtha dar ommok di'!

IŻ-ŻGHIR: Mhux dak li trid tara int? Mhux għalhekk dejjem imqabbad miegħi! Kuntent issa! Serrah̄tek!

IL-HADDIEM: Imqabbad miegħek jien? Mhux int ridt tiġi...

IŻ-ŻGHIR: Jien ma ridt xejn!

IL-HADDIEM: ...Għax ma ħsibt x għall-ikel? Stennejt lili, lil ommok dejjem taħsiblek hi? Qisek għadek l-iskola?

IŻ-ŻGHIR: Tergax issem mili skola.

IL-HADDIEM: Dażgur! Huwa l-froga friska għadha!... Fejn sejjer?

IŻ-ŻGHIR: Id-dar.

IL-HADDIEM: Id-dar xejn. Hekk trid ommok, tarak diehel lura waħdek, biex żgur taqbad fija mbagħad. Dak li tkun tistenna.

IŻ-ŻGHIR: Hawn mhux se noqgħod. X'nibqa' nagħmel hawn – biex inpaxxik? Lili m'għandekx bżonni hawn...

IL-HADDIEM *jahtfu mill-kozz t'għonqu u jdawru lura 'l ġewwa.*

IL-HADDIEM: Id-dar xejn, għidtlek! Għax naqbddek minn dik il-qahba misluta...

IŻ-ŻĠHIR: Hallini!

IL-HADDIEM: Mur – idħol hemm,

IŻ-ŻĠHIR: Nidħol fejn? – Hallini!

IL-HADDIEM (*jimbuttah lura*): Hemm! Mur! Lahlah wiċċek u żdinga ruġek sew. Imbagħad mur kemm trid! Ma tridhiex tarak ġej lura hekk, jewwilla? Tal-anqas tqanfed sura ta' nies...

Karozza tibda riesqa qrib sa ma tieqaf.

IL-HADDIEM: Dawn huma?...

It-tnejn jersqu jittawlu mill-gallarija.

IŻ-ŻĠHIR: Huma.

Bibien ta' karozza jinfeṡṡu u jingħalqu.

IŻ-ŻĠHIR: U issa, l-Imghallem?...

IL-HADDIEM (*jiddeciedi*): Ara – mur int.

IŻ-ŻĠHIR: Immur? Fejn?

IL-HADDIEM: Mur! Fejn trid. Basta mhux id-dar.

IŻ-ŻĠHIR: Fejn tridni mmur mela? Fis-sebġha kelli noħroġ illejla...

IL-HADDIEM: Issa nċempillha jien lil ommok. Nġhidilha qiegħed miegħi.

IŻ-ŻĠHIR: U int fejn se tkun?

IL-HADDIEM (*itih daqqa ta' sieq*): Aqtagħha! Tidholx id-dar qabli, dak biss li nġhidlek. Nidhlu flimkien.

Bieb ta' barra jinstema' jinfetaħ. Passi telgħin it-taraġ.

IŻ-ŻĠHIR: Kemm beħsiebek iddum?

IL-HADDIEM: Kemm hemm bżonn. Stennieni l-Lido. Ikun xħin ikun.

IŻ-ŻĠHIR: Il-Lido jkun hemm Silfi. Ma tridux jissogra jikkorrompini, jewwila, hux?

IL-HADDIEM: Stennieni l-Lido, għidtlek. Għax b'rasek idur.

IŻ-ŻĠHIR: Jekk isir il-ħin immur għand iz-ziju Abram. Ninħasel u niekol hemm.

IL-HADDIEM: Tmur imkien! (*idahħal idu fil-but, johroġ portafoll u jagħtih xi flus*) Kul il-Lido. Hawn. U tiċċaqlaqx minn hemm.

IŻ-ŻĠHIR: Żgur sejjer Paċeville b'din.

IL-HADDIEM: Mur, għax bis-sieq noħroġok minn hawn! U ara x'għidtlek...

3 XENA

Jidhlu KAREN u ALDO. KAREN b'idha nfaxxata, ALDO idejh il-leminja fil-but.

Il-missier u t-tifel jersqu qrib xulxin – jiffaċċjawhom flimkien.

KAREN: Xi dhaltu taġhmlu hawn?

IL-HADDIEM: Xejn, Sinjura. Ħsibna li mar id-dawl... Ġejna niċċekkjaw.

IŻ-ŻĠHIR: Kienet inqalgħet il-plakka, għalhekk.

Skuża żejda; IL-HADDIEM jimbotta IŻ-ŻĠHIR lejn it-taraġ biex johroġu.

IL-HADDIEM: Se nkomplu aħna.

ALDO: Tkomplu?... Għad baqagħlkom xejn?...

IL-HADDIEM: Insomma. Irid jersaq l-armar l-ewwel. Inkomplu taħt il-gallarija jekk ma jimpurtax, Sinjura...

Donnu jistenna tweġiba, iżda KAREN iddur u taġhmel biex tgħaddi għall-kamra ta' gewwa.

IL-HADDIEM (*b'lehen għoli – sfiq*): Jimporta, Sinjura?

KAREN: Aġhmel int!

IL-HADDIEM isegwiha b'harstu għal ftit, imbagħad jimbotta quddiemu IŻ-ŻĠHIR u jinżlu t-taraġ.

Johroġu.

4 XENA

ALDO: X'wiċċ għandhom! X'wiċċ! Biex f'gurnata shiĥa m'għamlu xejn!...

KAREN: Fejn taf x'għamlu? Kont magħhom?

ALDO: Ukoll! Iddefendihom!

KAREN: Minn xiex? Minnek?

Waqfet fil-bieb. Iddur donnha ma tafx xi jmisssha tagħmel issa.

Tersaq lejn il-gallarija, tkun se tittawwal imma jerga' jibdielha.

Tmur lejn ir-rokna tal-lemin tal-kamra, tqalleb fost it-tili mistrieħa mal-ħajt, imbagħad, donnha bestru, taqbad waħda minnhom u tqandilha b'id waħda lejn nofs il-kamra.

ALDO: X'se tagħmel?

Jgħaġġel jersaq biex jgħinha – johroġ idu mill-but – idu nfaxxata wkoll, imma nfaxxatura pulita, anqas goffa minn ta' KAREN.

ALDO: X'se tagħmel?

KAREN titlaq it-tila wiċċha 'l fuq fl-art u tmur iġġib pinzell kbir u patalott biż-żebgħa minn fuq il-bank tax-xoġhol.

ALDO: Se ttiha l-ġesso?

KAREN (*tinzel għarkopptejha hdejn it-tila*): X'qed tarani nagħmel?

ALDO: U idek?...

KAREN: Tal-anqas nagħtiha l-ġesso, OK? Jimporta?

ALDO: Aġħmel int. Tajba din.

KAREN jirnexxilha bi ffit sforz tiftaħ l-għatu tal-patalott b'turnavit. Tbill il-pinzell.

ALDO: Li kont minnek nistiraha ftit ieħor.

KAREN: Xiex?

ALDO: Hawn. (*itektek ħafif b'siequ rokna tat-tila*) Għadha daqsxejn imbewqa. Trid tistiraha ftit ieħor qabel ittiha l-ġesso.

KAREN *thares, tinduna li għandu raġun. Taqbad turnavit f'idha x-xellugija u tipprova taqla' l-istejpils, iżda jidher ċar li mhux se jirnexxilha.*

ALDO *jinżel għarkopptejħ ħdejha.*

ALDO: Ġib.

KAREN (*taħtfu*): Ħalliha!

KAREN *terġa' tipprova; kważ stintivament tkun se tuża idha l-leminija imma mill-ewwel tiġbidha lura muġugħa.*

Tieqaf bla ma titharrek, id-dmugh mhux bogħod minn xfar għajnejha, imma ma tridx iċċedi u tkompli tipprova taqla' l-istejpils,

ALDO *jissogra jpoġġ du bil-mod fuq spallejha.*

ALDO: Karen...

Tieqaf. Ma tiċċaqlaqx.

ALDO: Aħfirli, Karen... *I'm sorry.*

KAREN (*terħi n-nifs – mingħajr ma tgħolli rasha*): *I'm sorry too, Aldo...*

ALDO: Ħallini ngħinek kultant, Karen. Int... int għad għandek bżonni, Karen... bħalma jien għandi bżonn lilek.

Tiela' minn isfel jerġa' jitfaċċa bil-kwiet IL-HADDIEM li jieqaf f'ras it-taraġ.

KAREN (*tpoġġi rasha tistrieħ fuq spallet ALDO*): Għajjiena... Għajjiena wisq, Aldo...

Pawsa

ALDO: Jiena mort, Karen. Mort. Tajtek żmien kemm ridt...

KAREN: Mhix kwistjoni ta' żmien, Aldo. Issa naf. Għajjena wisq...

ALDO: Int għandek bżonni, Karen. (*imissilha kemm kemm idha nfaxxata – ibushieilha hafif*) Int... int l-id waħda l-muġugħa... u jien l-id l-oħra, Karen...

KAREN: Nitolbok, Aldo...

ALDO (*jissokta minkejja li jhoss li l-irtubija ta' kliemu mhumieq se jaslu*): Imma b'id waħda tajba kull wieħed, forsi naslu... OK, Karen... OK?

KAREN (*iċċedi – għajjena wisq*): OK... Aldo. OK...

Isserrah rasha fuq sidru, donnha aktar biex tagħti wens lilu, milli biex tistrieħ fuqu. Ftit sekondi biss, imbagħad dlonk tqum. Titlaq it-turnavit fl-art.

ALDO (*donnu jrid jgħid xi haġa imma ma jafx xiex — jiġbor it-turnavit*): Halli. Issa nistiraha jien, Karen...

KAREN: OK, Aldo... OK.

KAREN *toħroġ bil-mod mill-bieb tal-lemin.*

5 XENA

ALDO *jibqa' jħares warajha sakemm toħroġ imbagħad ikompli għal ftit jipprova jaqla' l-istepils iżda ma tantx jidher li se jirnexxilu lanqas.*

IL-HADDIEM *jitharrek, jidhol 'il ġewwa u bla kliem xejn imur dritt lejn il-gallarija u jaqla' l-extension wire' mill-plakka mal-ħajt.*

ALDO *jieqaf, isegwih b'ħarstu waqt li IL-HADDIEM imur bil-wajer lejn il-gallarija, jixhtu għal isfel u jdur lura.*

ALDO *jdawwar għajnejh lura fuq it-tila.*

Pawsa.

Fis-skiet IL-HADDIEM josserva lil ALDO fuq xogħlu, waqt li dan aktar ma jmur aktar jinfixel taħt ħarstu, u anqas u anqas

jidher li se jsib irkaptu. Fl-ahħar ALDO jitlaq it-turnavit mal-art.

ALDO (*b'nofs tbissima sfurzata*): Din l-immnellħa id, ukoll!

IL-HADDIEM *resaq bla kliem u waqaf dritt warajh.*

Pawsa.

IL-HADDIEM: Qum minn hemm.

ALDO: Skużi?

IL-HADDIEM: Qum!

Maħsud, ALDO jagħmel kif jgħidlu.

IL-HADDIEM *kwazi jwarrbu min-nofs hekk kif jinxteħet għarkopptejh hu ħdejn it-tila. Jaħkimha, idawwarha fuq kuxxtejh u jħaxkinha soda mal-ġenb tal-bank.*

IL-HADDIEM: Newwel l-istejpler.

ALDO jħares madwaru.

IL-HADDIEM: Hemm – fuq il-bank!

ALDO jfittex, isib stejpler u jgħaddihielu. IL-HADDIEM idawwar l-istejpler bil-maqlub u juża x-xifer li hemm apposta fuq wara biex jaqla' l-istejpils.

ALDO: Taf x'int tagħmel donnok. Tinqala'..

IL-HADDIEM: Tgħid le? - Tkun tas-sengħa u tmidd idejk għal kollox. (*jaħdem*) Qisek qed tifrex sodda. Kont għamilt żmien inwaħħal l-iskrins għan-nemus – l-istess ħaġa. Toqgħod attent ma ġġebbidx wisq, ma tistirahieħ żzejjed, dak kollox. Jgħaddi ż-żmien taf tibda titberfilek.

ALDO: X'jitberfel?

IL-HADDIEM: In-najlon, l-iskrin. Din ukoll, però, din ukoll. In-najlon aħjar, però tarf jaf jitberfel ukoll...

ALDO *jwarrab. Idur lejn il-pittura fuq il-kavallett. Ithares lejn IL-ĦADDIEM, l ssa beda jistejpilja x-xoqqa lura f' postha waqt li kultant jgħaddi jdejh mal-wiċċ jiċċekkja kemm hu lixx. Donnu jimitah, ALDO jgħadd du ma' wiċċ il-pittura fuq il-kavallett.*

IL-ĦADDIEM: Hemm hi! Mifruxa u lesta!

6 XENA

Tidhol KAREN. Biddlet u liebsa 'dressing gown'.

L-ewwel ma tilmah hu lill-ĦADDIEM maġenb it-tila fl-art; ma tarax lil ALDO wara l-kavallett.

KAREN: X'int tagħmel! (*thares madwarha*) Aldo fejn mar?...

ALDO jixref minn wara l-kavallett.

ALDO: Hawn, Karen. Hawn, għadni hawn. Skużani. Sejjer dalwaqt tibzax. Kellek raġun; dal-ħin tassew tibda taqa' s-sirda hawn fuq.

Jerġa' jgħaddi jdejh mal-ġenb tal-pittura, isib tarf ta' fil tan-najlon u jkompli jberflu 'l barra.

ALDO: Skoprejthulek is-sigriet, *by the way. Netting tan-najlon. Prosit!* Però trid toqgħod attenta li ma jibdiex jitberfillek. Tal-anqas hekk jgħiduli. Għalkemm, m'għandix dubji li dal-kliem qaluhulek diġà. Hekk hu, bla dubju ta' xejn – tas-sengħa. Iva – komplimenti għal darb'ohra, Karen.

Pawsa.

KAREN *għajnejha dejjem fuq IL-ĦADDIEM, tkompli diehla bla kliem u tmur tpoġġi fuq is-sufan.*

ALDO (*aktar kiebi*): Iva.. Prosit. Skużani, imma issa veru li se jkolli mmur... (*jersaq lejn it-taraġ*)

KAREN: Aldo.

ALDO: (*bla ma jdur lura*) Yes?...

Imma għajnejn IL-ĦADDIEM, wieqaf b'idejh dritti ma' ġenbu, huma fissi fuq KAREN.

Xi waqtiet ta' pawsa.

ALDO: Ah, il-valiġġi. (*jieqaf hdejjhom f'ras it-taraġ*) Nieħu l-kbira. L-oħra, hekk jew hekk, għalik. Għandek xi souvenirs. Ngħaddi għaliha vojta darb'oħra.

KAREN: Grazzi...

Tieqaf dlonk hekk kif IL-HADDIEM jiċċaqtaq f'daqqa, jaqbad it-tila ġdida, ipoġġiha fuq il-kavallett u jgħatti l-pittura li kien hemm fuqha.

ALDO (*qabel jibda nieżel*): Kif bqajna; tridni nċempillu lil Jackie?

KAREN: Iva... ..Le.

ALDO: Iva – le?... (*pawsa*) Insomma. Inħalli f'idejk. Meta tiddeċiedi, ċempilli. (*johrog*)

7 XENA

IL-HADDIEM *qisu ma hareġ hadd, qisu ma sema' xejn.*

Jibda l-preparamenti hdejn il-kavallett, ritwal li draħ: ilesti l-lampa hdejn il-gallarija, iressaq il-paraventu, idawwar il-kavallett għad-dawl tal-gallarija, eċċ. Imbagħad jaqbad il-patalott bil-bjankett, isib pinzell ohxon u jibda jagħti passata lit-tila fuq il-kavallett.

IL-HADDIEM: Rih fuq. Ħames minuti oħra tinxef.

Pawsa

IL-HADDIEM: X'taħseb? Tuzaha l-banketta?

KAREN: X'int tagħmel?

IL-HADDIEM: Baqa' siegħa saġhtejn dawl...

KAREN (*tersaq lejha*): Mur.

IL-HADDIEM: Tal-anqas tlesti l-ewwel skeċċ.

Inizzel il-pinzell hekk kif tasal hdejn u bla għaġla jinza' l-flokk ta' taħt. KAREN dlonk iddur u titbiegħed minnu.

KAREN: Ghidtlek mur.

IL-HADDIEM *jidhaq u jkompli jizbogħ*.

KAREN: Ma nistax naħdem illum. M'intix tara? Wegġejt. Qas kapaci naqbad pinzell. Qas kieku rrid...

IL-HADDIEM: Wegġejt? Wegġejt biex? Ħa nara. Din hu għamilhielek?...

KAREN: Mhux affarik.

IL-HADDIEM: Kellkom xi tghidu? Għalhekk idu nfaxxata? Forsi għamel għalik hu. Kien ilu ma jarak u pprova jdur għalik.

KAREN: Ghaliex kellu jkollna xi nghidu?

IL-HADDIEM (*jgħolli spallejh*): Forsi jgħir?

KAREN: ...Mhux affarik.

IL-HADDIEM: Pittur hu wkoll, le? Forsi ra x-xogħol tiegħek. Ra kemm qed johroglok tajjeb ix-xogħol. Beda jgħir. Xi tghid?

KAREN: Mur għidtlek – itlaq! Tindaħalx! Mhux affarik!

IL-HADDIEM (*ikompli jizbogħ*): Li kont minnek nirrapurtah. Inċempel 'il-pulizija. Eh – xi tghid? Il-pulizija nċempel kieku kont jien – dak li kont nagħmel.

KAREN: Mur.

IL-HADDIEM: Għax ma ċċempilx 'il-pulizija? Jekk xi hadd idur għalik – jekk xi hadd jagħmillek xi haġa li ma ridtux jagħmel – imissek iċċempel 'il-pulizija. Jew mur l-għassa. Li kont minnek ma nħallihx jgħaddiha lixxa. Immur l-għassa. (*pawsa*) Qas kieku kien zewġek. (*pawsa*) Ikollok bzonn xhud, nitlagħlek jien, tibzax...

KAREN: Int! — Mur! M'għandix bzonnok!

IL-HADDIEM: Le? Tort tiegħek mela.

KAREN: Tort tiegħi!

IL-HADDIEM: Dejjem għidtha: kollu tort tagħkom.

KAREN: Tort tiegħi?

IL-HADDIEM: Intom iġġibuh fuqkom. M'għandkomx *guts*. Irid ikollok il-*guts*, mhux tħallu raġel jagħmel li jrid bikom. Għalxejn tħambqu wara kemm qed tinħaqr. (*inizżel il-pinzell – imiss b'idu l-bjankett fuq it-tila*) Hemm hu, kemm kemm nidja, imma tista' tibda.

KAREN: Mur. (*tersaq u titfi l-lampa*) Illum le.

IL-HADDIEM: ...Jew forsi għax wara kollox, intom stess mhux veru tkunu tridu tghidu le. Dik hi, mhux hekk? (*jersaq u jerga' jixgħel id-dawl*) Ersaq. ...Għax wara kollox tagħmlu tabirruħkom li tridu tghidu le... Għax ma tafux tghidu iva. jekk qabel ma tghidux le. (*ipogġi fuq il-banketta*) Ejjja hdejja. ...Ejjja għidtlek!

KAREN (*tersaq*): Mhux illum...

IL-HADDIEM *johroġ idu biex tagħtih idejha*

KAREN: Mhux illum, Ġorġ. Ara. Qas naqbad pinzell ma nista'..

IL-HADDIEM: (*johdilha idha f'idu – ibushielha bil-ħlewwa*): Hekk. (*jibda jħoll il-faxxa*) Ejjja – ħalli narawh il-mimmi...

KAREN: Ħallini, Ġorġ...

IL-HADDIEM (*jgħajjed – kliem ALDO*): Int... int l-id wahda l-muġuġha... u jien l-id l-oħra, Karen.

KAREN *iddur u tipprova tingibed minnu iżda hu jiġbidha lua lejha minn idha.*

KAREN *twerżaq bl-uġiġħ.*

IL-HADDIEM (*iżommha minn wara daharha, jilwilha driegħha 'l fuq*): Xxx – tghajjatx! – tghajjatx ħanini!... Issa ninfaxxahielek jien idejk!... Issa tara kif jgħaddilek il-mimmi, tibżax... Anzi, ninfaxxahomlok it-tnejn jekk trid...

KAREN *tipprova għalxejn tingibed minnu – hu jagħmillha l-pala ta' idu ma' ħalqha.*

IL-HADDIEM: Tghajjatx...

Jerġa' jibda jinfaxxalha idha l-leminja, imma mbagħad jiġbidlha idha x-xellugija lejha ukoll u jorbotilha bil-faxxa, hekk li tispicča b'idejha t-tnejn marbutin

IL-HADDIEM: Isa, ħanini... Issa tara kif jgħaddilek... U wara tkun tista' tużaha idek, tibżax. Jew tuża idek ix-xellugija, min jaf?... Dik mhix idea tajba oħra, forsi? Bħan-*netting* stirat fuq it-tila? Eh? Afda fija – U turihom x'int kapaċi tagħmel... ukoll b'idek ix-xellugija... Jgħidu li l-ġenji – ġenji f'kollox! Jgħidu kien hemm mużiċisti torox, le? Ukoll pitturi għomja kien hemm!... U int, min jaf int x'kapaċi tagħmel fid-dlam, b'idejk wara dahrek, ħanini?... Min jaf, eh? Tibżax. b'id waħda tajba kull wieħed, naslu... OK, Karen... OK? Isa, ipprova...

Jitfi l-lampa hdejn il-kavallett.

Dlam ċappa.

Ma jinstema' xejn għajr KAREN, tolfoq – ilfiq maqtuġh, bilkemm jinstema'.

TMIEM L-EWWEL ATT

IT-TIENI ATT

1 XENA

Xi gimghat qabel - jum sabih ta' Ġunju. Filgħodu.

L-istess xena, biss il-gallarija tal-aluminju għadha ma twaħhletx f'postha. Minflokha, sakemm isiru l-aperturi, il-fetha kollha tal-gallarija hija mgħottija b'folji kbar tat-triplaj u injam iehor.

Il-folja triplaj tan-nofs hija mwarrba biex thalli jidhol id-dawl. Bhal fl-ewwel att id-dahliet fuq iż-żewġ naħat għadhom bla aperturi u jinsabu mgħottijin biż-żewġ bibien antiki li rajna qabel, biss issa huwa l-bieb fuq ix-xellug li huwa mgħotti bit-tavluni, waqt li l-bieb fuq il-lemin huwa mikxuf hekk li jidhru l-graffiti ta' fuqu li fosthom, miktub b'żebgħa hamra, hemm "MLP No 1".

F'ras it-taraġ, mitluqin mal-ħajt fuq ix-xellug, hemm xi partijiet mill-gallariji li għad iridu jitwaħhlu, xi strippi tal-aluminju kif ukoll xi tilar bil-ħgieġ jew bin-netting.

Għamara ffit li xejn. Fuq il-bank tax-xogħol fuq il-lemin hemm biss xi ffit tili ta' pitturi lesti, il-biċċa l-kbira żgħar u xi tnejn oħra mdaqqsin bojod, stirati u lesti għall-pittura.

Irranġat hdejn il-kavallett żgħir hemm tavolina b'sieq waħda fin-nofs u fuqha vażun bil-fjuri pjuttost kbir u goff wisq għad-daqs tagħha. Fuq il-kavallett hemm pittura kważi lesta tal-istess vażun bil-fjuri.

Minn barra jinstema' l-ħoss ta' radju qed idoqq arja minn xi opra.

KAREN tinsab bilqiegħda hdejn il-kavallett tpingi bil-paċenzja u bl-akbar attenzjoni; xogħol fastidjuż, donnha tibza' tagħmel żball.

Tqum wara ffit u tmur lejn il-gallarija. Tittawwal 'il barra. Jinstemgħu xi għasafar.

Titbaxxa u tiġbor vidjowkamera żgħira li hemm hdejn il-basket miftuħ tal-istess kamera. Tgħolli l-vidjowkamera u tittrombja lejn is-sema donnha qed issegwi l-għasafar. Wara ffit tifrex il-harsa tal-kamera madwar il-bqija tax-xenarju barra.

Il-mużika fuq ir-radju donnha toġhla xi ffit. KAREN tingibed lura wara t-triplaj biex ma tidhirx minn barra u bil-mod tniżżel il-kamera 'l isfel u tkompli thares minn ġo fiha.

Jinstema' d-daqq ta' telefown minn ġewwa. KAREN tinhasad u tniżżel il-kamera. Thaffef biex toħroġ tirrispondi t-telefown; tinduna li għad għandha idha mċappsa biż-żebgħa, taqbad il-biċċa ċarruta mill-kavallett u timsahha malajr u timsah ukoll il-kamera bil-galbu u titlaqha fl-art hdejn il-gallarija.

Toħroġ.

Pawsa.

Iċ-ċempil tat-telefown jieqaf.

Wara ffit jinstema' hoss mill-gallarija bħal donnu ta' xi hadd qed jaqla' u jċarrat l-imsiemer mill-injam u wara ffit waħda mill-folji triplaj titbewwaq 'il barra. Żarżira u ticrita oħra, u l-folja tinqala' 'l barra mill-gallarija u taqa' għal isfel.

Fil-fetha tixref ras IL-HADDIEM; jinsab fuq l-armar tal-iskafolding u f'idu għandu martell kbir li bih kien qed jolza u jaqla' l-injam. Jaqla' xi biċċa injam oħra, hekk li jkabbar il-fetha tal-gallarija.

Imwaħhla fil-ġholi fuq l-iskaffolding fuq barra hemm tabella maħruqa bix-xemx u mimlija tiċpis u siment b'miktub fuqha "W. G. & Sons Contractors" u xi numru tat-telefown bilkemm jinqara.

IL-HADDIEM jidher ifarfar it-trab minn fuq għajnejh, imbagħad jitbaxxa u jmexxi u jirranġa xi twavel tahtu biex ikun jista' jitla' skaluna oħra aktar fil-ġholi. Meta jlesti,

jittawwal għal ġol-kamra.

L-ewwel ma jilmaħ hija l-vidjowkamera quddiem imnieħru fil-gallarija u jwarrabha lura min-nofs.

IL-HADDIEM (*ideffes rasu 'l ġewwa*): Ello!

Mingħajr ma jdum wisq jistenna tweġiba, jolza ruħu mal-konkrit sporgūt tal-art tal-gallarija u bla wisq tbatija jirnexxilu jixxabbat u jintasab hemm bilqiegħda jistrieħ.

L-attenzjoni kollha tiegħu hija mixħuta 'l isfel, lejn ix-xellug minn fejn jinstema' xi daħq mhux bogħod wisq, imbagħad hoss bħal ta' xi hadd qed jaqbez fl-ilma, hoss li jittenna għal darba tnejn immedjatament wara. Daħq u ċafċif ta' ilma.

Bla ma jdawwar ħarstu ħlief għal xi sekonda jew tnejn, jintlewa lura u jaħtaf il-vidjowkamera minn warajh.

Jerfagħha malajr lejn għajnejh, iteftef xi ftit mal-buttuni, sakemm jirnexxilu jixgħelha. Jgħolliha m'għajnejh u jittrombja minnha dritt 'l isfel lejn ix-xellug. Imma għadu mhux sodisfatt: donnu biex jara aħjar, iqum bilwieqfa, jixxabbat ftit u jitla' bilqiegħda fuq l-eqreb hadida mimduda tal-iskafolding. Jibqa' mperreċ hemm fuq, inkwadrat fl-ajru f'nofs il-gallarija, il-kamera mwahħla m'għajnejh.

Ma tantx huwa mhazzem sew u sforz it-tixbit il-qalziet nizillu sewwa taħt qaddu u minn wara kixef biċċa sew minn dahru, hekk li jidher l-ilbies ta' taħt.

Tidħol KAREN mil-lemin. Tkun sejra lejn il-kavallett meta tilmah lill-HADDIEM. Tieqaf issummata.

Tersaq lejh. Tkun se tgħid xi haġa meta d-dehra diżutli ta' lbiesu terġa' tissummaha.

KAREN (*bla ma tgħolli leħinha*): Nista' nkun naf x'inti tagħmel hemm?

IL-HADDIEM *jinqata' donnu sparalu xi hadd. Jixxengel 'il quddiem u lura, kważi se jitlef il-bilanċ għal kollox. KAREN awtomatikament tipprova żżommu iżda tibza' meta tarah se jaqa' lura fuqha. Hu jferfer idu, jitlaq il-kamera għal ġewwa,*

jirnexxilu jaħtaf ħadida wieqfa, jixxengel waħda għal barra, oħra għal gēwwa u jispicċa fl-art fil-gallarija.

Mal-waqgħa pprova wkoll iżomm ma' KAREN hekk li hi tispicċa fl-art miegħu.

IL-HADDIEM (*iqum*): Ħaqq il-bagħla dinja! Mela qed tiġġennen int!
Mela Alla qed iġennek lilek! Ħaqq dik!...

KAREN: Toqgħod tgħajjat xejn! Tini daqqa t'id!

IL-HADDIEM: ...Int trid toqtolni jew? Trid toqtolni jewwilla, għandek tliet sulari għal alla u ommu hemm barra!

KAREN: Tridx ma tgħajjatx!...

IL-HADDIEM: ...Tridhom isibuni hemm isfel b'għonqi miksuri jewwilla! Mela veru qed tiġġennen int!

KAREN: Tgħajjat xejn għidtlek! Kollu tort tiegħek!

IL-HADDIEM: Tort tiegħi! Mela ostra veru!...

KAREN: Int il-miġnun! Xi tlajt tagħmel hemm fuq? (*titbaxxa u tiġbor il-kamera – teżaminaha.*) Issa hemm int: irrangajtha!
Ma tridx tixgħel! Kissirtha! Taf kemm tiswa dik – eh taf?...

IL-HADDIEM: X'tiswa! Ahjar dik milli għonqi! U toqgħod tgħajjat miegħi xejn!...

KAREN: Int qed tgħajjat!

IL-HADDIEM: ...Dik taf tiddobba oħra bħalha, tibdilha! Imma mhux għonqi. Mhux rasi!

KAREN: Trid tara jkunx *worth it*.

IL-HADDIEM: Xiex?

KAREN: Xejn.

IL-HADDIEM: X'għidt mela?

KAREN: Xejn! Irrangajtha dik il-kamera, dak li għidt! Mur sewwiha issa. Fottej... (*Tieqaf – iddur u titlaq il-kamera fuq is-sufan.*)

IL-HADDIEM *pront jiġborha.*

IL-HADDIEM: U x'fottejt. Dik tisewwa. Tihieli jekk ma tridhiex taf?

KAREN (*teħodhielu minn idu*): Mela kif! Ara, mur kompli li kont se tagħmel. Ilek għodwa shiħa hawn.

IL-HADDIEM: Allura? Naħdem qieghed. Taħt xemx tisreg! Taħseb forsi kont ittellgħu int waħdek dak l-iskafolding kollu kieku?

KAREN: Xiex waħdek? Fejn marru t-tnejn l-oħra?

IL-HADDIEM: Dawk mhux miegħi. Ġew iħottu biss.

KAREN: Nittama mela mhux se tiċċargjani tagħhom tal-ġurnata kollha.

IL-HADDIEM: X'niċċargja! Kif ftehemna. La inqas u 'anqas iżjed.

KAREN: Kif ftehemna, *right!*

IL-HADDIEM *jerġa' jōħroġ fuq l-iskafolding u jagħmel biex jerġa' jkompli jaqla' l-injam.*

KAREN: U min qallek tibda taqla' dak l-injam?

IL-HADDIEM: Għidtlek kont – dak irid jinqala' llum.

KAREN: Imma l-gallarija mhix se titwaħħal illum, hux hekk.

IL-HADDIEM: Dik għada.

KAREN: Naturalment.

IL-HADDIEM: Jonqoshom iġibu xi biċċtejn aluminju.

KAREN: Naturalment!

IL-HADDIEM: Ħalli f'idejja int, Dik s'għada titla'. Ma trid xejn.

KAREN: Huwa ta' xejn qed inħallas.

IL-HADDIEM *minn barra jaqla' wkoll it-tabella ta' King Real Estate bis-“SOLD BY” fuqha, u jitlaqha għal ġol-kamra għal saqajn* KAREN.

IL-HADDIEM: Int ma qed tħallasni xejn. Hu qed iħallas.

KAREN (*tigborha u tmur tpogġiha mal-ħajt*): Mhix affarik min qed iħallas!

IL-HADDIEM: Mhux int qed tghid, jew, tiġi bil-paroli!

KAREN: Se thallu l-iskafolding hemm il-lejl kollu allura? U jekk jidhlu n-nies? Jekk jidhol xi hadd?

IL-HADDIEM: Tibżax. Issa naqla' l-aħħar skaluni. Hadd ma jkun jista' jitla'.

KAREN: Hadd tghid int!

IL-HADDIEM (*iħares madwaru*): Mhux għax għad hawn wisq x'tieġu hawn ġew, hekk jew hekk.

KAREN: Mhix affarik x'hawn.

IL-HADDIEM: Ma jkunx hawn xi hadd hawn il-lejla hekk jew hekk? (*ma tweġibx*) Jew mhux hawn torqdu intom?

KAREN: Mhux affarik min jorqod fejn!

IL-HADDIEM: U orrajt – orrajt! Mhix affarija! Aktar jien; veru mara trid tkun biex tqabbizhielek! ...Afli mara jkun jonqosni jien...

KAREN: Hi tarax! Wahhal fin-nisa! Dejjem il-mara tehel. Tidher li miżżewweġ int!

IL-HADDIEM: Għal dnuvieti! Miżżewweġ... U kieku stess! Min qatt seta' jissaporti mara. Qas ix-xitan!

KAREN: Liema mara tissaportik lilek, dak li nixtieq naf.

IL-HADDIEM: Mara x'mara? M'għandix bżonn mara jien.

KAREN: Eh le? (*turi barra l-gallarija*) Tiegħek dik it-tabella, le?

IL-HADDIEM: Tiegħi, mela ta' min.

KAREN: Int W.G. (*alfabett Inġliż*) għandi nissoponi mela. Hā nara. ...X'ismek tghid?... W. G...

IL-HADDIEM: Ta' Wiġi jghiduli...

KAREN: ...Le, tghidlix. Forsi aħjar thallini bil-kurzità, grazzi! Nuża ffit l-immaginazzjoni tiegħi.

IL-HADDIEM *ixengel rasu, idur biex imur ikompli jahdem.*

IL-HADDIEM: Immaginazzjoni – x'immaginazzjoni? Nista' naf biex

kont ġejja? Tatek f'għajnek it-tabella wkoll?

KAREN: Le. Semplicement kont se ngħidlek għal dwar dik l-*"and Sons"*...

IL-HADDIEM (*jibda niezel l-iskafolding*): X'endzans! X'int tgħid?

KAREN: Hemm – it-tabella: *"And Sons"*.

IL-HADDIEM: Eh dik.

KAREN: Dik. Waħdek qed narak – m'iniex naralek *"and sons"* miegħek. Jew dawk ukoll jehtiegħi nuża l-immaginazzjoni tiegħi biex narahom, kif forsi użajtha int?

IL-HADDIEM: X'int tgħid, nista naf!... Ara aqta' l-paroli u ħallini naħdem lili. Aħjar mort ġibtli xi Seven Up.

KAREN: Hmm; naqta' rasi li m'hemm ebda *and sons*!

IL-HADDIEM: Tfal jġigifieri? Għat-tfal qed tgħid?.

KAREN: Tfal. Lanqas wieħed. Jew waħda.

IL-HADDIEM: Eh! Eh għalhekk! Ma tridx tagħmel imħatra jew int hux?

KAREN: Imħatra? Le, grazzi. M'iniex lagħaba jien, grazzi.

IL-HADDIEM: Le; mara int. Paroli biss...

KAREN: OK! Tridni naghmillek imħatra! OK, naghmlu mħatra!

IL-HADDIEM: Ehe? Eh, u għal xiex?

KAREN: Xiex għal xiex?

IL-HADDIEM: L-imħatra hu! Għal xiex...

KAREN: OK. Però ma nesagerawx. Ebda talbiet... eċċessivi! Li joffendu l-pudur!

IL-HADDIEM: Pudur miegħek! Lili tini birra u ħallini bi kwieti! Dak li rrid.

KAREN: Bil-qalb kollha. U jekk nirbaħ jien... irrispettali f'it il-pudur lili – jimporta? – u thazzem sew. Kull meta titbaxxa u ttini dahrek tikxifli nofs il-warrani u ngħidlek is-sew niddejjja

il-hin kollu ndawwar wiċċi kull meta rrid inkellmek.

IL-HADDIEM (*jidhaq*): Tgħid int, tippreferi wiċċi għal sormi. Skużani jekk offendejtek... il-pudur!

KAREN: Apposta tagħmluha, hux veru, Sur Wiġi Endzans! Tieħdu pjaċir turu kemm intom vulgari.

IL-HADDIEM: Ahna min?

KAREN: Ara, insieha. Mur. Mur kompli.

IL-HADDIEM: Le! Issa le. Stenna. Trid tara l-endzans? Stenna!...
Nurihomlok l-endzans!

Idaħħal idu fil-but tal-qalziet – jipprova joħroġ kartiera – imma jeħtieġlu jithažżem biex joħroġha. Iholl iċ-ċinturin.

KAREN *iddawwar ħarsitha eżasperata u twarrab minn ħdejh.*

IL-HADDIEM *jidhaq, imma malajr ilesti; jixxabbat mal-ħadid u f'tebqa' t'għajn jerga' jidhol mill-gallarija.*

KAREN *qabdet il-pniezel u l-paletta u mhix se thares lejħ iżjed.*

KAREN: Mur kompli! X'int tagħmel hawn?

IL-HADDIEM: Hawn. (*joħroġ il-kartiera mill-but*) Ħares. (*jiftaħha u joħroġ ritratt*) Ħares! (*taħt imnehirha.*)

KAREN: Allura?

IL-HADDIEM: Dawk huma. Dawk l-endzans tiegħi! Uliedi. George u Alex.

KAREN: Ah. (*pawsa qasira*) U t-tifla? Mhix tiegħek dik?

IL-HADDIEM: Xiex, Rita? Marret soru dik.

KAREN (*titbissem*): Tara! *The Lord works in mysterious ways!* Temmen fil-pridestinazzjoni int?

IL-HADDIEM: X'int tgħid? U dak – arah – dak il-kbir.

KAREN: Ta' fuq il-mutur?

IL-HADDIEM: Issa kiber heqq. Imma fih faqgħa, le?

KAREN: Malajr rabba l-ġwienah ukoll nassumi...

IL-HADDIEM: Qed jistudja għal tabib dak issa.

KAREN: Eħe! Mur obsor?

IL-HADDIEM: Mela! Dak kellu moħħ!

KAREN: Kellu?

IL-HADDIEM: U għandu. Tabib! – Senoħra u speċjalist!

KAREN: Iva eh. Ġinekologija jkolli ngħid.

IL-HADDIEM: Xiex? – Mela! Senoħra.

KAREN (*sa fl-aħħar tieġu r-ritratt*): Jidher. U ż-żgħir? Tgħidlix sejjer ners.

IL-HADDIEM: X'ners? Ħsibtu xi wieħed minn dawk jew!

KAREN: Jiddependi min huma dawk.

IL-HADDIEM: Ma tafx? Staqsi 'l habibek. Jara ħafna minnhom ma' wiċċu jkolli ngħid!

KAREN: Hemm bżonn taqa' dejjem hemm? U dejjem personali?

IL-HADDIEM: Personali? Jien! U int, mela, x'int tagħmel int? (*jehdilha r-ritratt minn idha*) Ara ġib 'l hawn.

KAREN: Hi ara! Int ridt turihuli wara kollox.

IL-HADDIEM: Imħatra kienet, dak kollox. U jien irbaħtha. U mur ġibli dik il-birra!

KAREN: Ara – mela ħsibtni seftura lili!...

IL-HADDIEM: Le. Ħsibtek mara imma, u li kelma żzommha, paroli!... (*ixengel rasu – idur lura għall-gallarija*)

KAREN: ...Jew il-mara tiegħek jien!

IL-HADDIEM: ...Mara żgur m'intix. Aktar jien...

KAREN: Stenna!

IL-HADDIEM *jieqaf*.

KAREN: Poġġi. (*iddur u timxi lejn il-bieb ta' ġewwa*) Poġġi għidtlek!

Issa ngibhielek il-birra, mela le. Imma wara ma nergax nara wiċċek hawn ġew, OK?

IL-HADDIEM: Liema wiċċ?

KAREN: Ixrobha u oħroġ. (*toħroġ*)

IL-HADDIEM: OK. *Thank you! Thank you very nice!*

Jidhol lura 'l ġewwa. Johroġ sigarett u jmur ipoġġi fuq is-sufan. Qabel ipoġġi jfarfar xi ftit il-warran mma mbagħad jintelaq b'ruħu u ġismu fuqu.

Tidhol KAREN bi flixkun tal-birra miftuħ.

KAREN (*tersaq lejha imma tieqaf qabel ittih il-flixkun*): Jimporta tqum minn hemm?

IL-HADDIEM: Għaliex? Se nħammighulek?

KAREN: Yes.

IL-HADDIEM: *Yes! (imma jqum) U orrajt, orrajt. (jieħu l-flixkun) Grazi. Thank you very, very nice! (imur ipoġġi fuq il-banketta hdejn il-pittura) Stajt ġibt tazza jew.*

KAREN: M'hawnx tazez. Għadna ma ġarrejniex kollox.

IL-HADDIEM (*xejn konvint*): Mhux hekk.

KAREN tinjorah. Titlajja mal-kamra tistennieh jixrob. Timsaħ u tiġbor xi rmied invizibbli tas-sigarett minn fuq is-sufan, tfarfru sew u tirranġa t-tapit f'postu.

IL-HADDIEM (*jixrob bla għaġla - għajnejn jaqgħu fuq il-pittura*): Allura din tiegħek?

KAREN: Tiegħi.

IL-HADDIEM: Xoġħlok, eh?

KAREN: Xoġħli.

IL-HADDIEM: Xoġħol eh? (*ikemmex xufftejh*) Xoġħol sabiħ!

KAREN: Xoġħol iva.

IL-HADDIEM: Xoġħol sabiħ. Aħjar milli tixxabbat ma' skafolding u

skaluni mogħla tliet sulari minn daqshekk!

KAREN: Xorta xogħol imma.

IL-HADDIEM: Iva, hux? Min jaf xi jtuk tad-*danger money* lilek wkoll...

Ineħhi l-flixxun minn halqu u jniżżlu fuq it-tavolina fejn hemm in-natura morta.

KAREN (*twerżaq*): Attent! Mhux hemm!...

Tard wisq. Il-mejda tiżbilanċja ruħha u l-vażun jispicċa mkisser fl-art, il-fjuri jgħumu f'għadira ilma.

KAREN: Ara x'għamilt... Ara x'għamilt!

IL-HADDIEM: Tajba din! (*pront jitbaxxa biex jiġbor il-flixxun birra li baqa' ma nkisirx*) Fejn kont naf! Biċċa tavolina mitruħa bħal dik!

KAREN: Prosit! L-aqwa li salvajt dak!

IL-HADDIEM: U mela! Żgur kont se ttini ieħor jewwilla int!

KAREN (*għarkopptejha hdejh tiġbor il-biċċiet tal-vażun*): Tkisser biss taf!

IL-HADDIEM: (*jgħaddilha l-fjuri li ġabar*) Hekk jew hekk dik mhux lesta kienet?

KAREN: Kważi.

IL-HADDIEM: Jien lesta naraha. X'tagħmel biha issa – tbighha?

KAREN *tinjora l-fjuri u ma twegibx.*

IL-HADDIEM: Nibd'oħra li kont minnek. Xi haġa aktar... hekk, ahjar – aktar ħajja.

KAREN: Ukoll!

IL-HADDIEM: Tridnix nippużalek?

KAREN (*sarkastika*): Grazzi.

IL-HADDIEM: Bis-sod. Meta trid.

KAREN: Għaliex, m'għandekx x'tagħmel biżżejjed?

IL-HADDIEM: Ghandi. Dejjem inlahhaq ma' kollox, tibzax...

KAREN *toħroġ fil-kurutur biex iġġib xkupa u pala.*

KAREN (*hi u hierġa*): M'Alla u max-xitan ukoll ikolli ngħid.

IL-HADDIEM: Ma' kollox

KAREN (*minn barra, imma qrib*): U l-mara? M'għandekx il-mara tistenniek id-dar?

IL-HADDIEM: X'mara?

KAREN (*l-istess, imma ġejja lura*): Għadek kemm urejtni t-tfal – nissoponi li mara għandek ukoll.

IL-HADDIEM: Mara! (*Kemm kemm pawsa; imbagħad*) Kelli.

KAREN: Kellek... (*tidhol bl-ixkupa u l-pala*) Kellek! Jiġifieri għandi nifhem li m'għadx għandek forsi? Forsi armel... Miskin!

IL-HADDIEM: Le, x'armel armel!

KAREN: ...Miskin! Mela? Forsi l-mara marida. Tinsab f'xi sptar? Marda inkurabbli forsi! U n-ners dejjem magħha. U ibnek biss jista' jfejjaqha! Malli jilhaq speċjalist!...

IL-HADDIEM: Aqtagħha trid.

KAREN: ...Is-sena d-dieħla!...

IL-HADDIEM: Aqtagħha!

KAREN: OK!

Pawsa.

KAREN *tixkupa l-fdalijiet tal-flixkun imkisser.*

IL-HADDIEM (*jixrob – bejn belġha u ohra – bilkemm jinftiehem*): Isseparat.

KAREN (*semgħetu*): Skużi?

IL-HADDIEM: Isseparajna. M'għadniex flimkien.

KAREN: Ah! Annullament forsi?

IL-HADDIEM: Separazzjoni – annullament! Mhux xorta.

KAREN: Xorta. Għall-fini ta' dal-mument – tal-okkażjoni imminenti – xorta. Ejja ngħidu li xorta.

IL-HADDIEM: X'int tgħid?

KAREN: Xejn. Qed inkompli miegħek.

IL-HADDIEM: Ma konniex naqblu. Dejjem tiffitta! Tiffissa! Għajjura daqs... daqs...

KAREN: Daqs xitan!

IL-HADDIEM: ...daqs mara!

KAREN: Mara – xitan!...

IL-HADDIEM: Eh! ...U fitta! Ostra fitta? Bħalek. Id-dar tridha dejjem pinna, ma tista' thalli xejn fuq sigġu, fuq mejda. U diehla u hierġa – dejjem diehla u hierġa – daqqa tal-ħaxix – daqqa tal-ħobż – daqqa pitrolju! Qas li konna nixorbuh! Dejjem sejra – dejjem diehla u hierġa! Alla jaf fejn! U lili: daqqa niżżel iż-żibel, oħra tella' l-ħasla fuq il-bejt! Bibien u twieqi dejjem magħluqa ma tidholx xi traba... Kienet se ġġenninni.

KAREN: Miskin. U mbagħad wara – wara kemm, tmintax-il sena?... ma flahtx aktar! Separazzjoni.

IL-HADDIEM: Dsatax-il sena... Fejn taf kemm int?

KAREN: It-tfal. Il-kbir mhux xi daqshekk għandu?

IL-HADDIEM: Hmm.

KAREN: Wara dsatax-il sena!... U *finita la commedia!* *Non ne posso più!* *Annulamento ò la morte!* *Consumatum est!* Est jew non est!

IL-HADDIEM: Eh, annullament. Ma kenitx ħaġa faċli, ta.

KAREN (*tigbor il-fdalijiet kbar tal-vażun u tmur bihom lejn il-bank tax-xogħol*): Nimmaġina. Diffiċli ma tikkunsmax żwieġ wara dsatax-il sena. U bi tlett itfal imdendlin ma' djulkom.

IL-HADDIEM: M'intix temminni?

KAREN (*tigi lura lejn il-kavallett b'tila vojta*): Għaliex m'għandix

nemmnek? Ġrajja ta' kuljum – taqraha fuq kull gazzetta!
Tisma' biha fuq kull programm – radju u televixin. U ma
ninsewx il-kejbil!

KAREN *tneħħi l-pittura li kellha fuq il-kavallett u flokha tpoġġi
t-tila vojta.*

IL-HADDIEM *donnu jieħu dan bhala stedina u jqum, jaqbad
il-banketta u jersaq biha lejn il-gallarija.*

IL-HADDIEM: Id-dawl OK hawn? (*inizzel il-banketta*) Allura mela!
Kif tridni noqgħodlok?

KAREN: Toqgħodli? Skużi?

IL-HADDIEM: Nippużalek, hu.

KAREN: Trid tiċċajta!

IL-HADDIEM: Anqas xejn.

KAREN: Tippużali! Qas kieku! U kieku stess, ix-xogħol hemm barra
tispicċah is-sajf li ġej?!

IL-HADDIEM: Għal-lum daqshekk.

KAREN: Xiex daqshekk?

IL-HADDIEM (*jogħrok dahru*): Jalla ġbidtx xi muskolu – l-ewwel meta
waqajt – u mbagħad issa kif tbaxxejt għal dak il-flixkun...

KAREN: Nghidlek xi ġbidt! Ara ħallik miċ-ċajt. Mur kompli.

IL-HADDIEM: Bis-sod. Daqshekk illum hekk jew hekk. Qas kieku;
kellu jiġi wiehed mit-tfal jagħti daqqa t'id. Ili siegħa
nistennieh! Ma ġiex s'issa, alla m'għamlu!

KAREN: U liema minnhom dan, it-tabib jew in-ners?

IL-HADDIEM: M'iniex niċċajta.

KAREN: Żgur mhux is-soru?

IL-HADDIEM: Qed ngħidlek. Ma nistax inkompli waħdi illum.
Jiddispjaċini. Issa affarik. Jien qed noffrilek minn qalbi. Biex
inpattilek. Veru ma nista' nagħmel xejn aktar illum. Però...
jekk ma tafx tapprezza min jitlobok skuża mingħajr ma

joqġhod jilgħaqlek saqajk...

KAREN: Mhux għalhekk. Taf li mhux għalhekk.

IL-HADDIEM: Naf? X'naf? Għaliex mela? Għandek xi haġoħra x'taġħmel? Sejra xi mkien?

KAREN: Ma sejra mkien...

IL-HADDIEM: Mhux ġej tal-pitrolju għal li jista' jkun, hux? Mhux se nkun bejn tlieta mnejn sa fejn forsi! Jew trid titla' tonxor int ukoll?... Tibżax – nistenna...

KAREN: Tistenna xejn.

IL-HADDIEM: Int ejja. Iprova. Tgħidlix qatt ma pingejt figura ta' bniedem?...

KAREN: Kemm-il darba, grazzi.

IL-HADDIEM: ...Nudi, qatt pingejt?

KAREN: ...Kemm-il darba!

IL-HADDIEM: Mela tapprezza. Jew forsi għax ma tridx tpingi raġel?

KAREN: M'għandux x'jaqsam!

IL-HADDIEM: OK mela. Nissettjalek jien, tajjeb?...

KAREN: Tissettjali?

IL-HADDIEM: Il-poża!

KAREN: Ah! Anki dwar il-pożaturi tifhem issa?

IL-HADDIEM: Xi ftit. It-tifel għandu ħafna kotba. Rajthom kemm-il darba...

KAREN: M'għandix dubju!

IL-HADDIEM: ...Naf kif għandek toqġhod tibżax...

KAREN: Kotba tal-anatomija dawn ikolli ngħid.

IL-HADDIEM: Anatomija. U fotografija. Kont dilettant tal-fotografija meta kont żgħir...

KAREN: Aħa! Mela allura tifhem xi ftit fl-arti.

IL-HADDIEM: Xi fitit. Ghala le?

KAREN: U fid-disinn.

IL-HADDIEM: Xi fitit.

KAREN: *Really?* Veru? OK. (*turi lejn wiehed mill-bibien laterali tal-gallarija*) Dak il-bieb mela, pereżempju – xi tgħidli fuqu?

IL-HADDIEM: Xi tridni ngħidlek? X'għandu x'jaqsam?

KAREN: Biċċa xogħol tal-arti dak, ma taqbilx? Forsi rajtu. Kien wiehed mill-bibien ta' Villa Verdagna. Dik li waqqgħu s-sena l-oħra. Taf liema qed ngħidlek?

IL-HADDIEM: Smajt xi haġa...

KAREN: Kulhadd dejjem sema' xi haġa kieku. Imma osservah fitit; ma jidherleqx li fih valur artistiku, minbarra l-valur storiku?

IL-HADDIEM: Fih mela ma fihx!

KAREN: Taf fejn sibtu dak? Fuq ħajt ta' razzett. Remissa tal-ħnieżer!

IL-HADDIEM: Eh iva?

KAREN: Hekk hu.

IL-HADDIEM: Ehe? U dik il-kitba hemm – dik hemm kienet ukoll?

KAREN: Hemm – u fuq il-ħajt tar-remissa. Ħażżewha fuq kollox u kullimkien.

IL-HADDIEM: U x'kien ħallejthom hemm dawk il-kliem? Dawk l-ittri? Tgħidlix li għax iżzomm magħhom!

KAREN: Magħhom – magħna – mal-oħrajn!...

IL-HADDIEM: ...Naqta' rasi li għax ma stajtx tneħhi ż-żebgħa! Għalhekk! Għax inkella kont tħassar... "il-kapolavur"!

KAREN: Għalfejn kelli nneħhiha? *It speaks for itself.*

IL-HADDIEM: Ehe? (*iħamħam, imma jekk ma fehemx ma jurix*) X'kien ma pittirtx xi kapolavur fuqha wkoll allura?

KAREN: Ħallejtha bħala *conversation piece*... Jew għax digà fiha kapolavur intrinsiku, biex insejħulu hekk. Għax ma kellix

għalfejn immissha.

IL-HADDIEM *idawwar ħarstu lejn il-bieb l-ieħor fuq ix-xellug.*

IL-HADDIEM: U dak allura?

KAREN: Dak xiex?

IL-HADDIEM *ikompli jħares għal ftit, imbagħad jersaq lejha deċiż.*

IL-HADDIEM: Ara qtajt x'ha. (*Iwarrab it-twavel li jgħattu l-bieb - jikxef il-kitba "PN" bil-blu.*)

IL-HADDIEM (*ifaqqa' dahqa*): Eh, balleċ? Bsart tajjeb? Bsart tajjeb jew ma bsartx! Eh?

KAREN *titbissem sodisfatta mbagħad tinfaqa' tidhaq.*

IL-HADDIEM: Biex qed tidhaq? Fiha biex tidhaq?

KAREN: Le, xejn! Ćajta privata. (*tidhaq*)

IL-HADDIEM: X'ćajta?

KAREN: Int ma tifhimhiex...

IL-HADDIEM: ...X'ma nifhimx!...

KAREN: ...Ejja ngħidu li hi sempliċi *conversation piece* u naqtgħuha hemm. Int ma tifhimx.

IL-HADDIEM: Eh le? Ipprova, forsi nifhem!...

KAREN *ixxengel rasha.*

IL-HADDIEM: ...Ma tafx kif!

KAREN: Xi darba forsi tifhimha. Jew għid 'il ibnek ifehemhielek, ġenju bħal dak!

IL-HADDIEM *iħares bl-akbar reqqa, irid jifhem akkost ta' kollox. Fl-aħħar imur u jmiss iż-żebgħa.*

IL-HADDIEM: Di' friska. Di' int għamiltha.

KAREN: Prosit! Irbaħt nofs punt!

IL-HADDIEM: F'ġieħ il-prularità, tgħidlix! Veru jew le?

KAREN (*xi ftit impressjonata li wasal s'hemm*): PLUralità!

IL-HADDIEM: X'ghidt jien!

KAREN: PRUlarità! Mhux pluralità!

IL-HADDIEM: Jien x'ghidt? *Plural, (bl-Ingliż) singular* – Plural! Pluralità: X'ghidt jien? Plu-ra-li-tà.

KAREN: Mhux hekk għidtha.

IL-HADDIEM: Mela x'ghidt!

KAREN: U kieku stess għandek żball.

IL-HADDIEM: Xi żball? Prularità!

KAREN (*tbissima*): Il-pluralità. Mhux dak il-punt imma...

IL-HADDIEM: X'punt? Min qed isemmi punti? Min qed iżomm il-punti!

KAREN: Il-punt hu l-predittibilità...

IL-HADDIEM: ...Xi hadd qed iżomm il-punti?

KAREN: ...Ħa nara, taf tgħidha? Predittibilità! Pre-dit-tibilità!

IL-HADDIEM: Predittidib... Predibibbiltà!

KAREN: Insomma, xi haġa hekk. Jew tista' ssejhilha wkoll a *political statement* – dwar il-predittibilità tal-ġens tagħna.

IL-HADDIEM: Il-ġens issa?

KAREN: Il-ġens Malti. Mhux il-gazzetta.

IL-HADDIEM: X'gazzetta? X'int thawwad?

KAREN: Il-gazzetta. Tal-Knisja.

IL-HADDIEM: Diehla l-Knisja issa wkoll?

KAREN: Jista' jonqos! Imhatra ma tafx li hemm gazzetta jisimha "Il-Ġens".

IL-HADDIEM: Naf mela ma nafx! Meta kien l-aħħar li xtratha t-tifla? Jalla hux ilbieraħ...

KAREN: Ilbieraħ kien it-Tlieta.

IL-HADDIEM: Allura? U llum l-Erbgħa!

KAREN: Ilbieraħ ma...

IL-HADDIEM: ...u għada l-Ħamis!

KAREN: Ma jistax ikun...

IL-HADDIEM: ...U pitgħada l-Ġimgħa!

KAREN: Appuntu!

IL-HADDIEM: Appuntu!

KAREN *ixxengel rasha. Tqum u tmur tpoġġi t-twavel lura, did-darba quddiem il-bieb bl-MLP fuqu u tħalli dak bil-PN mikxuf.*

IL-HADDIEM: Għalfejn qed terġa' taħbihom?

KAREN: Għax hekk imorru.

IL-HADDIEM: Jaqaw ġej xi hadd? Ġej il-kappillan ibierek forsi! Ma tridux jaħsbek iżżomm mal-Labour jaqaw, Alla jilliberak?

KAREN: Ipprova ifhem; dik "*Reaction Painting*" – tipprova tanticipa r-reazzjoni prevedibbli ta' min jaraha l-ewwel darba. Hemm min jagħmel dak li hu mistenni minnu: jaraha, jaraha l-ewwel waħda, u jaċċettaha kif inhi. U hemm min jinduna, anzi, jistenna li jkun hemm bieb ieħor in-naħa l-oħra. U jkun jaf x'hemm fuqu...

IL-HADDIEM: Għaliex għandha jkollha żewġ bibien dar, ngħid jien? Eh, dik għidli.

KAREN: Għas-simetrija forsi? Jew f'ġieħ il-pluralità? Jew għax hemm min ifttex bieb ieħor...

IL-HADDIEM: ...Qatt rajthom jibnu dar b'żewġ bibien – hdejn xulxin?

KAREN: ...Hemm min ifttex bieb ieħor u allura nħallih isib bieb ieħor. U meta jsibu, hemm min jaċċettah kif inhu – mingħajr ma tiġih il-kurżità jara x'hemm moħbi taħt it-twavel. ...U hemm min irid jaf aktar – min jissuspetta – u ma jiflaħx ma jmurx jara x'hemm miktub fuq il-bieb l-ieħor. Jew jekk hemmx xi haġa. Skont kemm hu akkanit...

IL-HADDIEM (*pawsa qasira – forsi qed jipprova jifhem, josserva ż-żewġ bibien*): U kieku stess poġġejthom bil-maqlub.

KAREN: Bil-maqlub? Il-bibien? X'jiġifieri?

IL-HADDIEM: Dak ried ikun hemm, u l-ieħor hawn.

KAREN: U għaliex? Le, ha naqta' jien! (*thares*) Minhabba ċ-ċappetti?...

IL-HADDIEM: U x'ċappetti! Dak, l-MLP fuq ix-xellug, il-PN fuq il-lemin: partit tax-xellug – partit tal-lemin! Eh!

KAREN: Prosit! (*iċċapċap bil-mod*) Prosit. Qed nara li nitfa xjenza politika rnexxielek titgħallimha mill-Brigata. Ċerti punti tal-anqas taf tammettihom kif inhuma. Għad hemm xellug u lemin għalik!

IL-HADDIEM (*kburi bih innifsu*): Għaliex le? B'daqshekk? Jien ma nisthix ngħid x'jien jien!

KAREN: Hemm min la jixtieq ikun irid jammetti li hu lemini u lanqas xellugi...

IL-HADDIEM: Jew wiehed jew l-ieħor – trid tkun. Tigix tgħidli. Jew xi opportunist!

KAREN: Prikonċezzjoni komuni. Infatti qed terġa' tiddizappuntani. Nirtira ċ-ċapċipa.

IL-HADDIEM: Xi l-qahbeċ! X'għidt issa? Jew wiehed jew l-ieħor!...

KAREN: Mhux bilfors.

IL-HADDIEM: ...Jew opportunist! Uwwejjja! Tigix tgħidli! Ma noqogħdux ngħattu x-xemx bl-għarbiel!

KAREN (*daret tosserva l-bibien*): Le. *Definitely!* Jibqgħu fejn huma. Dimensjoni oħra. Xejn xejn nara kemm ikun hemm min jinduna; min bhalek ma jarax hlief sal-ponta ta' mnieħru.

Taqbad il-pittura lesta minn fuq il-kavalett u tmur titfagħha fuq il-bank.

IL-HADDIEM *reġa' qabad il-banketta f'idu u qed jistennieha.*

IL-HADDIEM: Fejn tridni allura – quddiem il-PN jew l-MLP?

KAREN (*tipposponi d-deċiżjoni*): Kieku int fejn tippreferi? Fejn thossok komdu ...politikament?

IL-HADDIEM: Fejn tridni int. F'idejk.

KAREN (*l-istess*): Daqshekk gwejjed eh! Tissorprendini tassew! Kieku stess, ma rridx inpingi bibien.

IL-HADDIEM: Orrajt! *No problem!*

Imur isib post f'nofs il-kamra biswit il-gallarija u jizzetta l-banketta. Ipoġġi u jibda jassumi xi poża jew tnejn sakemm isib waħda tajba.

IL-HADDIEM: Hekk jew hekk, ma neħux għalija tgħidli ma nifhimx, ara taħseb. Huwa meta jibdew jgħiduli li jien nifhem, hemmhekk nibda nibża' jien, meta jgħiduli int għandek dritt tifhem: hemmhekk inkun naf li qed jippruvaw jaħxuni... (*sab il-poża*) Hekk tajjeb?

KAREN (*bilkemm għadha ħarset*): Mhu tajjeb xejn...

Thares. Tintebaħ kontra qalbha l stintivament assuma poża tajba – professjonali. U hu qisu mhux hu.

IL-HADDIEM (*jibdel il-poża*): Jew forsi aħjar hekk?

KAREN: Le. (*pawsa – il-verità*) L-oħra... Jekk għadek tiftakar kif kienet.

Bla kliem, IL-HADDIEM jerga' jassumi l-poża, ħarstu lil hinn minnha.

Pawsa.

KAREN (*tosserva l-poża*): ...Tibzax, jekk toqgħod tistenna lili ngħidlek kemm tifhem, iddum tistenna fit.

IL-HADDIEM *ma jitharrikkx.*

Biċċa karbonella f'idha, KAREN thares lejha imbagħad lejha it-tila vojta. Imbagħad, bil-mod, tippoġġi xi linja jew tnejn. Dlonk tieqaf.

KAREN: U kieku stess, kemm taħseb kapaci tibqa' hekk, bla ma

tiċċaqlaq?

IL-HADDIEM: Kemm hemm bżonn. U twaħħalx fija jekk m'intix kapaci tpingi.

KAREN: Ukoll! (*terġa' tibda thazżeż xi linji bi ftit aktar koncentrazzjoni*)
Għandi nassumi mdorri hekk, bilqieghda b'idejk fuq żaqkek ma tagħmel xejn.

IL-HADDIEM *ma jwegibx.*

KAREN *thares lejħ, tistenna reazzjoni; għalxejn. Dlonk terġa' tkompli taħdem.*

Tieqaf, titlaq il-karbonella minn idha u tmur lejn ir-rokna tal-bank.

IL-HADDIEM (*ma jiċċaqlaqx*): Diġà lesta?

KAREN: Ibq'hemm.

IL-HADDIEM: *Yes, Mam!*

Tiġi lura b'vażett bit-terpentina, paletta bil-kuluri u xi pniezel.

IL-HADDIEM: L-istess poża?

KAREN: Iva... Tiċċaqlaqx.

IL-HADDIEM: Tibżax. Hadida.

KAREN *tibda tiskeċċja bil-pinzell, terpentina u ftit kulur.*

IL-HADDIEM: Sod daqs blata. Hadida.

KAREN *tkompli, imma ftit incerta u mifxula. Tieħu biċċa u tixxotta fejn għadha kemm lestiet.*

IL-HADDIEM: Ittajmjani jekk trid. Nagħmillek kwarta qas inċaqlaqlek muskolu.

KAREN: Hlief ħalqek.

IL-HADDIEM: Ħalqi xiex?

KAREN: Qed jiċċaqlaq. Muskolu wkoll dak.

IL-HADDIEM: Inġhid ukoll.

KAREN: Muskolu żejjed. Mohli fuqek.

IL-HADDIEM: Hekk taħseb?

KAREN: Żgur xejn ta' siwi ma hareġ minnu s'issa.

IL-HADDIEM: Hekk taħseb?

KAREN: U hekk hu.

IL-HADDIEM: Meta trid nurik...

KAREN: Tiċċaqlaqx.

IL-HADDIEM: ...Kemm trid. U meta trid.

KAREN: Qas ilek minuta!...

IL-HADDIEM (*jipprova ma jċaqlaqx xufftejh*): Hmm. Issa tara. Kwarta. Ittajmjani.

KAREN *tgħolli ħarsitha u terġa' ddu lura fuq xogħolha. Tkompli taħdem għal fit. Terġa' thares.*

Tieqaf.

Bla ma taħsibha darbtejn tersaq fuq IL-HADDIEM, teħodlu idu u tpoġġihielu fuq irkopptu. Hu ihalliha bla ma jitniffes. Thares lejn wiċċu – iddawwarlu geddumu ħarira 'l fuq. Tneħħilu xi trab minn fuq għajnejh. Issa tinsab biswitu – wiċċhom qrib sew ta' xulxin.

IL-HADDIEM: Meta trid...

KAREN *ma tisimghux. Thares lejh imma donnha nsiet min għandha quddiemha. Mohħha fuq ix-xogħol biss issa.*

KAREN (*issikktu - tirrangalu jdejh fuq irkopptu*): Xxx. (*issa kalma – qisha qed tkellem tifel żgħir imqareb*) Titkellimx. U tiċċaqlaqx.

IL-HADDIEM: Qed nipprova: ma niċċaqlaqx.

Thares lejh. Titbiegħed minnu malajr u tmur lura mal-kavallett. Taħdem. U tkompli taħdem...

Id-dawl jitbaxxa bil-mod il-mod, imperċettibbli. U jkompli jitbaxxa. Id-dalma.

2 XENA

Huwa u jissahhah id-dawl jinstema' d-daq ta' qanpiena ġej minn knisja mbiegħda.

Barra l-gallarija, il-ħmura ta' nżul ix-xemx. Għadda xi ftit hin mhux ħazin. Minn barra jinstema' t-tpepsis geġwigija tal-ghasafar miġbura fis-siġar għall-għabex.

IL-HADDIEM, *statwa tal-irham, jinsab f'poża oħra, forsi poża aktar għerja. Hdejn saqajh hemm xi flixkun birra u tazza xorb.*

KAREN *tinsab fil-gallarija thares 'il ġewwa tosserva xogħolha, iżda ħaristha kultant timrah' il barra donnu hemm xi haġa qed tiġbidlha l-attenzjoni.*

IL-HADDIEM: Lesta?

KAREN *ma twegħibx.*

IL-HADDIEM: X'int tara sabiħ?

KAREN: Anġlu. Anġlu abjad.

IL-HADDIEM: Ija! Tarax!

KAREN: Veru. Hemm isfel, donnu tiela' jixxabat ma' ħajt ta' bitha, ix-xemx eżatt wara s-sejf mgholli f'idu...

IL-HADDIEM: Ijja!

KAREN: Le veru... Tal-anqas hekk donnu: sejf – f'idu hierġa minn bejn il-ħarrub. Li kieku kelli l-kamera... U hemm xi-ħadd hdejh ukoll. (*tgħatti għajnejha, ir-raġġi tax-xemx niezla jgħammxuha għal mument*)

IL-HADDIEM: ...U tgħid mhux San Guzepp! (*jiċcaqlaq – imattar driegħu u jiddritta dahru*) U jien, nista' narah jien ukoll dan l-anġlu?...

KAREN: Le. (*iddur biex tidhol*) Stenn, dalwaqt. Ftit ieħor!...

Iżda diġà niezle mill-banketta.

KAREN: Għalfejn iċcaqlaqt! Kont kważi lesta.

IL-HADDIEM: (*jersaq - jogħrok saqajh u jdejh iġġammjati*): Ma ħassart xejn. Nistgħu nkompluha għada.

KAREN: Għada?

IL-HADDIEM: Jekk trid. (*jogħroġ hdejha fil-gallarija*) Trid inkomplu għada, le? Ma niddejjaq xejn jien.

KAREN: Aġġmel int. Kif trid.

IL-HADDIEM: Fejn marlek dak l-anglu?

KAREN (*turi vagament*): Leġqet niżlet ix-xemx. Hemm, taħt il-ħarruba... (*tmur lejn il-pittura*.)

IL-HADDIEM: Ma qed nara ebda angli.

KAREN (*tikkoncentra fuq il-pittura – ma tidhirx sodisfatta*): Ma tafx fejn tħares, għalhekk. Ħallik mis-swimming pool.

IL-HADDIEM: Nippreferi dawk it-tip ta' angli.

KAREN: M'għandix dubju.

IL-HADDIEM: Għaliex int le, tgħid?

KAREN: X'taħseb li se tara f'dad-dlam?

IL-HADDIEM: Nara. Nara.

KAREN: Ilkoll l-istess... (*Imbagħad: sajjetta fil-bnazzi*) Naħseb kollu tort tagħha li għamlet li għamlet.

IL-HADDIEM: Min?

KAREN: Il-mara tiegħek.

IL-HADDIEM (*idur mill-gallarija*): X'mara? X'int tgħid?... Int fejn taf x'għamlet?

KAREN: Mhux wisq ikolli ngħid. Kieku m'għadekx tilbsu dak. (*turi lejn idu*)

IL-HADDIEM (*iħares*): Xiex?

KAREN: Iċ-ċurkett. Xorta għadek tilbsu.

IL-HADDIEM: Allura? Għaliex m'għandix nilbsu?...

KAREN: Għadek... tħobbha għandi nimmaġina, le? Kieku ilek li nżajtu dak ukoll...

IL-HADDIEM: U għaliex m'għandix? Xi trid tgħid fuqha?

KAREN: Jien – ngħid? Int pjuttost, mela jien.

IL-HADDIEM: (*jersaq iħares lejn il-pittura*) Mhux li kien kont mara daqsha!

KAREN: Ukoll!

IL-HADDIEM: Qatt ma tkun mara daqsha int – bil-pittura u l-Ingliż tiegħek b'kollox!

KAREN: Eh, tajba! Issa jmiss lili niġi insultata! L-ewwel hi – issa jien... Hekk tagħmel man-nisa li ssir taf int?

IL-HADDIEM: Int bdejt! Ħalliha barra lil dik bejnietna...

KAREN: Bejnietna? U xi jgagħlek taħseb li jeżisti xi bejnietna... bejnietna? Li qatt jista' jeżisti xi haġa bejnietna – li jekk id-dinja ddum millennju ieħor – li wkoll jekk tippużali għarwien għoxrin elf darba oħra, qatt jista' jkun hemm xi haġa inkomuni bejnietna?

IL-HADDIEM: Għaliex le?

KAREN: Għaliex le?...Apparti affarijiet ovvji li mhux ta' min lanqas isemmihom, int għadek miżżewweġ, hux veru? Mhux veru li sseparajt.

IL-HADDIEM: Min qallek mhux veru?

KAREN: Connie.

IL-HADDIEM (*mismut*): Min?...

KAREN: Martek – Connie. Il-mara tiegħek.

IL-HADDIEM: X'int?... (*ma jafx x'se jgħid, il-fixla qed tinbidel f'rabja*) Fejn tafha int lil dik?

KAREN: Lil Connie? Il-mara tiegħek?

IL-HADDIEM: Tergax issemmi isimha!...

KAREN: OK! Arani mmutajt!

Pawsa qasira.

IL-HADDIEM: Ghid? Kif tafha? Fejn taf x'isimha?

KAREN: Lil min? Lil Connie?

IL-HADDIEM: Ghidtlek issemmihiex! (*jahtafha minn spallejha – jissussaha u jixhetha lura għal daharha fl-art*)

KAREN: Mignun! Int taf x'int tagħmel? X'inhu jtik!

IL-HADDIEM: Jiddispjaćini! (*itiha idu biex tqum*) Tort tiegħek!...

KAREN (*tqum weħedha*): Itlaqli 'l barra!...

IL-HADDIEM: Mhux għax ridt!... Imma tort tiegħek! (*terġa' r-rabja*)
Għalfejn ridt issemmiha – tħassar kolloxx? Fejn tafha int,
għid? Qed tftitxli passija? Eh? Qgħadt tispjuna fuqi int
ukoll?...

KAREN: Ukoll! Jien! Infittex passik! Lilek!

IL-HADDIEM: Mela kif taf?...

KAREN: Għax ċemplet hi. Aktar kmieni dalgħodu. Fuq it-telefown:
hi kienet. Biex tara intix hawn, biex tara intix veru hawn.
Għax ma tafdakx, għalhekk! Għax tafek tajjeb lilek. U ċemplet
kmieni qabel ġejt ukoll, jekk trid taf. Biex tara jekk wasaltx,
biex tkun żgura li mort fejn kellek tmur. U qaltli – wara li
għidtilha li m'intix hawn – trid taf x'qaltli, qaltli “Jekk ma
jiġix, ċempilli, *please*, OK!” Ghedtilha “OK” u hi pronta “
“U isma’ – stajt titkellem bil-Malti taf, Miss!” Dak li qaltli. U
sabbtet it-telefown. Hekk kif naf!

IL-HADDIEM: X'hin kien?

KAREN: It-tmienja u ħamsa. Fi x'hin ħriġt dalgħodu, għid il-verità?

IL-HADDIEM: Fis-sitta... Fi x'hin! Fis-sitta... Int x'inhil affarik?...

KAREN: Hi qalet li mhux soltu toħroġ qabel is-sebġha. Fejn mort
qabel ġejt hawn?

IL-HADDIEM: Fejn mort? Fejn mort?... X'inhil affarik, int? Fejn mort...
Il-garaxx mort! Ngħabbi! Ingib il-planki mort! L-għodda...

KAREN: U domt mis-sitta sat-tmienja u nofs?...

IL-HADDIEM: Eh. Mis-sitta sat-tmienja u nofs, eh!

KAREN: Mill-Kalkara – hux hemm toqghod? – s’hawn allura hadt sagħtejn u nofs? Biex ġejt mela – bil-ġemel – mhux bit-Transit?

IL-HADDIEM: OK...Tajjeb. Trid taf? Trid taf int? OK, ngħidlek. M’intix ommu int – u m’għandek ebda dritt, imma lilek nista’ ngħidlek, mela ma ngħidlekx. ...Għalkemm lanqas ’l ommu m’għidit! Ngħidlek fejn mort. Imma m’għandek ebda dritt! Mort hadt it-tifel – dak li għamilt. Mort hadt iż-żgħir...

KAREN: Lit-tifel. Hadtu fejn?

IL-HADDIEM: Fejn? Għand xi hadd biex jgħidli hux iddrogat jew le. Hemm fejn. Biex jgħiduli għaliex jagħmel il-mutetti li jagħmel, għalhekk! Kelli niehdu filghodu kmieni, taparsi ġej għax-xogħol mieghi! U kelli noqghod miegħu sakemm dahhluh – biex inkun żgur li mar! Tawh appuntament kmieni – biex ommu ma tkunx taf..

KAREN: Għaliex m’għandhiex tkun taf?

IL-HADDIEM: Għax ma rridhiex tkun taf! Għax jekk mhux iddrogat – jekk mhux qed jieħu xi haġa – dak mhux ibni allura! Kieku mhux qed jirvina ruħu kif qed jagħmel. Wara dak kollu li tajnieh! Għalhekk. Għax kieku ma jagħmilx li jagħmel; kieku jisma’ minn ommu. U minni. Għalhekk.

KAREN: Oh. Jiddispjaċini.

IL-HADDIEM: Tassew jiddispjaċik tgħid imma, int li wlied m’għandekx? Ma tafx x’jiġifieri int.

KAREN (*minnufih iebsa*): U tistagħġeb daqshekk li ma jismax minnek? Tahseb li tajtu tant eżempju tajjeb int wara kollox?

IL-HADDIEM: Int... Int m’għandekx qalb. Ma tafx x’inhuma tfal int.

KAREN: U m’għandi ebda hajra nkun naf. Mhux qabel inkun naf x’inhu l-missier.

IL-HADDIEM: Jimlewlkom raskom, dak li qed jagħmlu. Waħda minnhom int, tgħidlix. Xammejtek, u kif xammejtek!

Irvinawkom. Dik hi.

KAREN: Skuži? Għal min qed tgħid issa? Għan-nisa, forsi?

IL-HADDIEM: Nisa! Kieku għad baqa' nisa! X'għidulhom issa? Femministi... dak biss li baqa', mhux hekk? Tgħidlix li int mhux waħda minnhom!

KAREN: Waħda minnhom, ha'tja. Xammejt tajjeb. U m'iniex se niskuża ruhi. Ma' xi hadd bhalek bilfors insir waħda minnhom. Ħasra li martek milli nista' nifhem għadha ma...

IL-HADDIEM: Għidtlek lil dik ha'lliha barra!

KAREN: U nħalliha! U int – thalliha int? Jew tippreferi thalliha biss id-dar, ha'fa u mcerċra fil-kċina. Jew fis-sodda.

IL-HADDIEM: Hemm int! Minghalik taf kollox! Tahseb għax aħna mhux bhalkom, tahseb m'aħniex nies aħna wkoll. La trid taf dik għandha kollox! Imcerċra sabih! Tajtha kollox lil dik jien, la trid taf! Tajtha dar b'kollox – bi kċina daqs tiegħek darbtejn! – hwejjeg kemm Alla halaq, għandha *built-in* kabinet mimli ha'jt shih žraben. Kollox tajtha.

KAREN: U tajtha iben ukoll għall-grazzja t'Alla.

IL-HADDIEM: Iben mela, u għal wiehed tlieta.

KAREN: U int tajthulha

IL-HADDIEM: Mela min! Min tridu jtihomlha? Ara toqgħodx tinsinwa...

KAREN: Ma qed ninsinwa xejn! Qed ngħid li jekk int tajtu lilha...

IL-HADDIEM: ...Xi trid tgħid biha! Dak il-mitruħ li għandek int ridtu jtihulha!

KAREN: ...Jekk int tajtu lilha!... hi tatu lilek ukoll. Hi... mertu tagħha hi wkoll. Mhux kollox tajtha int, tajtha int!.. Mhux int biss tajt. Tat lilek hi wkoll! Hi wkoll! Mhux tajtha jien, tajtha kollox jien, kif tgħid int!

IL-HADDIEM: Jien m'għidtx hekk...

KAREN: ...Jekk tajtha iben int, tajthulha bid-difetti tiegħu kollha

wkoll. Xi ffit tal-ħtija tiegħek ukoll mela. U mhux twahħal fid-droga u mhux droga! U lanqas kieku kienet id-droga, mhux bilfors tort tiegħek jew tagħha... Jew tiegħu. Mhux bilfors tort ta' xi ħadd. Jekk mhux tal-aᅅglu kustodju... U forsi lanqas dak mhu tort tiegħu, lanqas hu wara kollox, jekk qata' qalbu minnek...

IL-HADDIEM: Af li int veru... veru...

KAREN: ...jekk qata' qalbu minna lkoll. Lanqas hu mhu tort tiegħu forsi, le.

Pawsa.

IL-HADDIEM: U tiegħek fejn hu? Fejn mar l-aᅅglu kustodju tiegħek, għid?

KAREN: X'int tgħid? X'aᅅglu?

IL-HADDIEM: L-aᅅglu kustodju tiegħek. Kemm għidt li ilu ma jersaq 'l hawn?

KAREN: Ma nafx għal min...

IL-HADDIEM: Kellu jsiefer qalli – vaganza – meta qabbadni x-xogħol hawn. Fejn mar? Reġa' l-Libja jaqaw?

KAREN: Il-Ġermanja.

IL-HADDIEM: U lilek ħalliek hawn...

KAREN: Il-Ġermanja tal-Lvant!

IL-HADDIEM: Mal-Komunisti tarax! Min kien jgħidlek. U sa ffit snin ilu!...

KAREN: *Working holiday!*

IL-HADDIEM: U ħalla lilek werkink hawn u hu *holiday* hemm!

KAREN: Se jifthu sussidjarja hemmhakk la trid taf! Ma' kumpanija li diġa' kkwotata fuq l-istokmarkits tad-dinja kollha!

IL-HADDIEM: Dażgur. Għax il-purtiera tal-ħadid saret purtiera tad-deheb issa tarax – purtiera tal-liri... jew x'jgħidulhom il-liri tagħhom hemm... tar-rubi jew rubini x'inhuma...

KAREN: Rubli. U dawk fir-Russja, mhux il-Ġermanja.

IL-HADDIEM: Rubli, eh.. Għalhekk. Għax sar hemm suq hemm ukoll... X'rubli, dawk mhux gojjelli jew djamanti?

KAREN: Dawk rubini – mhux rubli. ...Jippreferu d-dollaru imma.

IL-HADDIEM: *Of course!* Le, tal-għageb. Kollox inqaleb ta' taht fuq. Dik hi. Filli huma magħna u kontra tagħkom... Filli baħh, sparixxew – sparixxa kulhadd! Qisu hadd ma jafek! Filli kulhadd kontrihom, filli kulhadd magħhom. U kulhadd magħkom. U filli aħna wehedna. U hadd magħna... Qisu għandna l-pesta! Anki hu. Kien joħroġ magħna dak ukoll. Kont taf hux li kien joħroġ magħna?

KAREN: Kien żgħir. Missieru...

IL-HADDIEM: Żgħir! Skuża tajba.

KAREN: Hawn min jikber, jibda jaħseb b'moħħu.

IL-HADDIEM: U hawn min jaħseb bil-but, trid tgħid.

KAREN: U int... biex taħseb int?

IL-HADDIEM: Naħseb? Trid taf biex naħseb jien? Ikolli ngħid li jien u int, it-tnejn naħsbu bl-istess mod. Hekk ikolli ngħid.

KAREN: Hekk taħseb?

IL-HADDIEM: Minkejja kollox, hekk ikolli ngħid. Ikolli ngħid... ma tantx jaħseb bħali u bħalek il-ħabib tiegħek, xi tgħid? (*ma tweġibx*) Baqa' innoċenti wisq. Ikolli ngħid kien, baqa'... u għadu żgħir. Minkejja kollox. Ma tantx kiber kemm xtaqtu int...

KAREN (*bla rabja*): Int raġel vulgari...

IL-HADDIEM: Naf.

KAREN: Baxx. Raġel bla skrupli...

IL-HADDIEM: U rozz. Tibżax; ma neħux għalija. Imma l-aqwa li ħalliek hawn lilek hux veru, paxxuta. Pinguta! Għid il-verità però, wara kollox ma jdejqekx da' kollu, hekk, hekk kollox pulit, kollox... ċass! Kollox nadif u lixx? L-istess bħax-xoġhol

tiegħek...

KAREN: Ukoll. Sirt kritiku tal-arti int ukoll issa? Mhux għax għandi għalfejn niskanta!...

IL-HADDIEM: Għaliex? Ara dit-tila stirata lixxa, lixxa qisha plastik!... id-daqqiet ta' żebgħa precizi, pinzellati tal-qies, waħda hdejn l-oħra, kuluri jinħallu f'xulxin qishom ilma. Tgħidlix ma tarahix int ukoll, hux? U safrattant kollox imrażżan, kollox çatt u f'postu fejn ma jistax jiççaqlaq. Kollox lixx... Li kont minnek taf x'kont nagħmel, hux?...

KAREN: X'kont tagħmel li kont minni?

IL-HADDIEM: ...Li kont minnek? Kont nipprova xi haġa ġdida, dak li kont nagħmel li kont minnek. Insib xi haġa ġdida.

KAREN: Ġdida?

IL-HADDIEM: Ibda biex, kieku jien nuża xkora mhux kanvas...

KAREN: Diġà hemm min użaha. Xejn ġdid...

IL-HADDIEM: Tassew? Mela... xi haġ'oħra, mela. Xi haġ'oħra tgħid ma nsibux?

KAREN: Xi nsibu! Għedt insibu?... Mela saret tiegħek!

IL-HADDIEM: (*poża drammatika - jippona lejn il-pittura*) Għaliex le! Dak min hu? Eh?

KAREN: Issa... hekk jew hekk issa *too late!* Nofsha lesta...

IL-HADDIEM: Togħgħbok lilek imma? Hekk?...

KAREN: Iva, togħgħobni. Insomma, ma nafx.

IL-HADDIEM: Le. ...Le – stenn. Ngħidlek x'tagħmel. Tridni ngħidlek jien x'tagħmel? Naf x'tagħmel... Nużaw din.

Jersaq lejn it-twieqi tal-aluminju mistrieħa mal-ħajt. Jiehu tilar bin-netting tan-najlon ta' waħda minnhom. Johroġ mus u jibda jçarrat in-netting.

KAREN: X'int tagħmel? X'taħseb li qed tagħmel? Ara kif għarraqtha tieqa!

IL-HADDIEM, *in-netting f'idu, idur lura għat-tila u jifrixha fl-art wiċċha 'l fuq.*

IL-HADDIEM: Ipprova għid fottejtja. Ħa nara – għidha: fot-tej-tha.

KAREN: Fottejtja!

IL-HADDIEM: ...Niktha?

KAREN: Niktha!

IL-HADDIEM: Tara? Mhux tant diffiċli.

KAREN: X'int tagħmel! Ħalliha!

IL-HADDIEM: Tibżax. Di' mhux se nfottihielek! Isa – erga' għidha. (*imur mal-bank u jgħib l-istejpler*) ...Jgħiduha ħafna nies, tibżax. Nies kolti wkoll. Imma mal-ħbieb, mhux quddiem in-nies, mhux id-dar quddiem it-tfal. Jekk mhux bl-Ingliż. Kont tgħid *bloody* meta kont zgħira int, għid? Jew *damm* u *hell* biss?

KAREN: Ħalliha!

IL-HADDIEM: ...Forsi *shit* ukoll! U l-Mummy u d-Daddy, kienu jgħiduha?...

KAREN: X'se tagħmel?...

IL-HADDIEM: Tibżax. Mhux se mmisshielek.

KAREN: Għadha ma nixfitx...

IL-HADDIEM: Ħalli f'idejja. (*iqieghed it-tila fuq ġenb, jaqbad in-netting u jpoġġi tarf minnu mal-ġenb tat-tilar tat-tila*)
 Żommha stirata 'l fuq – thallihex tmiss maż-żebgħa.

Jibda jistejpilja n-netting, KAREN tindiehex ma' kull ħoss tal-istejpler.

KAREN: Ieqaf.

IL-HADDIEM: Żommha!

Meta jlesti jwaħħal in-najlon mal-ġenb tat-tilar, ipoġġih lura ċatt fl-art wiċċu 'l fuq, waqt li KAREN tibqa' b'tarf tan-netting f'idejha tipprova ma thallihx imiss ma' wiċċ il-pittura. Tibda

l-operazzjoni delikata li jitniżżel u jinfirex in-najlon ċatt fuq il-wiċċ impitter tal-kwadru.

IL-ĦADDIEM: Issa jien inżommha soda u int stiraha. Thallihie x tmiss mal-wiċċ qabel ngħidlek! Żommha mit-tarf tiegħek. Stira! ...Aktar – iġbed. Bil-mod! Hekk...

KAREN: Le... Se tgħarraq kollox.

IL-ĦADDIEM: Ibqa' żomm!

KAREN: Se tgħarraq kollox...

IL-ĦADDIEM: Jekk titlaqha issa, int tkun fottejtha!... Issa – niżżel bil-mod... Niżżel. Tibżax! Aghfas kontra t-targa... żomm. Thallihie x tiċċaqlaq. Se nitlaqha. Żomm sod.

Idur in-naħa tagħha. Jiehu tarf tan-najlon f'idu, jaqbad l-istejpler u jagħtiha stejpil. Bil-mod il-mod, hekk kif KAREN tressaqlu u terħilu n-najlon f'idejha, hu jibda biex jistejpilja n-naħa l-oħra kollha.

KAREN (*ma tiflahx aktar, tintefa' fuqu tipprova tiġbdu lura minn fuq it-tila*): Le! Ħalliha!...

IL-ĦADDIEM *pront idur fuqha jipprova jimbuttaha iżda hi ma ċcedix. Tispicċa li jirbaħ hu u jiġbidha fl-art, hekk li hi taqa' u titgerbeb għal fuq it-tila. Hu jdur għal fuqha u jżommha tahtu tilheg. Imbagħad jieqfu soptu – jirrealizzaw li rvinaw it-tila.*

IL-ĦADDIEM: Rajt x'għamilt! X'għidtlek?

KAREN: Ħallini!

IL-ĦADDIEM: Rajt? Se twaħħal fija issa wkoll? Fija se twaħħal hux hekk?

KAREN: Ħallini...

Pawsa – jibqgħu ma jiċċaqlaq.

IL-ĦADDIEM (*f'daqqa waħda jitbaxxa għal fuqha, irid ibusha*): Inħallik? Tridni nħallik?

KAREN: Ħallini. (*iddawwar wiċċha*).

Imma l-HADDIEM ma jitlaqhiex.

KAREN, *bil-mod, iddawwar wiċċha lura lejha.*

KAREN (*bla għajjat*) *Hallini.*

Skiet perfett.

IL-HADDIEM *jitbaxxa għal fuqha.*

Jitbaxxa d-dawl.

3 XENA

Jerġa' d-dawl, imma issa dalam sew. KAREN u l-HADDIEM jinsabu għarkopptejhom, waħda fuq naha, l-iehor fuq oħra tat-tila. KAREN, ma titharrikk, għajnejha ffsatti fuq it-tila rvinata.

KAREN: It-tort mhux kollu tiegħu. Kont naf li ma stajt naghmel mod ieħor – li hekk ridtha tispicċa – li kelli naghmel dak li kelli naghmel. U jigrì dak li jigrì. Ghax hekk kien jehtieg. Biex nuri li hi kienet il-belha – mhux jien. Hi, bir-raġel tagħha – għax għandha raġel minghaliha! – hi, kburija bit-ftal – għax għal wieħed għandha tlieta – kburija bid-dar mgħammra b'kollox – għax hu kien taha kollox! U kburija bis-servilità tagħha: is-servilità minkejja kollox, minkejja li togbhodni u ma tafnix – tobghobni bl-ghira tagħha kollha mohbija – mhux l-ghira tiegħi – mhux tiegħi biss! – l-ghira tagħha mgħobbija servilità – ghira għal min taħseb li hu aħjar minnha, jew għal min taħseb li jista' jaħseb li hu aħjar minnha! Allura għidt: Haqqha mela. Haqqha r-raġel li għandha, jekk dan hu r-raġel li għandha! U haqqha nħallih jagħmel li jrid jagħmel. Bhal ma jagħmel lilha. — Ghax kienet taf. U safrattant qaltli “Tkellem bil-Malti, jekk jogħġbok...” U jien ukoll kien jehtieg nuriha – li bħalha naf nitkellem bil-Malti – li bħalha naf nitkellem bil-Malti. U t-tort mhux tiegħi... u lanqas tiegħu.

IL-HADDIEM (*jilbes il-flokk*): X'int taħseb?

KAREN (*bla mrar*): Irvinajtha... Mhux tort tiegħek. Fottejtha...

IL-HADDIEM: X'fottejt? Hares, araha ż-żebgħa hierġa minn bejn it-

toqob – ftit ieħor u qas biss tinduna x’hemm taħt.

KAREN: Jiena minduna. Naf x’hemm taħtha...

IL-HADDIEM: Issa tara! Dak in-najlon jisparixxi. Qisu qatt ma kien hemm xejn. Anzi tiġi ahjar. Effett ġdid. Għandek fuqieq taħdem issa. Ixgħel id-dawl.

KAREN: Fottejtha.

IL-HADDIEM: X’fottejt? Ahjar minn kif kienet żgur. Ħares! Dak għax ma tafx x’kont qed tistenna, għalhekk! – Iva, Ħares! Ixgħel id-dawl!

KAREN: Fottejthieli. Bhalma jien...

IL-HADDIEM: Mur ixgħel!... Orrajt! Fottejthielek! Ħxejtha, la trid hekk – kollox sew! Ħxejtha! Tajjeb hekk? Ħxejtha! Mur għid lid-dinja kollha jekk trid li Ħxejthielek!

KAREN u L-HADDIEM jibqgħu għal xi waqtiet siluwettati kontra d-dawl diehel mill-gallarija sakemm bil-mod il-mod , dahru lejna, naraw tiela’ minn isfel l-Anglu - figura ta’ anġlu kbir tal-kartapesta, jew tal-injam – it-tip ta’ anġlu li wiehed jara fuq xi pedestall f’xi festa.

KAREN u L-HADDIEM jibqgħu ma jiċċaqlqux. Meta sa fl-ahħar l-Anglu jasal inkwadrat eżatt f’nofs il-gallarija, idur bil-mod fuq il-ħabel imdendel bih u sa fl-ahħar jibqa’ wieqaf hemm iħares ’il ġewwa għal xi ftit sekondi bi ‘spotlight’ fuqu.

Id-dawl jitbaxxa bil-mod il-mod, iżda hekk kif jasal biex jintefa għal kollox. jinxtegħlu f’daqqa għadd ta’ bozoz ikkuluriti mwahħlin girlanda fuq wajer imperreċ barra l-gallarija: gwarniċ madwar l-Anglu.

Jintefa l-ispotlight.

Siparju.

TMIEM IT-TIENI ATT

THE HEAVENLY ARCANA

Since angels are men and live together in society like men on earth therefore they have garments, houses and other things familiar to those which exist on earth, but of course infinitely more beautiful and perfect.

The garments of the angels correspond to their intelligence. The garments of some glitter as with flame and those of others are resplendent as with light. Others are of various colours and some white and opaque.

The angels of the inmost heaven are naked because they are in innocence and nakedness corresponds to innocence. It is because garments represent states of wisdom that they are so much spoken of in the Word in relation to the Church and good men.

EMANUEL SWEDENBORG

(1688-1772)

IT-TIELET ATT

Qabel ma jinfetaħ is-siparju:

Mużika korali, kant Gregorjan, jibda jinstema' minn ftit qabel il-bidu tat-Tielet Att. Forsi tfewweġ ukoll kemm kemm riha ta' incens u ta' xemgħat mixgħula.

Jinfetaħ is-siparju.

Ikompli fejn halla l-ewwel att; xi ġimgħat wara.

Bidu tal-ħarifa. Tard waranofsinhar.

L-istess xena tal-ewwel att.

L-Anglu għadu mdendel barra l-gallarija; it-twieqi tagħha huma miftuħin berah hekk li wiehed jista' jarah fil-glorja tiegħu kollha minn ġewwa l-kamra. Jekk ikun hemm bżonn jiġu żarmati wkoll biċċiet tal-gallarija għal dan il-għan.

Miftuħa maż-żewġt iġnub tal-gallarija hemm purtieri mġerrija tal-bellus aħmar, imma għad hemm ukoll iż-żewġ bibien qodma bil-graffiti fuqhom li rajna qabel. Il-bieb tax-xellug huwa mikxuf u l-kitba PN tidher sew. L-iehor huwa mgħotti bil-fallakki bħal qabel. Purtieri tal-bellus imdendlin ukoll fuq l-indana tax-xellug mnejn wiehed jitla' minn isfel, kif ukoll fuq l-indana tal-lemin li tagħti għal ġewwa.

Ħdejn din l-aħħar dahla, espost fuq il-kavallett hemm kwadru: "L-Anglu Ħabbar"; ħdejh tavolina żgħira bil-programmi tal-wirja fuqha, waqt li mdendel quddiemu hemm lampier b'xemgħa tnemnem. Minn wara l-purtiera nofsha mġerrija wiehed jista' jara dawl hamrani pjuttost baxx u forsi xi kwadru iehor illuminat; is-sala fejn hemm il-wirja tax-xogħlijiet ta' KAREN.

Fir-rokna tal-lemin fejn qabel kien hemm il-bank tax-xogħol u l-pittur ssa hemm mejda twila mgħottija bi dvalja bajda u mħejjija għal riċeviment: xi platti b'hors d'œuvres, bieqja tal-ħġieġ bil-'punch', fliexken tax-xorb, xampanja, fjuri tal-okkażjoni f'xi vażun jew tnejn, kif ukoll gandlieri bix-xemgħat mixgħula.

F'ras it-taraġ fuq ix-xellug, eżatt fl-indana minn fejn jidhlu l-mistednin, hemm leġġju. Fuqu hemm miftuħ ktejjeb imdaqqas miksi bil-gıld, b'dehra rikka u maestuża. Quddiem il-leġġju, blandun u xi erba' xemgħat kbar kbar, qishom tal-Avvent, imma mhumiex mixgħula.

1 XENA

RAGEL LIEBES BLEJŻER AHDAR jinsab hdejn il-mejda tar-riċeviment jaqra l-programm tal-wirja u jiehu drink. Hdejn it-taraġ fuq ix-xellug, bilqiegħda fuq żewġ sigġġijiet hekk li jistgħu jaraw min tiela', hemm IL-KURATUR u s-SEGRETARJA, kwieti josservaw u kultant jgħidu xi kelma. Bejn is-sigġġijiet hemm 'briefcase' żgħira sewda.

KAREN, liebsa libsa ħamra pjuttost seduttiva u bi drink f'idha, tinsab hdejn il-gallarija fejn ALDO xiref biex ikun jista' jitkellem fuq telefown ċellulari, iżda moħħ KAREN huwa aktar f'li qed jiġri fil-kamra.

RAGEL li kien barra FIL-GALLARIJA jidhol u jersaq bil-mod lejn il-mejda. Huwa żaġħżuġ ta' xi għoxrin sena, liebes pjuttost pulit għalkemm mhux li tgħid għall-okkażjoni. Jieqaf josserva ż-żewġ bibien mal-ġenb tal-gallarija, speċjalment dak bil-PN fuqu. Minn ħin għal ieħor iżda, jaġhti ħarsa bis-serqa lejn KAREN, donnu qed jistenna l-mument xieraq biex jersaq ikellimha.

ĠUVNI u TFAJLA jitilgħu minn isfel. Jidhru xi ftiit imgerrxin, speċjalment IT-TFAJLA; mhumiex it-tip li wieħed jistenna jidhlu jaraw wirja tal-arti. IL-ĠUVNI jaġħmel kuragg lit-TFAJLA li donnha trid iżzommu lura hekk kif tiskopri x-xena li hemm tilqagħhom hemm fuq.

IL-ĠUVNI jressaqha dritt lejn il-kwadru ta' gewwa. Jipprova jaħbi tbissima xehwienna u jaġħmillha sinjal diskret imma ovvju biex thares lejn il-kwadru. IT-TFAJLA tberraq għajnejha, imbagħad ittella' idha ma' xufftejha biex titboq fommha.

IS-SEGRETARJA (osservat kollox – lill-KURATUR): It-tieni darba dak.

L-ewwel ġie waħdu u issa ġab lil dik...

IL-KURATUR, *inkwetat u imbarazzat, ihares lejn KAREN fid-daħla tal-gallarija mnejn qed tosserva kollox hi wkoll.*

IL-KURATUR (*lis-SEGRETARJA*): Xi tridni nagħmel? Nitfgħu 'il barra?

Tard wisq imma, għax IL-ĠUVNI u T-TFAJLA jaħtfu programm u jidhlu fis-sala. IS-SEGRETARJA xxengel rasha b'diżapprovazzjoni.

KAREN, *kemm kemm tbissima qarsa fuq xufftejha, iddur fuq ALDO li jagħlaq it-telefown u jitfgħu fil-but.*

KAREN: Allora?

ALDO (*jevitaha – jimxi lejn il-mejda bl-ikel*): Not good. Not good at all.

KAREN (*għal warajh*): Min? Jerry? Mhux ġej?... Lanqas hu?

ALDO: U le! X'Jerry.

KAREN: Mela min issa?

ALDO (*idduq xi hors d'œuvres – ma toġġbux it-toġġma*): Dawn hela. Dawn hallejthom barra mill-bieraħ?

KAREN: Issa nneħħihom.

ALDO: ...U dak il-kavjar żgur li mar. Ghidtlek tiffriżah...

KAREN: Issa nneħħih. – Min kien fuq it-telefown?

ALDO: Hadd. L-Arcipriet.

IR-RAGĠEL BIL-BLEJŻER AĤDAR *jersaq lejn RAGĠEL FIL-GALLARIJA u għalkemm huwa ovvju li ma jafux lil xulxin, jidhlu f'diskussjoni fuq iż-żewġ bibien – diskussjoni mmexxija mir-RAGĠEL BIL-BLEJŻER AĤDAR, waqt li l-ieħor ilissen biss xi kelma kultant.*

KAREN: ...L-Arcipriet? Reġa'? Għadu ma qatax jiesu?

ALDO: Nibża' li se jkollna nneħħuh, Karen...

KAREN: Issa nneħħih! Mhu se javvelena lil hadd. Daqs ilbieraħ ġejjin nies illum. hekk jew hekk!

ALDO: Mhux il-kavjar. L-aṅġlu. (*Pawsa*) Aħjar inneħhuh, Karen. L-Arcipriet...

KAREN: Ħallih jgħid l-Arcipriet!

ALDO: Jekk ma nneħhuhx aħna – ineħhuh huma!

KAREN: Mela ħallihom jiġu jneħhuh huma! Biss jekk narahom taħt il-gallarija mmur hemm ġew u taf biex inbexxixhom hux! U mhux bil-‘punch’ lanqas! (*ittih daharha – tixrob il-‘punch’ u terġa’ tersaq mal-mejda biex timla t-tazza vojta.*)

ALDO *jxengel rasu u jmur lejn IL-KURATUR u s-SEGRETARJA li dlonk iqumu malli jarawh riesaq. Diskursata taħt l-ilsien u kemxejn sfurzata bejn it-tlieta.*

2 XENA

IR-RAGĠEL *li kien FIL-GALLARIJA sa fl-aħħar jinfired mir-RAGĠEL BIL-BLEJŻER AĦDAR u jerġa’ johroġ fil-gallarija, jitlajja jħares ’il ġewwa minn hin għal ieħor.*

IR-RAGĠEL BIL-BLEJŻER AĦDAR *iħares kurjuż għal xi waqtiet lejn iż-żewġ bibien tal-gallarija, imbagħad idur biex jieħu tazza ‘punch’ hekk kif KAREN tasal mal-mejda.*

RAGĠEL BBA: Punch?

KAREN (*bilkemm tagħtih harsa*): Iva, jekk jogħġbok.

RAGĠEL BBA (*jieħu l-kuċċarun u jimlielha t-tazza*): Prosit!

KAREN: Sorry?

RAGĠEL BBA: Prosit!

KAREN: Oh, grazzi.

RAGĠEL BIL-BLEJŻER AĦDAR *jgħolli t-tazza donnu jistennieha tagħmel l-istess biex jagħmlu ‘toast’.*

KAREN: *Oh! Thank you.*

RAGĠEL BBA: U prosit doppju! (*jgħolli t-tazza lejn is-sala wkoll.*)

KAREN (*tgħolli tagħha*): Prosit! (*tkun se tniżżel it-tazza imma IR-*

RAGEL BBA *jerġa' jgħolliha għal darba tnejn, did-darba fid-direzzjoni taż-żewġ bibien bil-graffiti).*

KAREN: *Oh! Thank you! (tixrob kemm kemm) ...Ara jien, qisni belha!*
– Indunajt bihom allura?

RAGEL BBA: Iva. Interessanti. Però ma ċedejtx għat-tentazzjoni. It-twavel bqajt ma missejthomx.

KAREN: Aaah! Indunajt.

RAGEL BBA: Mhux għax it-tentazzjonijiet dejjem neghlibhom.

KAREN: Ah! Ikolli ngħid l-Anglu Kustodju tiegħek dejjem attent. Mohħu f'xogħlu u mhux f'x'nhu liebes jew mhux liebes!

RAGEL BBA: Mhux dejjem; nissajjah kultant jaqla' ħarstu – jithažżem xi ftit!

KAREN (*tidħaq*): Fejn kont taf li jien l-artist?... l-artista! Żgur mhux mir-ritratt fuq il-programm. Ma setax johroġ aghar.

RAGEL BBA: Veru. Hasra. Ma jagħmillekx ġieħ.

KAREN (*kuntenta*): L-istampatur, xi skuża tas-soltu... Kif kont taf?...

RAGEL BBA: Li int l-artista? Kont naf. Xi hadd qalli fuqek.

KAREN: Fuqi? U x'jgħidu fuqi?

RAGEL BBA (*jgħolli spallejh – dlonk ikompli*): Joghġobni ħafna wkoll il-ħsieb – insejħulha l-ispirazzjoni? – tal-pittura tiegħek. (*ħarsa lejn il-programm*) Ngħidlek is-sew, imnalla għandek din id-daħla fuq Swedenborg, dik il-kwotazzjoni. Qrajt ħafna fuqu?

KAREN: Ftit li xejn, ngħidlek is-sew. Qrajtu?

RAGEL BBA: Lil Swedenborg? - Qatt qabel. Però d-daħla qrajtha.

KAREN: L-unika ħaġa li ħarġet sura ta' nies...

RAGEL BBA: Ma ngħidx l-unika...

ALDO *jidher li qed jaqta' qasir id-diskursata mal-KURATUR, iwarrab u jinżel it-taraġ. Xi ħaġa teħtieġ l-attenzjoni tiegħu immedjatement.*

KAREN (*tosservah hiereg*): Donnu xi ħadd għamel apposta biex jirvina kollox.

RAGEL BBA: U le. Dan ħareġ tajjeb ferm. Apparti r-ritratt. Jispjega tajjeb kif qassanthom l-anġli tiegħek – biex insejthom hekk! Forsi mhux eżatt kif kellu f'moħħu Swedenborg...

KAREN: Għandek xi dubji humiex anġli jew le?

RAGEL BBA: Insomma, żgur mhux anġli kif imdorrijin narawhom. U din l-atmosfera li ħloqt (*fis-sala*) tkompli tkabbar il-kuntrast... Għalkemm hawn (*il-programm*) int tgħid li qassamt il-pitturi tiegħek f'serje ta' erbgħa...

KAREN: Hekk hu. (*bi sforz – ma thosshix komda tispjega xogħolha*) Is-sbuhija tal-anġli, kif l-intelligenza tagħhom isseddaq sbuħithom, anġli bi hwejjeġ kulur ix-xrar u anġli bojod u opaki...

RAGEL BBA: Hekk hu; madankollu l-aktar li tispikka, u l-akbar u l-aħjar parti, huma l-Anġli Għarwenin...

KAREN: L-għarwenin – l-eqreb ta' Alla. Għax innocenti, minkejja l-għera tagħhom.

RAGEL BBA: U għorrief, għax jafu li huma għarwiena...

KAREN: U ma jisthux juru x'inhuma.

RAGEL BBA: U fuq kollox tas-sess maskil. U nammettu, mhux daqstant innocenti.

KAREN: Hekk hu – għaliex le? Għax impinġjin minn mara? Ninsew kemm pinġew nisa għarwenin pitturi rġiel?

RAGEL BBA: Issib min jgħidlek hemm poża u poża...

KAREN: Ma niċhadx. U ma niskużax ruħi.

RAGEL BBA (*jirreferi għall-pittura barra d-daħla għas-sala*): Dan eżempju tipiku – l-Anġlu Ħabbar. Ma tafx hux xi speċi ibrida ta' għasfur, jew ġisem ta' bniedem maqbud f'xi għanqbuta... jew xibka?...

KAREN: Xibka tal-insib infatti...

RAGEL BBA: Ah, Hekk hu. Tmiem ikreh. Ma hallejt ebda dubju però li huwa raġel – anġlu jew mhux.

KAREN: Għaliex kelli jkollu xi skruplu u naħbi li huwa raġel? Għaliex l-għera biss donnha hi dnuw? Nghidlek is-sew, kont naħseb li dan diskors ormai sorpassat! F'Malta Ewropea!...

RAGEL BBA (*inizzel it-tazza*): U safrattant, smajt li kellkom xi problemi.

KAREN: Problemi... Iva, problemi... Nuqqas ta' ftehim żgħir mal-Arcipriet.

RAGEL BBA: Dwar l-anġlu hemm barra?

KAREN: Naturalment! Hemm barra – mhux l-anġli għarwenin hawn ġew. Ma rridux nagħtu l-impressjoni li għandna xi għamla ta' ċensura, allaħares qatt. Akkost li b'dit-trasparenza kollha kulhadd jispiċċa għarwien!

RAGEL BBA: Ma tantx mar tajjeb l-*opening* ilbierah għandi nifhem.

KAREN: Tajjeb? Le, ma ngħidx tajjeb. Mhux kemm xtaqtu...

3 XENA

Jitla' u jidhol JACKIE ma' ALDO, b'pass imghaġġel u diskursata intensiva, ALDO bl-isprej f'idu għal-lest, JACKIE jhambaq u jferfer pipa ddahhan. Huwa raġel ta' xi erbghin, liebes pulit, xagħar twil u miġbud f'toppu, arja sofistikata u studjata għall-aħħar. KAREN tilmħu u tieqaf.

JACKIE (*jilmahha hu wkoll iżda donnu ma jixtieqx jieqaf – jgħolli l-pipa b'tislima*): Karen!

KAREN (*tisforza tbissima enormi*): Jackie! Hi!...

JACKIE (*bla ma jliġġem il-pass*): Tibżax – kompli! Issa narak! M'ahniex se naħarbu!

KAREN: OK, Jackie!

JACKIE jieqaf sekonda quddiem il-pittura tad-dahla. Iħares għal ftit u jkun se jibqa' diehel. ALDO malajr jgħaddilu

programm. JACKIE jaghtih daqqa t'ghajn – ikemmex xufftejh xejn impressjonat u jibqa' diehel. KAREN ixxengel rasha. ALDO jaghtiha harsa, imma jgholli spallejh: "Xi tridni nagħmel?" u jibqa' diehel warajh.

RAGEL BBA: Qed inżommok...

KAREN: Iżzommni?... Le. anzi! Imnalla kont int illum...

RAGEL BBA: Dak Jackie Russell, le? Tal-Galleriji Olympus. In-nemeżi *number one* tiegħek, qed nassumi.

KAREN: Mhux *number one*. In-*number one* għadu ġej. Kif qed tara.

IL-KURATUR u s-SEGRETARJA *qamu flimkien u resqin lejn*
KAREN.

RAGEL BBA: F'dak il-każ... *Con permesso*.

KAREN: M'hemmx għalfejn tmur. M'għandi xejn x'naħbi – li mhux diġà mikxuf.

RAGEL BBA: Nippreferi nammira dak li tagħzel li tikxef... darb'ohra.
A bientôt.

Iniżżel it-tazza, isellem lil KAREN, isellem ukoll bi tbissima lill-KURATUR u lis-SEGRETARJA, iwarrab u jidhol fis-sala tal-wirja.

Huwa u diehel jahbat mal-ĠUVNI u t-TFAJLA li herġin imghaġġlin, jippruvaw irażżnu l-ghaxwa ta' daħq li qabdithom, speċjalment IT-TFAJLA. Isibu ruħhom wiċċ imb wiċċ mal-KURATUR u s-SEGRETARJA li ma jahbux id-diżapprovazzjoni tagħhom.

Iż-żgħażaġh jieqfu maħsudin għal mument imbagħad ibewġu 'l barra, ma jistgħux irażżnu lilhom infushom aktar, id-daħqa tat-TFAJLA tidwi warajhom.

4 XENA

KAREN: Allura. Kif sejrjn, sur Kuratur, Sinjorina?

IL-KURATUR: Taf tajjeb li m'iniex.

KAREN: Kuratur? Tippreferi nsejjahlek, Father? Ghidt Kuratur aktar adattat għall-okkażjoni. Tagħti anqas fil-ghajn. Jekk fhimtha tajjeb il-missjoni tiegħek hija li kollox jagħti anqas fil-ghajn. Diskretu – diskreditandum!

IL-KURATUR: Ma nixtiqekx teħodha hekk ħażin. Niżgurak li m'hemm ebda intenzjoni malizzjuża, Sinjura.

KAREN: Taf tajjeb li m'iniex. Sinjorina.

IL-KURATUR: Skużani. Ma kelli ebda intenzjoni...

KAREN: Persważa. Però lanqas jien; ma kelli ebda intenzjoni malizzjuża. Niżgurak. Lejn hadd! Nghidlek is-sew, li kieku kien għalija, bir-rispett kollu lilek, u lis-Sinjorina...

IS-SEGRETARJA: Sister.

KAREN: Lis-Sister ...Personalment m'għandi xejn kontrikom, imma li kieku bagħtu 'l xi hadd iehor – u mhux lilek – kieku kien ikun mod iehor.

IL-KURATUR: Napprezza.

KAREN: Xorta ma nifhimx il-ħtieġa għala intom tinsabu hawn.

IL-KURATUR: Taf imma. Dak l-incident tal-ftuħ ilbieraħ meta għabu l-istudenti tal-Kulleġġ – tifhem li kien daqsxejn incident... li seta' sar, eh, skandaluż kieku ma giex iħhandiljat kif gie ħhandiljat.

KAREN: Veru. Irrappurtawni u dlonk bagħtu lilek biex tieħu b'idejn in-nies deħlin. U biex – diskretament – tbewweġ 'il barra min jidhirlek li mhux... kolt u istruwit biżżejjed.

IL-KURATUR: Mhux eżattament... Emminni. Nippreferi qiegħed għassa mal-bieb tal-Purgatorju milli hawn.

KAREN: Serp jonqosna!... Skużani. Il-ħasra hi li l-Purgatorju dan l-aħħar intilef xi ftit mill-mappa tas-Sema: forsi nfethet xi ħofra fl-*ozone layer* ikolli ngħid – xi ħofra li tbewqet iżżejjed! *You never know!*

IL-KURATUR: Forsi darb'ohra, kieku jkun hemm żmien wieħed jagħmel ftit pubblicità biex min jiġi jkun jaf x'se jsib.

Tammetti li dak l-anglu hemm barra huwa *misleading* ħafna – propju issa li bdew iċ-ċelebrazzjonijiet taċ-Ċentenarju. Jista' johlq ċerta *misrepresentation*... allarmanti.

IS-SEGRETARJA: Jekk tippermettili nghidlek, kieku jkollok udjenja aktar istruwita, li ma tidholx hawn b'ċerti prikonċezzjonijiet dwar dak li se ssib...

KAREN: Dik hi l-problema. Jien xtaqt li min jidhol iħalli l-prikonċezzjonijiet tiegħu fil-bieb. Kieku San Ġuzepp ta kas il-prikonċezzjonijiet tan-nies kieku lill-anglu tal-bxara t-tajba kien bilgri jqalftu 'l barra. U mbaġhad la kien ikollna angli, la kampnari u wisq anqas arċiprieti.

IL-KURATUR: Tammetti li mhux lakemm tiġġustifika kollox b'silloġizmu, jew aħjar, espedjent, hekk semplicitistiku...

KAREN: Int rajthom il-kwadri. U bla dubju qrajt il-programm ukoll...

IL-KURATUR: Iva. U jien, personalment, m'għandi xejn x'neċċepixxi. Però ħaddieħor...

KAREN: Ah, ħaddieħor!

SEGRETARJA: Tammetti li Emanuel Swedenborg mhux xi awtorità ekleżjastika rikonoxxuta. La hu u la qatt kien...

KAREN: Int qrajtu 'l Swedenborg?

SEGRETARJA (*difensiva*): Qed naqrah.

KAREN: Xi qrajt?

SEGRETARJA (*toħroġ ktieb*): Bdejtu lbieraħ. (*tkompli malajr*) Però kont diġà studjajtu...

KAREN: M'hemmx għalfejn apologiji. U tista' ma taqrah xejn. Diġà qrajt aktar minni. (*pawsa*) M'hemmx għalfejn tistagħġbu. *It's all rubbish anyway!* Qatt ma ppretendejt li jien xi filosofu jew teologu! ...Teologa naturalment qatt ma jista' jkun hawn! Għalija biżżejjed l-ispirazzjoni. U l-espressjoni. Il-bqija! Paroli, paroli, paroli, kif kien jgħid xi hadd. ...Xi hadd li telaqni, abbandunani, wara li sserva bija.

SEGRETARJA: Jiddispjaċini.

KAREN: Jien ukoll. Jew forsi le. M'għandekx għalfejn. Isservejt bih jien ukoll.

Jidhlu n-NUTAR SACCO u s-SINJURA TIEGĦU, b'ZEWĠT ITFAL ta' xi għaxra, h̄dax-il sena – żewġ pupi mlebsin h̄wejjeġ moda ġovanili par excellence.

IL-KURATUR (*jilm̄hu*): Ah, in-Nutar Sacco...

IS-SEGRETARJA *immedjatament tfesfes xi haġa f'widnejh. ...U dawk it-tfal issa!*

IL-KURATUR (*ixengel rasu, did-darba jaqbel magħha*): Skużawni ftit.

KAREN: *Diplomacy in action*. Nosservaw!

5 XENA

IL-KURATUR *imur fuq* IN-NUTAR. *Jieħdu b'idejn xulxin. IN-NUTAR jintroduċi lis-SINJURA SACCO li pronta ddeffes IT-TFAL fin-nofs.*

IL-KURATUR *jitbissem, imellsilhom haddejhom. Imbagħad bla għaġla, diskret, jieħu lin-NUTAR fil-ġenb.*

IS-SINJURAA SACCO *tieħu xi hors d'œuvres imma malajr tneħhiha minn haġha u ma thalli t-tfal imissu xejn mill-mejda.*

Sadanittant IL-KURATUR *ikellem lin-NUTAR. Bil-mod il-mod in-NUTAR jilbes in-nuċcali u jdawwar ħarstu lejn il-kwadru fid-daħla tas-sala.*

Ikompli jisma'.

Ħarsa kerha lejn KAREN; hi titbissimlu u xxejjirlu ħafif b'idejha. Hu mismut, jisforza ħjiel ta' tbissima, imma dlonk jieqaf hekk kif iħoss il-qilla tal-ħarsa ta' martu fuqu. Jaġħmillha sinjal biex tistenna hemm, imbagħad jersaq lejn il-pittura.

Iħares lejha għal ftit.

Jidhol passejn taħt il-purtiera fl-indana tas-sala tal-wirja.

Iħares madwar is-sala għal ftit sekondi.

Malajr idur lura u jmur b'pass sod lejn il-familja tiegħu, jieħu b'idejn IL-KURATUR għal darb'ohra, jirringrazzjah donnu vitalu l-pesta u jagħmel biex ibewweġ il-familja 'l barra.

KAREN (*thaffef għal warajh*): Diġà sejjer, Sur Nutar!

NUTAR: Eh, iva... kelli appuntament fil-hamsa! Kont insejtu...

KAREN: Imma bilkemm ilħaqt rajt xejn! Tridx indawrek dawra malajr! Nurik kollox personalment!

IN-NUTAR: Skużani imma sarli l-ħin... Daqs kieku!

KAREN (*tahtaf il-ktieb fuq il-legġju*): Tal-anqas imma ma tiffirmalix il-visitors' book!

IN-NUTAR: Eh... ah, bil-qalb kollha! (*iħarbex firma*) Prosit, eh! – Grazzi ħafna!

KAREN: Grazzi lilek!

IS-SINJURA SACCO *tehodlu l-pinna minn idu – iddawwar il-ktieb – ħarsa toqtol lejn KAREN u tikteb hi wkoll. Titlaq il-pinna f'idejn KAREN, iddur u tbewweġ 'il barra, iġġebbed lit-TFAL warajha.*

KAREN *taqra x'kitbet u ddur pronta tgħajjat warajhom, huma u neżlin it-taraġ:*

KAREN: U lilek ukoll, Sinjura Sacco!

Jersqu S-SEGRETARJA u L-KURATUR.

KAREN: Tassew minn tagħna miskina!

KAREN *iddawwar il-ktieb biex IL-KURATUR jista' jara ahjar.*

IL-KURATUR (*ixengel rasu b'diżapprovazzjoni*): Kelma adatta; miskina. Veru għad hawn nies, b'xorti ħażina, li ma jitgħallmu qatt.

KAREN: Min tridu jgħallimhom taħseb? U kieku stess – billi għajritni “Anġlu tal-Qħab”! – mhux se nieħu għalija. Tal-anqas sinciera. U isimha ffirmatu. Għandha dritt għall-opinjoni

tagħha. Li ma nissaportix l-ipokrisija ta' żewġha. Ara tagħraf x'ħarbex hu.

Titlaq il-ktieb lura f'postu. Tmur lejn il-mejda u biex tiżvoga tibda tiżbarazza xi ffit tazez. IS-SEGRETARJA tersaq diskretament lejn il-leġġu – tittawwal u taqra. Imbagħad tmur u tpoġġi fuq is-siġġu fl-indana.

Tiftaħ il-'briefcase' li kellha f'idha u wieħed jinduna li hija kompjuter laptop żgħir.

IL-KURATUR ipoġġi hdejha imma bħal donnu ma japprovax dak li qed tagħmel. Hi tagħtih ħarsa imma tkompli tittajpja. Hu jiftaħ il-ktieb fuq Swedenborg li ġabet magħha u jaqra ossessivament. Imiss lilha tagħtih ħarsa ta' diżapprovazzjoni. It-tnejn ikomplu fis-skiet.

KAREN tiżvoga tixrob, tnaqqar u tiżbarazza.

6 XENA

JACKIE johroġ mis-sala ma' ALDO. Iħares lejn il-pittura tad-daħla. Għandu 'notebook' żgħir f'idu u qed iħarbex xi haġa fih.

JACKIE: Two hundred... Three hundred tops! (jaġħlaq in-notebook u jixhtu fil-but. Jieħu b'idejn ALDO) Nitkellmu wara aħna, eh! U tinsieħ!... Skużani, imma kif għidtlek, illum hekk ġiet.

KAREN qabdet platt hors d'œuvres bil-kavjar, idduqu u pronta tobżqu lura ġo tazza.

*KAREN (wehedha, imma b'lehen għoli biżżejjed li kulhadd jismagħha):
L-anglu tal-qħab!*

JACKIE (jilmahha): Ah, Karen!

KAREN (tilmħu – eku): Ah, Jackie!

JACKIE jersaq u jipprova jbusha fuq haddejha hekk kif hi ddawwar wiċċha minn naħa għal oħra bla ma titlaq il-gabarreġiet minn idejha – tgħanniq grotteska, KAREN bil-gabarreġiet miżmuma wara dahar JACKIE, wieħed f'kull id.

KAREN (*tinħall minn miegħu*): Skuzani ffit. Dalwaqt ġejja – kemm inpoġġi dal-gabarrè ġewwa...

JACKIE: Aħa, dak donnu kavjar! Irrid nġhid – kavjar tabilhaqq...

KAREN: Hekk hu! Ġabu miegħu Aldo l-aħħar darba li kien Moska! X'ġhid li kien jismu, Aldo?...

ALDO: Cossack Golden Black. Però forsi...

JACKIE: Eh, lili ma ġablix ffit imma, Karen!

KAREN: Tassew? Ma tridx idduqu forsi?

JACKIE: ...Xejn ma ġabli lili!

KAREN: Ħa, hu kemm trid!

JACKIE: Grazie! Meta taqbadni kilba għall-kavjar ma nieqaf qatt!

Jieħu biċċa, imbagħad tnejn.

KAREN *thares lejn* ALDO, *li jidher skunċertat u xi ffit irrabjat.*

KAREN *tinjurah.*

KAREN (*tagħti d-dixx lil* JACKIE) Ħa, Jackie – żommu. (*taqbad gabarrè iehor u toħroġ taħt il-ħars ikreh ta'* ALDO) Eqq – eqq! *Don't be naughty now!* Ħalli xi ffit għall-Kuratur ukoll!

JACKIE: Il-Kuratur?... Min?...

KAREN: Hemm (*turi lejn ras it-taraġ*) – mur kelmu – naħseb issibu xi ħaġa in komun fuqieħ titkellmu! (*toħroġ mill-indana ta' ġewwa.*)

Malli jismagħha ssemnih, IL-KURATUR pront iqum u jersaq lejn JACKIE *u* ALDO.

IL-KURATUR: Bonswa għalikom.

IS-SEGRETARJA *tagħlaq il-kompjuter u ssegwih malajr.* ALDO *jmur idur irrabjat mal-mejda, jitfi x-xemgħat u mbagħad jaqbad xi gabarrè u joħroġ biħ wara* KAREN.

JACKIE: Ah, int il-Kuratur li semmietli Karen! Bonswa. Pjaċere! Qatt ma ltqajna qabel sa fejn naf jien!

IL-KURATUR: Le, ma naħsibx.

JACKIE: U s-Sinjorina?...

IL-KURATUR: Is-Segretarja..

JACKIE (*impressjonat, jiekol il-kavjar*): Ah! Pjaċere! Tiegħi ma stajt x ingħibha lllum. Qiegħda l-Gallerija tistenna 'l-Ministru. Għandna *opening* iehor illum hemmhekk. Ta' Peacock Brown!

IL-KURATUR: Smajt biha.

JACKIE: Ejja s'hemm ikollok ċans. Taf fejn! (*jaġħtih biljett*)

IL-KURATUR: Grazzi.

JACKIE *joffrili l-gabarrè bil-kavjar*.

IL-KURATUR (*ixengel rasu*): Grazzi.

JACKIE (*jiekol*): Kont hawn għall-*opening*?

IL-KURATUR: Ġejt f'it tard.

JACKIE: Ah, niħmek. Anki jien ġejt bil-ħarba lllum ngħidlek is-sew. Hekk jew hekk, jekk mhumiex se jkunu għall-bejgħ għalissa... (*ixengel rasu – din isibha tassew ridikola*) Insomma – taf int, ma se tiflej xejn! Mhumiex se jaħarbu! Għalkemm, tara wħud minn dawk ix-xogħlijiet... (*tisfira ta' apprezzament*) Ma kont x niddejjaq narahom imdendlin fil-kamra tas-sodda tiegħi! U probabbli lanqas is-Sinjorina!

IL-KURATUR: Niddubita.

JACKIE (*business*): Int tixtri?

IL-KURATUR: Kultant.

JACKIE: Ah.

IL-KURATUR: Rari. Rari ħafna.

JACKIE: Ah.

SEGRETARJA: Xi biċċa li veru togħġbu.

IL-KURATUR: Rari ħafna però.

JACKIE: Ah. (*ma jarax prospetti – jitlef l-interest malajr. Inizzel il-gabarrè vojtt u jdur biex jitlaq*) Hekk hu... Jien ukoll. Għaddi s'hemm ikollok çans. Malli teħles minn hawn.

7 XENA

Tidhol thaffef KAREN, *b'ALDO jsus warajha donnha trid tahrab xi argument li ried jaqbad magħha.*

KAREN: Ah, ġa sejjer, Jackie? Qed nieħu gost li ltqajtu. Xtaqt stajt nintroduçikom jien, Father.

JACKIE: Father?

KAREN: Father Borg. Tal-Kurja.

JACKIE: Father Borg? Int m'għidtlx li?... (*Lill-KURATUR*) Skużani, Father... Mingħalija qaltli – għidtl li kien Kuratur.

KAREN: U iva, jekk ġej mill-Kurja, x'tgħidlu, mhux Kuratur? Skużawni imma l-Malti nsibu hekk diffiçli kultant! Ma ssibx il-kliem eżatt – preciz – bħal ma ssib f'lingwi oħra! *Don't you think?*

JACKIE: Hekk hu... *That's right!... Anyway, (jgħidilha b'idha)* Prosit, Karen. Għandek żewġ biççiet eççellenti! *Eccellent! Really!* Meta tiddeçiedi aqbeż qabża bihom, jew ġib is-slaġds. U niftieħmu, OK? Tassew eççellenti!

KAREN: *Thank you*, Jackie! Qed tfahħarni zżejjed.

JACKIE: *Not at all!* U nerga' ngħidlek – titlaqhomx minn taħt idejk. Tbigh xejn għalissa. Kważi kważi... (*ibaxxi leħnu*) Fuq hekk ridt inkellmek. (*lill-KURATUR, hekk kif jieħu lil KAREN minn minkbejha u jressaqha fil-ġenb*) Jimporta?...

IL-KURATUR: Lanqas xejn. Pjaçere.

JACKIE: Tant ieħor. (*iwarrab lil KAREN lejn il-mejda tar-riçeviment*) Ismagħni, Karen...

Imma ALDO resaq warajhom u JACKIE donnu ma jridx jitkellem quddiemu lanqas.

JACKIE (*jgħaddilu l-gabarrè vojtt*): *Eccellent, Aldo! Excellent!*

...Jimporta? (*U jkompli jdur mal-mejda u jmexxi lil KAREN fit aktar 'il bogħod*).

ALDO *jhares iddiżgustat lejn il-gabarrè vojt f'idu, idur u jerga' jidħol ġewwa bih.*

JACKIE: Ismagħni, Karen...

KAREN (*taqtagħlu*): M'għedtlix x'jidhirlek minn din, Jackie! (*turi lejn il-bieb bil-PN*) X'taħseb għid?

JACKIE: Xiex?

KAREN: Il-bieb. Bil-PN fuqu.

JACKIE: Insomma, ah – inkun minnek inneħħih. *Too... Too bold!* Le, anzi! *Too obvious!* Anki jekk jiġi l-Ministru!... *Too obvious!*

KAREN: Ah. Hemm bieb ieħor hemm, rajtu?

JACKIE: Iva. Ismagħni...

KAREN: Taf x'hemm taħt it-twavel?

JACKIE: X'hemm? Għidli int!

KAREN: MLP – *number 1*.

JACKIE: Veru? Qed tiċċajta!

KAREN: Għidt forsi tip ta' *Pop Art!* Jew għidt forsi nsejħilha *Reaction Painting!* X'taħseb?

JACKIE (*jikkoreġiha*): *Action – Action painting!* (*jikkonsidraha – imma malajr ikemmex xufftejh*) *No. No. Too gimmicky!* Taf int; il-*Pop Art* – għadda żmienha *ormai!* ...*Purtroppo!* Imma ismagħni fit...

KAREN (*tinsisti*): Ittik x'taħseb però, le! Hares!

JACKIE (*ihares – imma m'ghandux mohħ*): Hekk hu...

KAREN: Jew għidt insejħilha *Co-Op Art* – bejn *Conceptual u Operational Art!* X'taħseb?

JACKIE (*jipprova jsegwi*): Ah! Aha! Hekk iva... Aah – qed nifhem... CO-OP! Pjuttost *Cooperational Art* imma. Kieku jien hekk insejħilha. *Co-operational, C0-operational* – trid tikkopera

– dik hi – biex wiehed jasal xi mkien! It-tifsira mohbija tieghek! Dik hi: sejha għall-koperazzjoni – id taħsel l-ohra! Tikkopera!

KAREN (*sarkazmu*): Tikkollabora wkoll, forsi!

JACKIE: Hekk hu! Rajtx! Ismagħni imma! Ismagħni ftit! Dwar dawk ...Dawk! (*juri lejn is-sala tal-pitturi*) Tliet pariri ntik, Karen, ħanini. Li kont minnek...

KAREN: Tliet pariri?...

JACKIE: Tlieta...

KAREN: Lussu, eh!

JACKIE: ...Li kont minnek, *Number one* – jekk jiġi xi hadd tal-gazzetti, tar-ritratti, ma nħalli lil hadd jieħu ritratt!

KAREN: U għaliex?

JACKIE: Ismagħni! Ghax jekk għandek ħabib hawn ġew huwa jien...

KAREN: *Am I lucky!*

JACKIE: Ismagħni. ...Thalli 'l hadd jieħu ritratt. U t-tieni: aghlaq.

KAREN: Naghlaq. Naghlaq xiex?

JACKIE: Hawn. Il-wirja. Aghlaq. Illum qabel għada jekk jista' jkun.

KAREN: Naghlaq! Qas ilna jumejn miftuha!

JACKIE (*jipprova jsib kompromess*): OK – kemm se ddum, ġimgha?

KAREN: Xiex? Il-wirja? Suppost!...

JACKIE: ...OK. OK mela. Jien nifhemek; l-ewwel wirja! – l-eċċitament u x'naf jien – il-kontroversji! Ir-ritratt tieghek fil-gazzetti! Nifhem... OK, halliha miftuha mela...

KAREN: *Thank you.*

JACKIE: ...Imma dak l-anglu – dak neħħih!

KAREN: L-anglu! Ergajna bl-anglu!.

JACKIE: Qed nghidlek; idea stupenda. *Gimmick* kapolavur! Ġenjali! Min tak il-parir ġenju tal-*marketing!*

KAREN: Tahseb? Xi darba nlaqqghek miegħu! L-istess wiehed li pprovda l-mudell għall-pittura kollha hemm ġew!

JACKIE: Rajtx! Imma neħħih minn hemm.

KAREN: ...Lill-anġlu – inneħħih? U għaliex?

JACKIE: Għax anqas ma tqajjem kjass – kontroversja – aħjar. Għalissa.

KAREN: U għal imbagħad?

JACKIE: Għal imbagħad halli f'idejja.

KAREN: F'idejk.

JACKIE: Afdani, Karen. Tliet xhur oħra nttagħlek wirja jien. Imbagħad tara.

KAREN: X'nara?

JACKIE: Inkellmek wara. Ngħidlek biss għandi post – (*sigriet*) kappella – kienet tal-Luterani. Il-Furjana. Hemm. Tliet xhur oħra. U nifthu bik. U dak l-anġlu nużawh hemm – imdendel fuq iz-zuntier.

KAREN: Minn għonqu?

JACKIE: Xiex?

KAREN: L-anġlu. Imdendel minn għonqu?

JACKIE: Minn għonqu, minn fejn trid! (*jidhaq*) Forsi; min jaf! Ma tridx tesagera, naturalment; hemm San Publiju faċċata...

KAREN: *Thank you*, Jackie. Nipprova ma nesagerax. Inwiegħdek. Nikkontrolla ruħi.

JACKIE: Jiġifieri, OK? Li għidtlek?...

KAREN: Naħsibha. U nipprova ma nesagerax.

JACKIE: Bis-serjetà, Karen. Aħsibha bis-serjetà.

KAREN: *Thank you*, Jackie. Jimporta issa – irrid nipprepara ftit aktar 'punch'. Kellhom jiġu Jerry Randall u tar-Republic, x'ismu?

JACKIE (*sorpriz aktar milli impressjonat*): Ehe? Jerry? Hawn?

KAREN: Iva – skużani...

JACKIE: Issa?

JACKIE *ħalqu miftuħ, donnu se jghid xi ħaġa. Jibdielu u jkun se jdur biex jitlaq.*

KAREN: Għaliex għidt “hawn”... hekk – donnok sorpriz? Għaliex m’għandhomx jiġu hawn?

JACKIE: Għax... Le, ifhimni... Għax sa fejn naf jien... diġà qegħdin għall-wirja tiegħi. Kellhom ikunu hemm (*iħares lejn l-arloġġ*) ...kwarta ilu. Naturalment ma jfissirx li ma jiġux hawn ukoll wara, hux hekk? Wara d-diskors tal-Ministru u l-introduzzjoni ta’ Peacock Brown. Hemm ċans li ma joqogħdux għar-riċeviment lanqas. Infatti però – u din ikolli nġhidha, skużani – dak żball iehor.

KAREN: Xi żball?

JACKIE: Id-dati; kif ikklaxxjana. Int taf però naturalment li d-data tiegħi ilha mħabbra mill-bidu tal-istaġun! Heqq. Trid tqishom dawn l-affarijiet! Daqsxejn prudenza. Professjonalizmu! Trid tħalli ’l min hu tal-*business* imexxik, Karen. Aldo... Kultant Aldo...

KAREN: X’għandu x’jaqsam Aldo?... Din il-wirja tiegħi – mhux ta’ Aldo!

JACKIE: *Right! Right! Anyway* – ikolli nħallik. Imma aħsibha sew, Karen. Ma nixtiqekx tifhimni ħazin... (*jara lil ALDO diehel lura fil-kamra*) ...*Anyway!* (*jgħannaqha wahda ħafif u jagħmel għat-taraġ*) Ċaw!... (*jgħaddi minn quddiem IL-KURATUR*) Ċaw, Father! (*Lis-SEGRETARJA*) Sister!

8 XENA

ALDO (*jersaq lejn KAREN*): X’gara issa?

KAREN: Xejn. Anġlu kustodju iehor... Tassew ixxurtjata!

ALDO: X’gara? Qallek xi ħaġa?

KAREN: Għandi suspett li qed jipprova... ifottini. Biex ma nużax kelma ohra. Biex inkun prudenti. (*tferra’ – tarah iberraq*)

b'dizapprovazzjoni) Il-bar għadu m'għalaqx għal li jista' jkun, hux hekk?

ALDO: Ismagħni, Karen...

KAREN (*tixrob*): Mhu ġej hadd, Aldo – għidli l-verità – Mhu ġej hadd hux veru?... Tibżax.

ALDO: Ismagħni Karen...

KAREN: Nisma' Dejjem nisma' jien, Aldo.

ALDO: Ismagħni; jaqaw qallek xi haġa dwar l-anglu?

KAREN: Ma rridx nisma' kelm'oħra fuq dak il-miżħut anglu!

IL-KURATUR *u s-SEGRETARJA jqumu u, forsi għax jintebħu li ġejja xi tilwima u jridu jħalluħom weħedħom, forsi sforz xi qbil li leħqu bejniethom, jidħlu fis-sala biex jaraw il-wirja, għalkemm* IL-KURATUR *ftit jidher li għandu ħajra.*

ALDO: Ismagħni, Karen! Reġġħu ċemplu miċ-Ċentru. Ġejjin jehduħ.

KAREN: Jehduħ? Lill-Anglu!

ALDO (*iżomm sod*): M'hemmx x'taġħmel! Ma nħalluħiex tikber iżjed. Taf il-plejtu li qajmu. U pprova ifħimħom, Karen. Ma kenux jafu għalfejn ridtu...

KAREN: Ridtu? Għall-wirja ridtu – u għidtilħom li għall-wirja ridtu!

ALDO: Iva, imma ma kenux jafu. Ħasbu li bħala attività kulturali kienu lesti...

KAREN: Kulturali! Mela din x'inhil! Gorboġ tal-qħab! (*Iddur madwar il-mejda donnħa ma tafx x'se tghid jew taġħmel. Akkuza*) Int għidtilħom biex jiġu jehduħ!

ALDO: Ismagħni... Kulturali kemm hi kulturali ma jistgħux jassoċjaw ruħħom mal-kontroversja li tista' tinqala?..

KAREN *tizvoga billi ttajjar platt bil-pasti minn fuq il-mejda.*

ALDO: Ismagħni, Karen!...

KAREN: Le, ma nisimġhekk. Ma nisimġhek xejn! (*tieqaf soptu.*)

Pawsa.

KAREN: (*trazzan ruħha*) Tgħidli xejn. Naf x'se tgħid. U m'hemm xejn x'tgħid. Jekk iriduh, jehduh l-anglu. Ma rridhomx jaħsbu li rrid nistuprahulhom!

ALDO: Ma kenux jafu... Ifhem. Thabbilx rasek għall-ispejjeż. Qaluli li lesti jhallsu huma għall-vjeġġ u l-krejn...

KAREN: Izzihom ħajr! U meta ġejjin għalih?...

ALDO: Illum qalu.

KAREN: Illum wara li nkunu għalaqna nispera. Mhux qabel!

ALDO: Ma qalulix fi x'hin. Dawk qatt m'għandhom hin hekk jew hekk...

KAREN: Dawk? U min huma dawk?

ALDO: Tal-krejn... tal-Wiġi.

KAREN: Dawk!...

ALDO: Huma kienu tellgħuh.

KAREN: Dawk. Hekk hu. Xieraq... Iva. Hekk jixraq. Hallihom inizzluh huma mela.

ALDO: Qas haqq dak ix-xogħol kollu. Dik il-gallarija rvinawha issa. Bl-iskuża li jdendlu l-anglu.

KAREN: Twahħalx fihom. Jien għidtilhom ridtu jidher kollu – inkwadrat f'nofs il-gallarija.

ALDO: Fottewha gallarija!

KAREN: Uuh! X'forza! X'timpressjonani!... M'għidtx li sibt xi ħadd hekk jew hekk biex jagħmilha tal-injam? – Kif ridtha int! – Tas-sengħa?

ALDO: Għandu jgħaddi... La neħilsu minn dal-ġenn.

KAREN: Hekk issibu dan – ġenn? (*pawsa qasira*) Int kont bghatthulhom l-inviti lill-gazzetti kollha, hux hekk Aldo?

ALDO: Il-gazzetti... iva.

KAREN: U r-radju u t-televixin.

ALDO: Lil kulhadd.

KAREN: Kulhadd... Għaliex taħseb kważi hadd ma ġie allura lbieraħ?

ALDO: Ma nafx. Forsi minħabba ta' Peacock Brown.

KAREN: Dik illum imma!

ALDO: Naf. Imma żewġ wirjiet fuq xulxin – żewġ *openings* – ġurnata fuq oħra...

KAREN: U int ma kontx taf li kien hemm ta' Jackie llum?

ALDO: Taf li m'għadnix naqra gazzetti...

KAREN: Possibbli Jackie ma semmihielekx? Jew Jerry? Jew Walter?...

ALDO: Ara, il-fatt hu li hawn wisq wirjiet, u dik hi! Dik hi, ibqa' ċerta... Faqgħu s-suq!

KAREN: Is-suq. Faqgħu s-suq! Min qalhielex din – Jackie?

ALDO: Imma veru. Iffladdjaw Malta bil-galleriji u l-wirjiet! Ma tgħaddix ġimgha...

KAREN: *Spare me, please!*...

IL-KURATUR *johrog mis-sala, jarahom għadhom jitlewmu u jibqa' hieręg għall-arja fil-gallerija, ihares lejn l-arloġġ, donnu issa fuq ix-xwiek biex jehles.*

KAREN (*ma jimpurtahix min jisma'*): ...Taħseb hemm ċans li forsi deffes denbu Jackie wkoll?

ALDO: Jackie? F'xiex?

KAREN: Li forsi sefsef xi haġa f'widnejn xi hadd?...

ALDO: Għalfejn?... F'widnejn min?

KAREN: Fejn naf f'widnejn min! Mela jien naħseb bħalhom! F'widnejn tal-gazzetti! Tat-televixin! F'widnejn Walter! F'widnejn l-Arcipriet biex jeħodli l-anġlu! Fejn naf f'widnejn min!...

ALDO: Karen...

KAREN: Karen, Karen... Karen xiex? Taħseb mhux kapaci?

ALDO: Kapaci xiex? U għalfejn?

KAREN: Għalfejn! Biex jibbojkottjawni – għalhekk! Ara għalxiex!
Biex!... OK.. Naf. Qed taħseb li din xi *persecution mania* din tiegħi. OK. Għandek raġun. Forsi għandek raġun...

ALDO: Ma kontx qed infittex li jkolli raġun.

KAREN: OK. Insieha... Però Walter D'Anastasi żgur li ġej, *right*?

ALDO: *Right. (imma mhux konvincenti u KAREN tinduna)*

KAREN: *Right*?

ALDO: *Right! Right!* Taf li diġà wrejtu s-sljajs.

KAREN: Naf. Imma ġej? Is-sljajs ma juru xejn! Trid tarahom – tara u tmiss b'idejk!

ALDO: *Right.* Tara u tmiss b'idejk...

KAREN: U dik irridu jaraha wkoll (*turi lejn il-bibien bil-graffiti*) – Kwazi daqs l-oħrajn, jekk mhux aktar!

ALDO: Ghidtlu.

KAREN: Ghidtlu?

ALDO: Ghidtlu – dażgur li għidtlu.

KAREN: Fuq dik ukoll! X'għedtlu?

ALDO: Mela!... (*jinduna li jeħtieġlu joqgħod attent*) Ghidtlu u m'għidtlux!

KAREN: Ghidtlu u m'għidtlux... Ghidtlu u m'għidtlux...

ALDO (*iqis kliemu*): Ghidtlu li hemm xi haġa oħra barra, fil-foyer, biex joqgħod attent...

KAREN: Fil-foyer... Jekk għidtlu hekk probabbli għamilt hażin.

ALDO: Probabbli għamilt hażin... Qed tisimghek? Taf x'int tghid?

KAREN: Ghidtlu u m'għidtlux!... Taf x'int tghid int!

ALDO: Jiena naf.

KAREN: Jekk għidtlu, issa se jidhol ippreparat. U jekk ikun ippreparat, jekk ma jkunx spontanju, tifle l-effett kollu.

ALDO: Nahseb li qed tesagera... (*jinduna li uza l-kelma zbaljata*)
Insomma, m'għandekx imniex tibza'; naf żgur li ġej u se jagħtik a *fair appraisal*.

KAREN: Żgur.

ALDO: Żgur.

KAREN: Int m'għidtlu xejn, dwar l-ohrajn? Dwar dawk?

ALDO: Għidtlu xi haġa. Issa jara hu, le?

KAREN: Però għidtlu li għoġbuk.

ALDO: Ma nafx... Ma nafx hix haġa prudenti timlielu rasu minn qabel li se jsib xi kapolavuri...

KAREN: Għaliex? Forsi mhumiex?

ALDO: Għalik... iva. Allaħares le!...

KAREN: U għalik ukoll.

ALDO: ...mhux għax mhumiex!

KAREN: ...Għalik għadhom kapolavuri, le? Li gara – iċ-ċirkustanzi – ma jibdlux il-fatt li huma xogħol eċċellenti! Tiftakar x'għidtlu meta rajt l-ewwel wiehed?

ALDO: Niftakar.

KAREN: U dak li għidtlu lil D'Anastasi nittama. Dak li għidtlu lili l-ewwel darba, għidtu lilu wkoll...

ALDO: Ifhem ftit, Karen; għadek kemm qed tgħidli x'ngħidlu ma ngħidlux! Fuq kollox dak li għidtlu fis-saħna tal-mument...

KAREN: Ah! Fis-saħna tal-mument! Tajjeb. Qed nifhem iva... (*tixrob*)
Qed nifhemek tajjeb, Aldo. Hallejt is-saħna tal-mument ixxelliflek l-opinjoni artistika tiegħek, tgħammadlek is-sagra intellettwalità tiegħek!... Qed nifhem. U hu – staqsiek lilek hu jekk jogħbukx?

ALDO: Staqsieni.

KAREN: U int m'għidtlux. Għax kont taf, hux? Kont taf li jekk ma tghidlu xejn int, jassumi li għax mhumiex tajbin! Jew mhumiex tajbin biżżejjed.

ALDO: Le. Haseb biss li qed inkun prudenti — dak li għandu jahseb. Li ma rridx nidher li qed inkun parzjali minhabba raġunijiet personali.

KAREN: Għaliex għandhom jaħsbu li hemm xi haġa personali bejnietna? Int qatt m'għidtlu le, dwari u dwarek? U dwar x'hemm bejnietna.

ALDO: Qatt. Qatt fuq li qatt. Emminni.

KAREN: Nemmnek. Tippreferi tibqa' b'sieq wahda fuq l-istaffa.

ALDO: Xi trid tghid biha?

KAREN: Ghedltek nemmnek, le? Nemmnek mela.

ALDO: Għaliex għidtha hekk?

KAREN: Hekk kif? (*tferra' u terġa' tixrob*)

ALDO: Nemmnek.

KAREN: Għax nemmnek. Li lilu qatt ma għidtlu.

ALDO: Qatt m'għidtl lil hadd.

KAREN: Appuntu. Ċerti nies però jkunu jafu kollox. Hlief min imissu jkun jaf. Allura, x'se tghidlu fuq il-kwadri? M'int se tghidlu xejn?

ALDO: Kapaċi jevaluwa waħdu. Espert daqsu – integru daqsu – m'hawnx. Afdah, Karen!

KAREN: Iva! Anġlu kustodju ieħor! Le grazzi! Aħjar ix-xitan li naf! Jekk m'intix se tghidlu Aldo, ma se jikteb xejn.

ALDO: Int qed tghid hekk.

KAREN: Jew jekk jikteb, jikteb is-soltu taħlita ta' erudità u *belle lettere* kif jaf hu – u ma jghid xejn. Ma jikkommetti ruħu xejn. U jista' ma jikteb xejn.

ALDO: Inwiegħdek li mhux se jagħmel hekk.

KAREN: Twegħidni.

ALDO: Issa nara kif ngħidlu...

KAREN: Iva, hekk aghmel. Ara kif tghidlu. Int, intom, nies bhalkom, nies integri bhalkom, dejjem issibu taraw kif tghidu li għandkom tghidu. U ma tghiduhx.

ALDO: Mhux kulhadd jista' jaffordja jkun bhalek, Karen, spuntata u...

KAREN: Vulgari... Rozza. Bhali.

ALDO: Int qed tghidu.

KAREN: Bhali. Iva. Għax jien il-problema, wara kollox. Mhux intom. Mhux dawk... (IL-KURATUR) Mhux is-Sinjura Sacco. Mhux dawk... Wiġi Endsans! Mhux Connie...

ALDO: Connie? Connie min?

KAREN: Ma tafhiex. Ma tafhomx... U żgur mhux tort tal-Anglu, lanqas, li dendluh hemm barra. Bilfors li tort tiegħi mela...

IS-SEGRETARJA *toħroġ mis-sala u tmur dritt fuq is-siġġu u terġa' tiftaħ il-kompjuter.*

IR-RAGĠEL FIL-GALLARIJA *jitfaċċa għal mument u jittawwal 'il gewwa donnu sema' xi haġa. Immedjatament isib lil ALDO u KAREN iharsu lejha u jerġa' jingibed lura.*

KAREN: Dak min hu?

ALDO: Ma nafx. (*jagħti pass lejha il-gallarija*) Wiċċu nafu xi mkien.

KAREN (*thares lejha id-dahla tas-sala fuq il-lemin fejn għal waqt wiehed kien deher ir-RAGĠEL BIL-BLEJŻER AHDAR*) U dak? Tafu?...

ALDO: Fejn? (*idur*).

KAREN: Hemm... (*izda R-RAGĠEL BBA reġa' dahal*) Kien hemm dak iehor – hemm. Fejn mar?

ALDO: Min?

KAREN: Wiehed... wiċċ ta' anglu! Fejn mar?... (*isejjah – taht l-ilsien*) Anglu – fejn int? Anglu... Anglu bellu? (*Kantaliana*) Anglu

beelluu?... Anġlu bellu... Saqajh tal-...

ALDO: Aħjar ma tixrobx aktar, Karen...

Sadanittant, tiela' minn isfel jitfaċċa f'ras it-taraġ IŻ-ŻĠHIR – liebes aktar għal Paceville milli għax-xogħol. Iħares madwaru xejn komdu. Jilmah lil KAREN.

9 XENA

KAREN (*tgħanni*): Anġlu Bellu... (*tihħammjaha donnha qed tipprova tiftakar għanja – tiftakar!*) Aaa! (*lehen għoli*): Anġlu Bellu, saqajh tal-fildiferru!...

ALDO (*isikkitha*): Karen!...

KAREN (*lehen oghla*): Anġlu bellu, saqajh tal-fildiferru... Isa – kompliha int. Għaliex ma tridnix inkompli? Int taf kif tkompli, Aldo?

ALDO: Naf.

KAREN: Ah. Il-prudenza! Il-pudur mela! Għaliex għandi niskot! Mela hawn xi hadd hawn! Hawn ċimiterju hawn! Ċimiterju! Kuntent issa! Kuntenti issa?

ALDO: Nitolbok Karen. (*jilmah IŻ-ŻĠHIR*).

IŻ-ŻĠHIR (*jersaq*): Skużi, Miss...

KAREN (*għadha bil-fawra – iddur għal fuqu*): Yes! Xi trid?

Maħsud, IŻ-ŻĠHIR jingibed lura. Iħares lejn ALDO. Għandu biljett f'idu – mhux ċert lil min se jaqbad itih.

ALDO: Yes! X'għandek bżonn?

KAREN: Int? Int żgur li hawn ridt tiġi? Ma ntlifx hux?... (*tieqaf*) Lilek nafek.

IŻ-ŻĠHIR: Iva, Miss. Jien...

KAREN: Int...iż-Żgħir!

IŻ-ŻĠHIR: Iva, Miss...

KAREN: Xi trid?...

IŻ-ŻGHIR: Ġejna... Ġejna għall-anglu, Miss.

KAREN: Għall-anglu... L-Anglu!

IŻ-ŻGHIR: Iva, Miss.

KAREN: Biex jehduh?... U bagħtu lilek! Proprju lilek!

IŻ-ŻGHIR: Iva, Miss... (*ma jafx eżatt x'jaqbad jaqħmel, jgħaddilha l-biljett*)

IR-RAGEL FIL-GALLARIJA jisma' l-ilhna jogħlew u jidħol fil-kamra.

KAREN (*taqra l-biljett*): Wiġi Endsans! U bagħtu lilek – propju lilek... Għax ma ġiex missierek? Ma kellux kuraġġ jiġi hu? Għax ma tgħidlux jiġi hu jekk iridu l-Anglu?

ALDO: Karen!

IR-RAGEL FIL-GALLARIJA jibda riesaq dritt għal fuq KAREN.

ALDO (*leħaq dar fuq IŻ-ŻGHIR*): OK, mur. Tistgħu teħduh. Mur. Ċaqraq. U kif tkunu hemm nehhu dik it-tabella minn quddiem il-faccata. Hadd ma takom permess twaħħluha hemm.

IŻ-ŻGHIR: U iva! Dik toqghodx tgħidha lili... (*jieqafsoptu malli jilmah lir-RAGEL FG*) George! Ghidilhom int, George! Dejjem iżzeffnu lili fin-nofs!

KAREN u ALDO jduru fuq ir-RAGEL FIL-GALLARIJA/GEORGE.

Pawsa qasira.

RAGEL FG (*liz-ZGHIR*): Mur. Haffef.

IŻ-ŻGHIR: U sejjer. Ar'ejj'agħti palata int ukoll, ta! Darba f'għomrok!

RAGEL FG: Issa niġi. Ċaqraq.

IŻ-ŻGHIR joħroġ.

IS-SEGRETARJA semgħet kollox u toħroġ tfittex lill-KURATUR fil-gallarija.

KAREN: Ah, allura mela int... George. George – il-fustani!

ALDO: Dan min hu issa? Fejn tafu?

KAREN: Ma tafux? Imissek tafu. It-Tabib ta' Wiġi Endsans!

ALDO: Tabib?... X'tabib?

GEORGE: Le, mhux...

KAREN: Ah, m'intix tabib mela, wara kolloxx? Kif qed tiskantani! Kif iddiżappuntajtni! Mhuwiex tabib, Aldo!

GEORGE: Baqagħli sena. Imbagħad l-internship St Luke's.

KAREN (*tinstaram — iddur*): *I'm ... I'm sorry*. Skużani. Naħseb xrobt wisq 'punch'.

GEORGE (*jimxi lejha*): Jekk ma jimpurtax... Jimporta nkellmek ftit waħdek, Miss?

KAREN: Lili?

GEORGE: Jekk joghġbok. M'iniex se ndewmek.

10 XENA

ALDO *jieqaf għal mument ihares lejhom hekk kif jidhlu*
IL-KURATUR u S-SEGRETARJA *mill-gallarija*.

IL-KURATUR: Aħna... Aħna se ninzlu isfel mela...

ALDO: Ah? OK! Ġew għall-Anglu.

IL-KURATUR: Naf, rajniehom. Issa la jmorru naħseb aħna nistgħu nitilqu wkoll.

IS-SEGRETARJA *tagħlaq il-kompjuter u timxi lejn it-taraġ*.

IL-KURATUR: Hekk jew hekk... hekk jew hekk ma tantx jidher li se jkun hawn wisq nies. (*imbarrazzat*) U la jnehħu dak l-anglu naħseb... naħseb il-preżenza tagħna tkun superfluwa. Aktar minn superfluwa naħseb. Bonswa. Bonswa għalikom. (*Jinzel it-taraġ u johroġ.*)

ALDO *jibqa' waħdu ma'* KAREN u GEORGE.

Pawsa.

ALDO, *wara indeċiżjoni ta' mument, idur f'daqqa u joħroġ fil-gallarija.*

GEORGE: Miss...

KAREN: Għid tibżax.

GEORGE: Skużani. L-ewwel nett li se ngħidlek, qed ngħidhulek jien. Hadd ma bagħatni.

KAREN: *For a change.*

GEORGE: *I'm sorry?*

KAREN: Xejn. Għid.

GEORGE: La missieri, la hija... la ommi. Hadd ma bagħatni. Anzi, kont nippreferi li lanqas hija ma jarani hawn.

KAREN: Ah – tippreferi tkun invizibbli. Thabbira oħra misterjuża. Mirakoluża wkoll forsi...

GEORGE: Jiddispjaċini m'iniex nifhmek...

KAREN: Le. Skużani. *I can't help it...* Jien imissu jiddispjaċini... Kultant mhux għax inkun irrid... Imma għid. Mela, x'ridt tgħidli hekk sigriet?

GEORGE: Li ...lil missieri m'għandekx xi tridu.

Pawsa.

KAREN: Dak li għandek tgħidli?

GEORGE: U hallih. Tfittxux iżjed.

KAREN: *I see.* U trid tgħidli li mhux ommok bagħtitek...

GEORGE (*imbarazat – imbarazat*): OK. Qaltlek ommi... lil missieri m'għandekx xi tridu. (*malajr*) Jiddispjaċini imma kienet ġejja hi. Hawn. Illum. Biex tgħidlek li lil missieri m'għandekx xi tridu, biex thallih fil-kwiet... U biex tiggranfalek wiċċek u ċcarratlek kull pittura li għandek. U kieku ma zammejthiex jien, kieku ma ġejtx jien, dak li kienet tagħmel. Jew wisq

agħar.

KAREN: Qed theddidni?

GEORGE: Le, Sinjura! Il-verità. Emminni.

Pawsa zghira.

KAREN: Nemmek. Nemmek. U... lil ommok għidilha... Għidilha din... Għidilha li ...jiddispjaċini.

GEORGE: Grazzi, Sinjura...

KAREN: Le, tassew jiddispjaċini.

GEORGE: Grazzi. Jien... jien naf li missieri mhux xi...

KAREN (*issikktu*): Xxx! M'hemmx għalfejn. Naf li taf. Għidilha lil ommok... Għid lill-Mamà... Hux hekk isejjhilha 'l ommok?...

GEORGE Lil ommi?... Ma.

KAREN: Mela, għid lill-Ma li tassew... tassew jiddispjaċini. U lil missierek m'iniex se nfittxu qatt iżjed. Tista' sserrah moħħha. Qatt u qatt iżjed. U jekk trid... għidilha wkoll li kien kollu... kien kollu tort tiegħi.

GEORGE: M'hemmx għalfejn. Naf li mhux ...

KAREN: Xxx. Igdeb għalija mela. U għal ommok.

GEORGE: Ommi taf. (*mhux b'insulenza jew ftahir - semplici fatt*) Ommi m'għandhiex bżonn gideb, Miss.

KAREN: Imbierka hi.

GEORGE: U... lanqas int, Miss, jekk trid. M'għandekx bżonn...

KAREN: Lanqas jien. (*tersaq fuqu, trid tmissu - tiżżih ħajr*) Grazzi... Grazzi, George. (*iddur, tpoġġi fuq l-ewwel sigġu li ssib, għajnejha jdemmgħu*) Mur... Mur issa. U għidilha...

GEORGE: Bonswa. Miss. U skużani jekk...

KAREN: Bonswa. Nawguralek.. U meta tiggradwa... (*iddawwar wiċċha u tibki - bikja ħiemda*). Qatt u qatt iżjed...

GEORGE *mifxul, ma jafx x'jista' jagħmel, ipoġġi idu kemm kemm fuq spallitha, imbagħad idur u johroġ bla ħarsa ohra lura.*

11 XENA

IR-RAGĠEL BIL-BLEJŻER AHDAR *jidhol mis-sala tal-lemin.*

Storbju minn barra, xi magna (krejn) tistartja, xi ħsejjes ta' xogħol ta' żarmar, u xi għajta jew tnejn.

L-anġlu jidher jithežżež donnu qala' xi daqqa ftit goffa žzejjed. Hoss ta' xi hadida tal-armar qed taqa', forsi narawha wkoll niezla sserrep minn quddiem il-gallarija.

ALDO (*fil-gallarija*): ...Hej hemm! Ara ibzġhu għal dawk il-karozzi, f'għieh kemm hemm! Tridx insuqhielkom il-bajda?

Xi għajta minn barra bi twegħiba.

ALDO (*xejn konvint*): OK. Però oqogħdu attenti f'għieh kemm hemm!.

Għajta – l-anġlu jerġa' jithežżež.

ALDO: Issa tara! (*bilkemm jissaporti jarahom iżjed*) Jekk joborxuha hażin għalihom!

Ir-RAGĠEL BIL-BLEJŻER AHDAR *imur mal-mejda u jferra' ftit ilma. Jersaq lejn KAREN minn warajha u jagħtiha t-tazza.*

KAREN *qed tiġi f'taġħha xi ftit, tehodha bla ma thares lejha.*

KAREN (*taħsbu ALDO*): Hallihom joborxuhielek...

RAGĠEL BBA: M'għandhomx x'joborxuli lili. Bil-mixi ġejt.

KAREN (*iddur*): Ah. Huwa int.

RAGĠEL BBA: Niskanta m'għaraftnix l-ewwel.

KAREN: Kelli nagħrfek? Nafek xi mkien...

RAGĠEL BBA: Hsibtek għaraftni. Min jaf kemm rajtni. Noqgħod hawn wara. Għandi l-workshop kif iddur l-isqaq, qrib dik il-gnejna

bil-ħarrub... Tarah mill-gallarija żgur.

KAREN: Ah. Iva. Dak int?...

RAGEL BBA: Kolli kemm jien.

KAREN: ...San Ġużepp. (*titbissem*)

RAGEL BBA: Skużi? – Ah. Xi laqam li tajtni forsi...

KAREN: Hekk hu. Jiddispjaċini. Għandi vizzju nittimbra n-nies, jien ukoll.

RAGEL BBA: M'hemmx għalfejn skużi. Seta' kien laqam aghar.

KAREN: Kollox seta' kien aghar. Imma ma jiddispjaċinix ta' li ġara. Taħseb li jiena mara daqshekk ħażina, int ukoll?

RAGEL BBA: Ġeneralment ikolli nagħti parir, dejjem ngħid ir-rimorsi ma jtaffu ebda piena...

ALDO (*jersaq – għadu bis-saħna ta' x'qed jiġri barra*): Hello!... U issa int min int?...

KAREN (*tagħmel sforz biex tiġi f'tagħha*): Aldo, dan...

RAGEL BBA (*jieħu b'idejn ALDO*): Hello, Aldo.

ALDO: Oh. Ara, huwa int! Qas għaraftek b'dak il-blejzer! Skużani!!

RAGEL BBA: Naf, is-soltu tarani bil-ġagaga fil-*workshop* u miksi trab u verniċ!

ALDO: Hekk hu! Allura – għidtilha lil Karen? Qed nara li ġa ltqajtu... Karen, dan...

RAGEL BBA (*bi tbissima lejn KAREN*): San Ġużepp. Iltqajna iva.

KAREN *titbissem imma tibqa' siekta, issa reġgħet suspettuża.*

RAGEL BBA: Imma milli jidher għadek m'għidtilhiex.

ALDO: Le? Oh! Karen – dan li għidtlek li se jagħmillek il-gallarija ġdida tal-injam. Jien ġa għidtlu x'għandek f'moħħok u urejtu d-disinn ta' Villa Verdagna... (*lir-RAGEL BBA*) X'dehrlek – taħseb idea tajba, issa li rajt il-post? Hadt xi qisien?

RAGEL BBA: Għadni kemm bdejt...

ALDO: Tibżax għandi kolloxx hawn... (*imiss il-but ta' gewwa tal-ġlekk*)
Imma l-ewwel bejn wiehed u ieħor għandek idea kemm?

RAGEL BBA: Kemm flus? Jew kemm żmien?

ALDO: Flus!

KAREN: Żmien?

Pawsa.

KAREN: ...Flus.

RAGEL BBA: Forsi s-Sinjorina – Karen? – Jimporta nsejjaħlek
Karen?...

KAREN (*ixxengel rasha*).

RAGEL BBA: ...Għidt forsi Karen tkun trid tiddeciedi hi. Dwar id-
disinn. Int deciża li trid replika?...

KAREN: Għaliex? Ma taħsibx li idea tajba?...

RAGEL BBA: X'naħseb jien ftit jimporta. Xi trid int li jghodd.

ALDO: Għandi d-disinn hawn. Hadtu għand wiehed, *graphic designer*
professjonali. Għamilhuli bil-kompjuter, Autocad 3D – bil-
qisien b'kolloxx! (*joħorġu mill-but u jagħtih lir*-RAGEL BBA)
Hemm is-CD ukoll. Jekk kapaçi daqs kemm jghidu li int
kapaçi se jkollok replika ma tagħrafhiex mill-oriġinal!

RAGEL BBA (*jghaddi l-envelop lil* KAREN): M'għandix dubju...
Naturalment – sakemm Karen trid replika. Jien nagħmel
xogħol oriġinali wkoll. Anki tal-ġebel jekk trid.

ALDO: U bl-istess prezz?...

KAREN: L-istess żmien?

*L-anġlu jitheżżez sew u jibda jixxengel. Aktar għajjat minn
barra. "Attent, Silfi... Ara dik il-karozza, çuç... Iġbed lejk...
Iġbed, Silfi, a mitruħ!" eçç.*

ALDO: Skużani!... (*jigri lejn il-gallarija*) Attenti! Attent hemm! Ojj!

Žomm – żomm! Issa nnehhihielkom – żomm! Ġej!

ALDO *idur lura u jgħaddi sparat minn hdejn* IR-RAGĠEL BBA.

ALDO: Se jkollni mmur! Qabel jgħaffguhieli... Ċaw (*jehodlu b'idu*)
Inhalli f'idejk. Ċempilli kif sejrini!

KAREN (*twaqqfu*): Ċaw, Aldo.

ALDO (*idur*): Ċaw. (*ħarira bewsa fuq haddejha – jerga' jaħrab*)
Għandek il-pjanta, Karen! F'idejk!. (*lir-RAGĠEL BBA*) Ċempilli.

L-anġlu issa beda nieżel bil-ħeffa – jerga' jitbandal.

ALDO: Jesus Christ!

ALDO *jinżel xprunat it-taraġ. Joħroġ.*

12 XENA

KAREN *u r-RAGĠEL BBA josservaw l-anġlu jixxengel għal xi waqtiet imbagħad donnu jissoda f'daqqa u jibda nieżel helu helu, bla theżżiż, bil-mod, sa ma jisparixxi.*

KAREN: Telqu. L-anġli kollha. Minbarra dawk. (*turi lejn is-sala*) Ċerti spirti tibqa' għorrom miegħek ħajtek kollha.

RAGĠEL BBA: Mhux bilfors. Trid tkun taf thallihom imorru.

KAREN: Mhux faċli.

RAGĠEL BBA: Mhux faċli.

KAREN: Fejn konna? (*thares lejn l-envelop għadu f'idejha*) Il-gallarija... Trid tara l-pjanta?

RAGĠEL BBA: M'hemmx għalfejn illum. Int ma kellekx xi idea oħra – xi idea tiegħek – kif tridha?

KAREN: Kelli. Ħażżiżt xi haġa ilu. Xi mkien hemm gew... Stenn ftit jekk jogħġbok. (*tersaq lejn is-sala, tieqaf indeċiża fil-bieb*)

Xi storbu minn barra: karozzi u makkinarju.

RAGĠEL BBA: Naħseb lestew. Sejrini.

Wiehed jara xi żewġ hadidiet tal-iskafolding għaddejjin iserrpu huma u qed jitniżżlu minn quddiem il-gallarija. L-aħħar waħda hemm fuqha t-tabella ta' WG & Sons. Minn barra jibda kant ta' "Olè! Olee...!" imbagħad il-kantaliena:

"Anġlu Bellu

Saqajh tal-fildiferru

Sormu tar-rix

Meta jkakkki ma jbatix!"

Terga' l-"Olè", imma issa diġà bdiet titbiegħed.

KAREN: Olè, Olee! U niżel ukoll l-arblu ta' Wiġi Endsans. Tmiem l-imperu.

KAREN u RĠEL BBA *iħarsu lejn xulxin, imbagħad, kważi taħt l-ilsien ikantaw flimkien, "Olè! Olee...!" imbagħad "Anġlu Bellu..." medley li tkompli wkoll wara li l-kant barra jieqaf u tinstema' l-aħħar karozza jew trakk jitbiegħed.*

Skiet.

KAREN *tmur lejn is-sala. Titfi d-dawl u tniżżel il-purtiera.*

IR-RĠEL BBA *imur lejn il-gallarija u jagħlaq il-bibien. Jiġu lura lejn nofs il-palk.*

KAREN: U int?... Int ukoll għandek il-bandiera tiegħek? Jekk tiġi taħdem hawn se jkollu l-bandiera tiegħek tperper quddiem dari?

RĠEL BBA: Jekk trid. Jekk taħseb li jkun hemm bżonn. Biex ma jiġix haddiehor jaħseb li jista' jidhol hu.

KAREN: U jekk ma nkunx irrid?

RĠEL BBA: F'idejk. Inħallik tagħmel int.

KAREN: U kemm beħsiebek iddum int?

RĠEL BBA: Sakemm ikollok bżonni. Għidli int.

TMIEM

IL-ĦTIEĠA TA' DRAMA

KONTEMPORANJA

Il-ħtieġa ta' drama kontemporanja li tirrifletti fuq soċjetà li għaddejja mill-iżvilupp imħarrek li għaddejja minnu s-soċjetà tagħna hija ħtieġa hekk kbira li huwa inutli, pwerili u hela ta' żmien li wiehed jipprova jidhol f'diskussjonijiet vagi u irrelevanti dwar x'forma jew forum trid tiehu din id-drama ...relevanti li attwalment ilha żmien twil ma tiġi mgħotija l-għarfien meħtieġ, u wisq anqas l-appoġġ li jisthoqqilha fuq il-Palk (inezistenti?) Malti.

Dan it-tip ta' drama ma hux tip 'komdu', anzi, huwa skomdu hafna. (Forsi għalhekk in-nuqqas ta' rifda.) Mhux dejjem iħallik bi tbissima fuq xufftejk – meta tidhaq, tidhaq biex ittaffi l-għera tal-panorama insensata madwarna – biex taħrab mix-xena imbarazzanti li qed tiġi mgieghel tagħraf u tassisti għaliha. Forsi hemm min isibu aktar komdu jara x'inhu jsir lil hinn mix-xefaq dejjaq ta' gżiritna. Imma jekk hemm bżonn jeħtieġ li niġu nitnelhu minn x'qed jagħmlu l-Ewropa jew l-Amerika fuq il-palkijiet stabbiliti tagħhom. Ejja naraw x'se nagħmlu aħna. Jekk veru għadna rridu u nippreferu l-kumdità ta' sterjotipi drammatici barranin (komdi għax jistgħu jolqtuna kollettivament l-aktar bhala msieħba tar-razza umana in generali... imma mhux bhala Maltin in partikolari) mela għadna nitgħażżnu fl-inerzja kulturali li dejjem għożżejna.

Għax partikolarment – direttament – jeħtieġ tip ta' drama iehor. U tas-sengħa kemm huma tas-sengħa x-xenarji barranin, qatt ma jiffukaw ruħhom bi preċizjoni biżżejjed biex joħolqu l-ambjent partikolari Malti. Qatt ma jqajmuna mill-anestesija komda tat-tejatrini għall-ansjetà skomda tal-kontemporanju.

Jekk wiehed jaħseb li l-ambjent Malti, għax zgħir, ma jasalx biex jiġbed riflessjonijiet artistici ta' rilevanza universali, sejjer imqarraq. (Għad hemm bżonn nirrepetuha?) L-għana ta' Malta tinsab f'li strata u fis-substrata ta' dan ġensna antik li għadu qatt ma tħalla jittella' fil-wieċ: fil-għera tal-Palk Relevanti Malti. Għadna qas biss bdejna noborxu l-wieċ imballat zonqor ta' din l-art torba. Għadna qatt ma ppruvajna nifthu vina maġġura fejn iserrpu l-kurrenti u kontrokurrenti mniġġsa ta' ġensna. Mhux fuq il-Palk Malti. Imma għall-kittieb li jrid jimpenja ruħhu, il-materja prima għadha vergni. L-orizzonti illimitati. Il-vjaġġ fil-bidu.

Imma jrid imur waħdu... Ikollu jmur waħdu. B'zewġ bagalji (vojta?) f'idu, b'saqajh tal-fildiferru, u... b'ebda garanzija li ma jbatix. Tal-anqas f'din ġziritna ċkejna ffulata wisq. Fejn kulhadd irid jaf fejn sejjer. Kulhadd jippretendi li jaf fejn mort. U hadd ma jridek tmur. U safrattant nimpenjaw ruħna biss biex... niddiskutu x'jista jsir (fl-anno mai?). Sakemm jasal iż-żmien meta drammm kontemporanju jixxjeh. U ma jibqax aktar kontemporanju; isir storiku – isir – wisq isbah – Oh! Isir FOLKLOR. U allura jsir komdu.

U b'hekk, IL-ĦTIEĠA TA' DRAMA KONTEMPORANJA li tirrifletti eċċ, eċċ... (tista, jekk tixtieq, terġa' tara aktar 'il fuq) tibqa' sugġett ta' diskussjoni periferika, distakkata u lil hinn mill-ħajja u mill-ġrajja ta' dan pajjiżna newtrali... u newtru u sterili. Tal-anqas fuq il-palk.

DWAR “U L-ANĠLU HABBAR.”

F'Diċembru tal-1994, wara ġirja ta' gimgħa xogħol lestejt l-ewwel abbozz ta' dan id-dramm. Dan fih innifsu kien diġà għaliya okkażjoni ta' serħan kreattiv li meta ġġarrbu jhallilek sodisfazzjon bla qies, lil hinn u wisq aqwa minn

kwalunkwe haġoħra li jista jġgri mid-dramm wara li jinkiteb. Illum, ħames xhur wara, nittama li min... jaqrah, ihoss xi fit mill-istess sodisfazzjon.

Safrattant, fid-dramm U L-ANĠLU HABBAR missejt bla ebda premeditazzjoni ossessiva u bla ebda pjan strutturali (ta' ħames xhur) dogmatiku... punti mill-verità Maltija ta' llum kif naraha u nħosha jien. Il-karattru prinċipali ta' Karen, imwieżna fuq ġwienah (mhux dejjem sodi) tal-anġli kustodji (dejjem irġiel) tagħha nifhem li jista' jirrapreżenta l-essenza femminili Maltija, maqbuda bejn impulsi soċjali differenti li għadhom ma ħallewhiex issib l-identità sħiħa tagħha. Hu żgur li hi mhix xi anġlu (imma l-anġli fejn qegħdin?), għalkemm ta' min wieħed jikkunsidra jekk l-adulterju u l-infedeltà, li tagħhom hija l-vittma jew il-kawża, humiex id-dnub li tiegħu tfittex il-kastig... jew il-ħelsien imfittex u mixtieq. Jekk fl-aħħar tad-dramm imbagħad issibx anġlu kustodju jew xitan ieħor huwa fih innifsu l-bidu ta' grajja li qed tkompli.

IL-KWISTJONI KRUCJALI TAL-IDENTITÀ

Il-kwistjoni kruċjali tal-identità, li għalina l-Maltin kolonjalizzati kienet dejjem storikament kwistjoni posposta, hija issa aktar relevanti minn qatt qabel. Lil hinn mill-kwistjoni ta' Karen innfisha fuq livell personali, wieħed jista' jistaqsi mingħajr ma jgħabbiha wisq b'piz ta' natura arċitipikali: x'inhi "mara" fis-soċjetà tagħna hija u riesqa lejn millennju ġdid? Min hu l-Ħaddiem u kif jiffittja f'dinja teknoloġika li (b'xorti tajba) tidher li hija sa fl-aħħar miftuma mill-inkubi tal-imghoddi; l-istess dinja, però, imghagġla u sterilizzata ta' Aldo fejn m'għadx hemm lok għal san gużeppijiet u wisq anqas għal anġli, jekk mhux imdendlin minn għonqhom b'kullana dawl elettriku.

U l-generazzjoni futura min hi? L-ulied jiddefendu gieh ommhom, jew l-ulied li ħarbu b'anġlu mdendel fuq gaffa

jkanataw l-Olè, O-lee!

Dawn ma kenux il-mistoqsijiet li bdejt bihom meta bdejt nikteb – huma biss il-mistoqsijiet li staqsejt wara. U ma nippretendix li bilfors tinsab twegiba ghalihom fid-dramm. Tal-anqas naħseb li rnexxili nagħtihom sura aktar konkreta. It-twegibiet mhux xoghli li nagħtihom. Hemm oħrajn lejn min għandhom jiġu indirizzati. Sehmi għamiltu. Issa nkompli nterraq.

OC - San Ġiljan, 1994
(*mid-dahla tal-ewwel edizzjoni*)

IT-TEATRU TAL-MISTHIJA

JEW

IT-TEATRU TAL-BIŻÀ?

Snin wara armajn, ta' min wiehed jirrevedi dan id-diskors dwar id-drammaturgu Malti?... Kieku jkun tajjeb li meta forsi jinstab xi hadd li għadu jinteressah f'dana kollu, naraw nistgħux nigbdu xi ftit konklużjonijiet li jitfgħu ftit dawl, jew tal-anqas jingħata riassunt ta' kif inbidlu l-affarijiet, jekk inbidlu, mill-punt di vista tad-drammaturgu Malti: kemm remah 'il bogħod jew kemm žvija. Jew kemm drammaturgi sakkru l-kexxun u rmew iċ-čavetta darba għal dejjem.

Dahla li għamilt għax-xahar ta' Ġunju (2016) fil-blog tiegħi, <http://teatrumalti.blogspot.com.mt> forsi tirrefletti tajjeb dawn l-istess sentimenti:

**“Si scrivono ancora commedie,
ma con vergogna o con paura”**

Ruggero Jacobbi

I was struck by an article in *Hystrio* (February 2016) by Fabrizio Sebastian Caleffi* which brought to mind an article I wrote some years ago about what eventually became Sunday paper correspondence fodder regarding *Dead Playwrights Revisited*, a rare moment of introspection for a very limited few about the state of playwrighting and Maltese theatre, at a time when theatre in Malta required

the perennial infusion of new blood. That, of course, no longer raises the blood pressure of our new generation of scribes.

As Caleffi puts it: *“Cinquantaquattro anni dopo, The Cat on a Hot Tin Roof scotta ancora o è cotta e, se é cotta, di chi?”*

And to quote another volley by Caleffi:

“Quanti fantasmi circondano l'autore drammatico italiano? (...) il fantasma di Pirandello, che schiaccia i suoi continuatori... il fantasma della critica letteraria, col suo disprezzo pel teatro, il fantasma della critica teatrale, con la sua religione della struttura, dell'interesse, del ritmo... il fantasma del provincialismo per i cosmopoliti, il fantasma del bozzettismo per i regionali e i popolareschi... Che fare?”

It would be interesting to elicit a translation (in English or Maltese) which however puts all this in the context of Maltese theatre or theatre in Malta today. And more to the point, in the context of playwrighting in Malta today.

**Fabrizio Sebastian Caleffi, (April/June 2016), 'Tennessee William Shakespeare', HYSTRIO (XXIX - 2/2016), p.20.*

WERREJ

PERSUNAĠĠI	11
L-EWWEL ATT	13
1 Xena	14
2 Xena	36
3 Xena	44
4 Xena	45
5 Xena	47
6 Xena	49
7 Xena	50
IT-TIENI ATT	55
1 Xena	56
2 Xena	79
3 Xena	90
IT-TIELET ATT	95
1 Xena	97
2 Xena	99
3 Xena	102
4 Xena	103
5 Xena	106
6 Xena	108
7 Xena	111
8 Xena	115
9 Xena	123
10 Xena	125
11 Xena	128
12 Xena	131
Il-Ħtieġa ta' Drama Kontemporanja	137
It-Teatru tal-Misthija jew it-Teatru tal-Biżà?	141

ISSN 978-99957-884-9-0

9 789995 788490 >

